

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Rozpočet EU a finanční vztahy mezi EU a členskými zeměmi

Aneta Říhová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Aneta Říhová

Podnikání a administrativa

Název práce

Rozpočet EU a finanční vztahy mezi EU a členskými zeměmi

Název anglicky

Budget of the European Union and the financial relations between the European Union and the Member States

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je zjištění, jak se v průběhu let 2008-2018 měnila a vyvíjela rozpočtová bilance jednotlivých členských zemí v porovnání rozpočtové bilance členských zemí v absolutní hodnotě a rozpočtové bilance členských zemí v přepočtu na jednoho obyvatele. Diplomová práce se soustředí nejen na současnost, ale také na vývoj rozpočtu Evropské unie.

Pro dosažení hlavního cíle byly určeny další vedlejší cíle:

- Deskripce vývoje financování Společenství až po současnost
- Deskripce procedury, zásad a fungování rozpočtu Evropské unie
- Analýza struktury příjmových položek rozpočtu Evropské unie
- Analýza struktury výdajových položek rozpočtu Evropské unie
- Deskripce plánovaných reformních záměrů rozpočtu Evropské unie

Metodika

Metodický postup diplomové práce vychází z logického uspořádání. V diplomové práci jsou využity následující metody:

- Metoda deskripce je využita především u teoretických poznatků dané problematiky. V první části zpracované jako literární rešerše, je využito několik odborných publikací, jednotlivá rozhodnutí a zakladatelské smlouvy Evropské unie.
- Horizontální a vertikální analýza je využita ke zhodnocení příjmové a výdajové stránky rozpočtu Evropské unie.
- Komparativní metoda je využita u rozpočtové bilance, která vyjadřuje rozdělení členských zemí na čisté plátce a čisté příjemce. V praktické části byla data pro provedení analýz získána ze Statistického úřadu Evropské unie (Eurostat).

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Evropská unie, rozpočet, příjmy, výdaje, rozpočtová bilance

Doporučené zdroje informací

BALDWIN, R. E. – WYPLOSZ, C. – ŠAROCH, S. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

DRDLA, M. – JANÍČEK, L. – RAIS, K. *Evropská unie – instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha: Computer Press, 2002. ISBN 80-7226-819-8.

FIALA, P. – PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

KÖNIG, P. *Rozpočet a politiky Evropské unie : příležitost pro změnu*. V Praze: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-011-9.

RUSEK, A. – LACINA, L. *Evropská unie : trendy, příležitosti, rizika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-077-2.

WESSELS, W. – MIKEŠTÍK, A. – WEIDENFELD, W. – BEDNAŘÍKOVÁ, M. *Evropská unie od A do Z : příručka evropské integrace*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-413-6.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 28. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Rozpočet EU a finanční vztahy mezi EU a členskými zeměmi" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.11.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za odborné a cenné rady, které mi poskytla v průběhu zpracování diplomové práce.

Rozpočet EU a finanční vztahy mezi EU a členskými zeměmi

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou rozpočtové bilance. Hlavním cílem práce je zjištění, jak se v průběhu let 2008-2018 měnila čistá pozice členských zemí v porovnání absolutní výše a v přepočtu na jednoho obyvatele. Práce je rozdělena na dvě části. První teoretická část rozebírá historický vývoj financování Evropských společenství až po současnost a hlavní charakteristiky fungování Evropské unie. Následně v praktické části je velká pozornost upřena na vývoj a strukturu výdajové a příjmové stránky rozpočtu Evropské unie. Samostatná kapitola je poté věnována rozpočtové bilanci členských zemí v průběhu let 2008-2018. Část práce se též zabývá zvláštními nástroji, které nespádají do rozpočtu Evropské unie, avšak členské státy do nich odvádí finanční prostředky. Dále poté plánovanými reformními záměry pro budoucí víceletý finanční rámec 2021-2027. V závěru jsou shrnuty údaje, které byly v diplomové práci zjištěny.

Klíčová slova: Evropská unie, rozpočet Evropské unie, příjmy, výdaje, rozpočtová bilance, čistí plátcí, čistí příjemci

EU budget and financial relations between the EU and Member States

Abstract

The diploma thesis concerns budget balance. The main consideration is to find out how the net position of Member States in absolute amount and per capita has changed over the years 2008-2018. The diploma thesis is divided into two parts. The first theoretical part analyses the historical development of European Community financing up to the present and the main functions of the European Union. Subsequently, in the practical part, much attention is focused on the development and structure of expenditure and revenue aspects of the European Union budget. This chapter in general is then devoted to the budget balance of Member States during 2008-2018. Part of the diploma thesis concerns specific options that do not fall within the European Union budget. Reforms foreseen for the future multiannual financial framework 2021-2027. The conclusion summarizes data that was found out in the thesis.

Keywords: European Union, budget of European Union, revenues, expenditures, budget balance, net payers, net beneficiaries

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíl práce a metodika.....	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Rozpočet EU	15
3.1 Vznik rozpočtu a rozpočtového rámce.....	15
3.2 Rozpočtová procedura.....	23
3.3 Hlavní charakteristiky rozpočtu EU a rozpočtové zásady	31
3.3.1 Charakteristika rozpočtu EU	31
3.3.2 Rozpočtové zásady	31
4 Finanční aspekty rozpočtu Evropské unie.....	38
4.1 Vývoj a struktura příjmových položek.....	38
4.2 Vývoj a struktura výdajových položek	51
5 Rozpočtová bilance určující finanční vztahy členských zemí a unijního rozpočtu	64
5.1 Rozpočtová bilance členských zemí	64
5.2 Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie za období 2008-2018	67
5.3 Platby členských států Unii mimo rozpočtové prostředky.....	97
6 Reformní záměry rozpočtu Evropské unie.....	100
6.1 Víceletý finanční rámec 2021-2027	100
6.2 Reformy rozpočtu Evropské unie pro víceletý finanční rámec 2021-2027	101
7 Závěr	102
Seznam použitých zdrojů	106

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU).....	43
Tabulka č. 2: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU).....	44
Tabulka č. 3: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1989-1994 (v mil. ECU).....	45
Tabulka č. 4: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR).....	46
Tabulka č. 5: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2003-2010 (v mil. EUR).....	47
Tabulka č. 6: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2011 -2018 (v mil. EUR).....	48
Tabulka č. 7: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU).....	55
Tabulka č. 8: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU).....	56
Tabulka č. 9: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1987-1994 (v mil. ECU).....	57
Tabulka č. 10: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR).....	58
Tabulka č. 11: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2003-2006 (v mil. EUR).....	60
Tabulka č. 12: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2007-2012 (v mil. EUR).....	61
Tabulka č. 13: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2013-2018 (v mil. EUR).....	62
Tabulka č. 14: Rozpočtová bilance členských zemí pro období 2008-2018 (v mil. EUR).	68
Tabulka č. 15: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele pro období 2008-2018 (v EUR).....	69

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU)	43
Graf č. 2: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU).....	44
Graf č. 3: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1989-1994 (v mil. ECU)	45
Graf č. 4: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR).....	46
Graf č. 5: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2003-2010 (v mil. EUR).....	48
Graf č. 6: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2011-2018 (v mil. EUR).....	49
Graf č. 7: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU).....	55
Graf č. 8: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU).....	57
Graf č. 9: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1987-1994 (v mil. ECU).....	58
Graf č. 10: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR).....	59
Graf č. 11: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2003-2006 (v mil. EUR).....	60
Graf č. 12: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2007-2012 (v mil. EUR).....	61
Graf č. 13: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2013-2018 (v mil. EUR).....	62

Graf č. 14: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2008 (v mil. EUR)	71
Graf č. 15: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2008 (v EUR).....	72
Graf č. 16: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2009 (v mil. EUR)	73
Graf č. 17: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2009 (v EUR).....	74
Graf č. 18: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2010 (v mil. EUR).....	75
Graf č. 19: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2010 (v EUR).....	76
Graf č. 20: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2011 (v mil. EUR).....	77
Graf č. 21: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2011 (v EUR).....	78
Graf č. 22: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2012 (v mil. EUR).....	79
Graf č. 23: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2012 (v EUR).....	80
Graf č. 24: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2013 (v mil. EUR).....	81
Graf č. 25: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2013 (v EUR).....	82
Graf č. 26: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2014 (v mil. EUR).....	83
Graf č. 27: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2014 (v EUR).....	84
Graf č. 28: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2015 (v mil. EUR).....	85
Graf č. 29: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2015 (v EUR).....	86
Graf č. 30: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2016 (v mil. EUR).....	87
Graf č. 31: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2016 (v EUR).....	88
Graf č. 32: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2017 (v mil. EUR).....	89
Graf č. 33: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2017 (v EUR).....	90
Graf č. 34: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2018 (v mil. EUR).....	91
Graf č. 35: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2018 (v EUR).....	92

Seznam schémat

Schéma č. 1: Vývoj zdrojů příjmů rozpočtu Evropské unie.....	101
--	-----

1 Úvod

Evropská unie je společenství evropských zemí, které se rozhodly přenechat část své suverenity na nadnárodní organizace. Její počátky se řadí k roku 1951, kdy vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), jakožto nová integrace mezi Německem, Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem a Nizozemskem. Již od počátku muselo být Společenství zajištěno jeho financování na přerozdělování finančních prostředků mezi členskými státy nebo na samotný provoz seskupení. Z tohoto důvodu byl založen rozpočet Evropské unie, který si od jeho založení prošel několika změnami. Do roku 1970 bylo Společenství financováno z příjmů, které pocházely z výroby uhlí a oceli, dále pak z příspěvků od jednotlivých členských zemí. Od roku 1970 byly finanční prostředky do společného rozpočtu získávány z vlastních zdrojů složených ze tří pilířů. V roce 1988 byl přidán čtvrtý vlastní zdroj a to příspěvek z hrubého národního produktu (od roku 2002 hrubého národního důchodu). Evropská unie je integrační seskupení, které hraje důležitou roli na světovém dění. Společným cílem členských zemí je dosáhnout stabilní, hospodářsky silné a konkurenceschopné Evropy. K dosažení těchto cílů slouží rozpočet Evropské unie.

Z rozpočtu Evropské unie jsou financovány především výdaje na společnou zemědělskou politiku, výdaje na zvýšení prosperity jednotlivých členských zemí či regionů nebo výdaje na bezpečnost v Evropské unii. Rozložení finančních prostředků probíhá dle preferencí členských zemí a orgánů Evropské unie. Oblasti, ve kterých jsou výdaje Evropské unie zvyšovány, je proto možné nazvat společnými prioritami. Na rozpočtu Evropské unie se musejí podílet všechny členské země, což neznamená pouze čerpání finančních prostředků, ale i zapojení se do finančního krytí daného uskupení. Každá členská země tudíž přispívá do unijního rozpočtu finanční objem dle výše hrubého národního důchodu, je tedy zřejmé, že největšími donátory do společného rozpočtu jsou státy s hospodářsky silnou ekonomikou, naopak nejvíce příspěvků z unijního rozpočtu získávají státy, jejichž HDP je pod průměrem Evropské unie.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je zjištění, jak se v průběhu let 2008-2018 měnila a vyvíjela rozpočtová bilance jednotlivých členských zemí v porovnání absolutní hodnoty rozpočtové bilance a hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele. Diplomová práce se soustředí nejen na současnost, ale také na vývoj rozpočtu Evropské unie.

Pro dosažení hlavního cíle byly určeny další vedlejší cíle:

- Deskripce vývoje financování Společenství až po současnost
- Deskripce procedury, zásad a fungování rozpočtu Evropské unie
- Analýza struktury příjmových položek rozpočtu Evropské unie
- Analýza struktury výdajových položek rozpočtu Evropské unie
- Deskripce plánovaných reformních záměrů rozpočtu Evropské unie

2.2 Metodika

Metodika diplomové práce je použita s ohledem na výše stanovený hlavní cíl i cíle vedlejší. Metodický postup vychází z logického uspořádání.

Hlavní použité metody v diplomové práci jsou proto tyto:

- Metoda deskripce konstatuje či popisuje výskyt jevu jeho vlastností nebo projevů. V diplomové práci metoda deskripce byla využita především u teoretických poznatků dané problematiky. Jednalo se o vývoj rozpočtu Evropské unie až po současnost, vymezení zásad a hlavních charakteristik fungování rozpočtu Evropské unie a plánovaných reformních záměrů.
- Horizontální a vertikální analýza byla využita ke zhodnocení příjmové a výdajové stránky rozpočtu Evropské unie. Horizontální analýza sleduje vývoj jednotlivých položek finančních výkazů v čase. Tato analýza byla využita při vývoji příjmů a výdajů v průběhu jednotlivých let. Vertikální analýza vyčísluje procentuální podíl jednotlivých dílčích položek na celku, v diplomové práci vertikální analýza provedla rozbor struktury unijního rozpočtu, tedy jednotlivých položek příjmů a výdajů.

- Komparativní metoda porovnává podobné či rozdílné jevy zkoumaných objektů. Tato metoda byla využita u rozpočtové bilance, která vyjadřuje rozdělení členských zemí na čisté plátce a čisté příjemce. Převyšují-li platby do unijního rozpočtu výdaje, označujeme danou zemi čistým plátcem, jsou-li výdaje nižší, jedná se o čistého příjemce. Výpočet rozpočtové bilance je uveden v kapitole č. 5.2.

V první části zpracované jako literární rešerše, bylo využito několik odborných publikací, jednotlivá rozhodnutí a zakladatelské smlouvy Evropské unie. V praktické části byla data pro provedení analýz získána ze Statistického úřadu Evropské unie (Eurostat).

3 Rozpočet EU

3.1 Vznik rozpočtu a rozpočtového rámce

Vývoj rozpočtu EU můžeme rozdělit do pěti následujících období.

První období

První finanční systém (1951- 1969)

První etapa začíná v roce 1951, kdy bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). Pařížská smlouva o daném společenství byla podepsána 18. dubna 1951 v Paříži šesti státy: Německem, Francií, Lucemburskem, Belgií, Nizozemskem a Itálií. Smlouva o ESUO vstoupila v platnost 25. července 1952.

Se založením daného společenství bylo nezbytné zajistit jeho financování. Toto společenství získávalo příjmy z dávek, které pocházely z výroby uhlí a oceli. Dávky se vydávaly ročně pro jednotlivé produkty dle jejich průměrné hodnoty. Výdaje na začátku směřovaly zvláště do administrativy, poté byly přidány i provozní výdaje pro členy ESUO. Jednalo se zvláště o finanční prostředky odváděné především na podporu výzkumu a nebo na pomoc při propouštění zaměstnanců. Dále uvádí článek 49, že Komise „*je oprávněna opatřovat si potřebné prostředky k plnění svých úkolů sjednáváním půjček. Komise může přijímat dary.*“¹ Po ukončení platnosti Smlouvy o ESUO 24. července 2002 byla veškeré aktiva a pasiva ESUO převedena na Evropské společenství. „*Tyto prostředky jsou určeny na výzkum v odvětvích spojených s uhelným a ocelářským průmyslem.*“²

„*Rozpočet ESUO byl schvalován komisí složenou z předsedů Vysokého komisariátu, Shromáždění, Rady a předsedy Soudního dvora.*“³ V čl. 78 Smlouvy o ESUO se dále dozvíme, že na hospodaření ESUO dohlíželo Shromáždění, kterému každoročně zvolený účetní komisař předkládal zprávu o správném vedení účtu. Daný účetní komisař byl volen vždy na tři roky Radou.

---

¹ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli [online]. [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf

² CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace - Evropská unie*. V Praze: Vysoká škola ekonomická, Nakladatelství ekonomika, 2004. ISBN 80-245-0854-0. str. 151

³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. str. 708, ISBN 978-80-7325-180-2.

Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom) byla založena obě ve stejný rok v roce 1957. Smlouva o EHS měla několik cílů: vytvořit společný trh, vytvořit společné politiky v oblasti zemědělství, zahraničí nebo dopravy. Dále pak vznik celní unie odstraněním celních poplatků, kvantitativních omezení obchodu mezi členskými zeměmi, vytvoření společného celního sazebníku vůči třetím zemím, s čímž souviselo zavedení společné obchodní politiky. Pro všechny zmíněné plány bylo nezbytné obstarat financování, které mělo plynout z příspěvků členských zemí.

Pro obě společenství platily stejné zásady: rozpočet musel být vyrovnaný a doba stanovení výdajů a příjmů byla také stejná. U Euratomu je třeba zmínit dle článku 174 rozdělení dvou typů výdajů. „*1. Výdaje obsažené ve správním rozpočtu zahrnují zejména a) správní náklady, b) výdaje na dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví. 2. Výdaje obsažené v rozpočtu na výzkum a investice zahrnují zejména a) výdaje na provádění výzkumného programu Společenství, b) případnou část na kapitálu Agentury a na jejích investičních výdajích, c) výdaje na vybavení školících zařízení, d) případnou účast na společných podnicích a na určitých společných záměrech.*“⁴

Obě společenství oproti ESUO byla financována, jak již bylo zmíněno, z příspěvků členských států. Tyto příspěvky vycházely především dle vyprodukovaného HDP v členských zemích. Nejvíce přispívaly státy: Německo, Itálie, Francie, nejméně Lucembursko. Poslední slovo ve finančních záležitostech měla Rada, která musela vždy jednomyslně rozhodnout. Příspěvky, které pocházely od členských zemí, byly schvalovány v každé zemi národními parlamenty.

V roce 1965 došlo k uzavření smlouvy o vytvoření Evropského společenství. Do daného roku vedle sebe existovala tři společenství – ESUO, EHS a Euratom. Tato smlouva vstoupila v platnost v červenci roku 1967. První rozpočtový rok dané smlouvy začal

1. ledna 1967 a dle článku 49 Smlouvy o založení ESUO byl ve výši *18 milionů zúčtovacích jednotek*.⁵

---

⁴ Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom) - podepsána společně se Smlouvou o EHS, nazývané tzv. "Římské smlouvy" (25. března 1957, platí od 1. ledna 1958)- hlava IV [online]. [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/757-smlouva_o_euratom.pdf

⁵ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) - tzv. Pařížská smlouva (18. duben 1951) [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf

Téhož roku 1965 Komise předala Radě návrh na vytvoření vlastních příjmů, z důvodu neuspokojivé finanční situace. Tento návrh byl státy přijat, ale vstoupil v platnost až v roce 1969 kvůli několika sporům.

Hlavní spor se týkal otázky kontroly příjmů. Komise „se domnívala, že pokud se nejedná přímo o prostředky členských států v podobě příspěvků, musí tyto prostředky a hospodaření s nimi podléhat kontrole Evropského parlamentu. Dalším důvodem „ byla skutečnost, že vytvořením vlastních příjmů by se financování Společenství stalo nezávislým na národních parlamentech, které až doposud každoročně schvalovaly příspěvky jednotlivých zemí.“⁶ S tímto návrhem, ale nesouhlasily některé státy jako např. Francie. Tato krize v letech 1965-1969 vedla ke svolání summitu v Haagu, kde byla vyřešena otázka ohledně zavedení vlastních příjmů.

V roce 1970 byla podepsána Lucemburská dohoda, která je vůbec první rozpočtovou smlouvou Společenství. Tato dohoda byla podepsána, neboť bylo nutné nalézt jiný způsob financování. Na základě rozhodnutí Rady ze dne 21. dubna 1970⁷ došlo k nahrazení finančních příspěvků členských zemí vlastními zdroji Evropského společenství. „*System vlastních zdrojů se skládal ze tří pilířů, z nichž první dva jsou označovány jako tradiční vlastní zdroje (TVZ). Jsou jimi dávky uvalené v rámci společné zemědělské politiky na zemědělské produkty dovážené do EU ze třetích zemí a dávky vybírané od producentů cukru a izoglukózy. Druhým tradičním vlastním zdrojem jsou cla na zboží vstupující do EU podléhající společnému celnímu sazebníku. Třetím zdrojem je určité procento daně z přidané hodnoty odvedené z harmonizovaného vyměřovacího základu DPH jednotlivých členských států.*“⁸ Později v roce 1988 byl zaveden čtvrtý vlastní zdroj, neboť původní tři vlastní zdroje se jevíly jako nedostatečné. Jednalo se o příspěvek z hrubého národního produktu, od roku 2002 příspěvek z hrubého národního důchodu. Důvodem přidání čtvrtého zdroje bylo dorovnání příjmů vzhledem k výši očekávaných výdajů.

Lucemburská dohoda obsahovala nejen přijetí vlastních příjmů, ale i zapojení Evropského parlamentu do hospodaření rozpočtu. Dle této smlouvy Rada přijímala

---

⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. str. 710, ISBN 978-80-7325-180-2.

⁷ ROZHODNUTÍ RADY ze dne 21. dubna 1970 o nahrazení příspěvků členských států vlastními zdroji (70/244/ESUO, EHS, Euratom). [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31970D0244&from=CS>.

⁸ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 43.

rozpočet po spolupráci s Evropským parlamentem, který mohl navrhnout změny, aniž by došlo k navýšení výdajů rozpočtu.

Jelikož Francie souhlasila s kontrolou hospodaření EHS parlamentu, musely výměnou ostatní státy přijmout tzv. povinné a nepovinné výdaje⁹. Evropský parlament se směl pouze vyjádřit k nepovinným výdajům, které představovaly pouhých 10% celého rozpočtu.

V roce 1971 byl prvně sestaven rozpočet z vlastních zdrojů. Tradiční vlastní zdroje, tedy zemědělské dávky a clo, v tomto roce činily 1 021,7 mil. UA (účetní jednotka). Ostatní příjmy představovaly příspěvky od členských zemí, a to 2 525,6 mil. UA. Celkem v roce 1971 činily příjmy do společného rozpočtu 3 547,3 mil. UA. Mimo výše uvedené příjmy plynuly do společného rozpočtu i jiné finanční prostředky označované jako „ostatní“ příjmy, mezi které patřily například: přebytky z rozpočtu z předchozích let, pokuty, úroky z prodlení a jiné, které v tomto roce činily 26 mil. UA.

Výdaje dohromady činily pro daný rok 2 411,3 mil. UA. Největší výdajovou část tvořil Evropský zemědělský fond s částkou 1 755,6 mil. UA, dále bylo poskytnuto na výzkum 64, 9 mil. UA, na administrativu 137,8 mil. UA a na ostatní položky 130,4 mil. UA. Kromě toho mezi výdaje byly zařazeny položky pro Evropský rozvojový fond (ERDF) ve výši 154,4 mil. UA a pro Evropské společenství uhlí a oceli (ECSC) ve výši 49,8 mil. UA.

Druhé období

Krise financování (1973- 1987)

V roce 1975 vznikla druhá rozpočtová smlouva tzv. bruselská, která umožňovala Evropskému parlamentu výraznější postavení. V tento rok byl založen Účetní dvůr a Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF). Evropský parlament mohl kromě zasahování do nepovinných výdajů rovněž odmítnout rozpočet jako celek a stal se rozpočtovou autoritou vedle Rady.

Od začátku 70. let můžeme zaznamenat krizi v hospodaření rozpočtu, neboť výdaje na společné politiky rostly, jednalo se hlavně o společnou zemědělskou politiku. V roce 1973 se ke Společenství připojily další země, a to Velká Británie, Irsko a Dánsko, což

---

⁹ - Povinné výdaje: Jednalo se zvláště o výdaje na Společnou zemědělskou politiku.

-Nepovinné výdaje: Jednalo se především o výdaje na ochranu životního prostředí nebo sociální programy.

vedlo k mnohem náročnějšímu vyjednávání o rozpočtu. Docházelo k rozporům mezi Evropským parlamentem a Radou v rámci rozpočtového řízení. Výdaje neustále rostly, jak již bylo zmíněno, převážně na společnou zemědělskou politiku. Velká Británie byla velmi nespokojena, neboť financovala velkou část do evropského rozpočtu, proto v roce 1979 Margaret Thatcherová¹⁰ při zasedání Evropské rady v Dublinu upozornila členské státy na neuspokojivou situaci a požadovala kompenzaci pro Velkou Británii. V roce 1980 se stala Velká Británie největším čistým plátcem¹¹ do společného rozpočtu.

Ve dnech 25-26. června roku 1984 na summitu ve Fontainebleau došlo k dohodě o zvýšení „příjmové části rozpočtu z 1 % na 1,4 % DPH výměnou za návrat 66 % čistého britského příspěvku. Znamenalo to, že od britského příspěvku do pokladny ES byly odečteny 2/3, které byly navraceny zpět do Británie prostřednictvím strukturálních fondů.“¹² Nicméně tato dohoda nedokázala vyřešit spory mezi Evropským parlamentem a Radou.

Třetí období

Reforma financování společenství (1988 – 1992)

V roce 1986 byl přijat Jednotný evropský akt (JEA)¹³, který vešel v platnost v roce 1987. Hlavní cíle tohoto aktu byly především lepší finanční hospodaření s evropským rozpočtem. Kvůli neustále stoupajícím výdajům Společenství přišel v roce 1987 s návrhem reformy financování rozpočtu Jacques Delors. Tento návrh řešení byl přijat pod názvem Delorsův balík I na mimořádném summitu ve dnech 11.-13. února 1988 v Bruselu. Nejdříve se o Delorsově balíku I nesmýšlelo jako o zásadní dohodě, což se později změnilo, neboť tato rozpočtová dohoda patří k nejvýznamnějším v historii EU. Delorsův balík I sebou přinesl několik důležitých změn:

„1) postupného zvýšení dostupných zdrojů až do limitu 1,2 % HNP Společenství (v 1992); 2) vytvoření nových vlastních zdrojů Společenství spojených s HNP členských států a současně snížení relativního podílu DPH, což snížilo regresní charakter systému; 3)

---

¹⁰ Margaret Thatcherová – (13.10.1925-8. 4.2013) předsedkyně britské vlády a vůdkyně Konzervativní strany
¹¹ Čistý plátec – pozice státu, který do unijního rozpočtu přispívá více finančních prostředků než z něho čerpá.

¹² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. str. 716, ISBN 978-80-7325-180-2.

¹³ Jednotný evropský akt (přiját 17. a 28. února 1986, platný od 1.července 1987) [online]. [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>.

regulace výdajů na zemědělství, které by neměly převýšit 74 % růstu HNP Unie; 4) pokračování „Britského šeku“ zdvojnásobení strukturálních fondů, které jsou základem pro regionální politiky preferující méně rozvinuté oblasti Unie.“¹⁴ Mimo jiné došlo i k ukončení sporu mezi Evropským parlamentem, Evropskou komisí a Radou Evropské unie. Dne 1. července 1988 došlo k uzavření tzv. Meziinstitucionální dohody, která měla zabezpečit správné jednání v průběhu rozpočtového řízení.

Od roku 1988 jsou rozpočty Evropského společenství, nyní Evropské unie sestavovány do tzv. finančních perspektiv neboli finančních rámců. První víceletý finanční rámec byl pětiletý pro období 1988-1992, dále pak následovaly sedmileté finanční rámce: 1993-1999, 2000-2006, 2007-2013 a zatím poslední finanční rámec na období 2014-2020. Víceletý finanční rámec „*má zajistit, aby se výdaje Evropské unie ve střednědobém výhledu vyvíjely podle stanovené metodiky a v rámci platných limitů vlastních zdrojů.*“¹⁵

Reforma financování Společenství spočívala hlavně v nárůstu v nepoměru výdajů a příjmů, rozšiřování Evropského společenství o méně bohatší země nebo také vytváření vnitřního trhu Společenství.

Čtvrté období

Pokračování v reformě financování Společenství (1993-1999)

Ve dnech 11.-12. listopadu 1991 proběhlo deváté zasedání mezivládní konference, kde Evropská komise předložila tzv. Delorsův balík II, jenž zahrnoval sedmiletý finanční rámec pro období 1993-1999. Delorsův balík II byl projednáván za nepříznivých okolností, kdy se Společenství nacházelo ve složité situaci kvůli průběhu ratifikačního procesu Maastrichtské smlouvy¹⁶ o EU, počátku Evropského měnového systému (EMS) a dále přípravě na přijetí některých států Evropského sdružení volného obchodu (EFTA) do EU. Po složitém jednání došlo k přijetí Delorsova balíčku II na summitu Evropské rady v Edinburghu, který se konal 11.-12. prosince 1992. Tento balík kromě sedmileté finanční

---

¹⁴ JANÍČEK, Ladislav, Karel RAIS a Miloš DRDLA. *Evropská unie: instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha: Computer Press, 2002. str. 168, Business books (Computer Press). ISBN 80-7226-819-8.

¹⁵ LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9. str. 165

¹⁶ Maastrichtská smlouva byla podepsána 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Tato smlouva vytvořila ze třech stávajících pilířů Evropskou Unii.

perspektivy s sebou přinesl několik změn. Jednalo se hlavně o zvýšení příjmového stropu na 1,27 % HNP, snížení zdroje z DPH z 1,4 % na 1 % nebo založení Fondu solidarity EU¹⁷. Dále byly projednávány výdaje na zemědělství, které zůstaly neměnné, což znamenalo nepřesáhnutí 74 % růstu HNP EU.

Rok 1999 je zásadní, neboť po více než desetileté přípravě přijalo dvanáct členských zemí společnou měnu – euro. Vznikl Evropský měnový institut, který vypracoval postup pro přijetí jednotné měny, následně byl Evropský měnový institut nahrazen Evropskou centrální bankou, která převzala veškeré jeho úkoly. „První tři roky mělo euro formu „virtuální“ měny a používalo se pouze pro účely účetnictví a elektronických plateb. Samotné euromince a bankovky byly uvedeny do oběhu 1. ledna 2002, kdy proběhl ve 12 zemích EU největší přechod na jinou hotovostní měnu v historii.“¹⁸ Od té doby je rozpočet Evropské unie financován v eurech.

Páté období

Období po roce 2000

Dne 24-25. března 1999 na summitu Evropské rady v Berlíně byla projednávána finanční perspektiva pro období 2000-2006, která byla součástí dokumentu Agenda 2000¹⁹. „V novém finančním rámci byly zohledněny reforma společné zemědělské politiky, důraz na politiku hospodářské a sociální soudržnosti, předvstupní strategie i budoucí rozšíření Evropské unie a jeho předpokládané důsledky“²⁰ Daný finanční rámec byl důležitý pro Českou republiku, neboť obsahoval finanční prostředky, které byly směřovány k nově přistupujícím členským zemím, mezi které se tehdy řadila i Česká republika. Mimo jiné „summit vyjádřil požadavky na systém vlastních zdrojů: má být spravedlivý, průhledný,

---

¹⁷ Fond solidarity EU umožňuje v krizových situacích (např. přírodní katastrofa) podpořit členský stát. Tento fond není financován z rozpočtu EU a ročně z něj lze na doplnění veřejných výdajů dotčených členských států uvolnit až půl miliardy EUR.

¹⁸ Přijetí Eura - [online]. [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/euro/history-and-purpose-euro_cs.

¹⁹ Agenda 2000 je dokument vypracovaný Evropskou Komisí, který byl předložen v červenci roku 1997. Dotýká se všech otázek, s nimiž se unie musí vyrovnávat na počátku 21. století. Součástí dokumentu jsou posudky zemí, které se v té době ucházely o členství v Unii.

²⁰ Finanční rámec pro období 2000-2006. *Euroskop* [online]. [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8904/sekce/vicelety-financni-ramec/>.

*efektivní, jednoduchý a postavený na kritériích, která nejlépe odrážejí schopnost jednotlivých států platit.*²¹

Finanční plán předpokládal ponechání horní hranice 1,27 % HNP celé EU, což odpovídá 1,24% HND EU.

V tomto období mělo dojít k rozšíření EU, tudíž byly založeny nové programy. Nástroj pružnosti se stropem 200 milionů EUR, který povoloval financování stanovených výdajů v daném roce. Dále SAPARD – program pro zemědělství a rozvoj venkova a ISPA – nástroj strukturální politiky v oblasti životního prostředí.

Jak již bylo výše zmíněno, v tomto finančním období vstoupila do Evropské unie Česká republika, a to přesně 1. května v roce 2004. K dalším nově přistupujícím patřily: Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. A tudíž finanční perspektiva od roku 2002 zahrnuje Hlavu VIII (výdaje na rozšíření). Z důvodu přijetí zemí do Evropské unie až v roce 2004 nebyly tyto prostředky pro rok 2002 – 2003 vyčerpány.

V roce 2005 bylo hlavním záměrem pomalu přesměrovávat výdaje ze zemědělství do chudších oblastí a současně posílit výdaje na konkurenceschopnost (podpora výzkumu). V letech 2004-2007 se k EU připojilo 12 nových členských států, tyto státy se vyznačovaly velkým podílem zemědělství, proto k větším změnám ohledně reformy výdajů na zemědělství nemohlo dojít.

Dohoda z 6. května 2009 na základě rozhodnutí Rady Evropské unie a Evropským parlamentem změnila interinstitucionální dohodu ze dne 17. května 2006 v rozpočtové kázní a řádném finančním řízení. Tato dohoda upravila finanční perspektivu a týkala se Evropského plánu obnovy z rozpočtu ve výši pět miliard EUR, která měla za cíl podnítit ekonomiku pomocí financování širokopásmového internetu, financování v oblasti energetiky a opatření spojených s proovrkou funkčnosti.

Poslední pátá úprava se týkala zemí, kterým v letech 2007 – 2009 odhadla Evropská komise nesprávně jejich skutečné HDP. Pokud se jednalo o odhad, který se odlišoval o více jak 5 %, získaly tyto státy od Fondu soudržnosti finanční prostředky. Mezi tyto státy se řadily Česká republika, Slovensko a Polsko, které si mezi sebou rozdělily alokaci ve výši 1007 milionů EUR v období 2011 – 2013.

---

²¹ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu. 2.*, aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 51.

3.2 Rozpočtová procedura

Rozpočet Evropské unie je schvalován velmi komplikovanou procedurou, na které se podílí všechny instituce. Evropská komise vypracovává návrh, který předloží Radě Evropské unie a Evropskému parlamentu. Tyto dvě instituce označujeme jako rozpočtové orgány. Rada Evropské unie rozhoduje o úpravách unijního rozpočtu, avšak silnější postavení připadá Evropskému parlamentu ve schvalování rozpočtu, neboť může rozpočet zamítnout a vrátit jej k přepracování Evropské komisi. Je nutné podotknout, že pozice a pravomoci Evropského parlamentu se během let vyvíjely. V roce 1970 na základě rozhodnutí Rady EU o nahrazení finančních prostředků členských zemí z vlastních zdrojů Evropského společenství mohl Evropský parlament rozpočet společně s Radou EU přijímat a od roku 1975 může Evropský parlament vykonávat konečné úpravy nepovinných výdajů²² a může rozpočet i zamítnout. V letech sedmdesátých a osmdesátých proběhla krize v tvorbě rozpočtu kvůli neshodám mezi Radou Evropské unie a Evropským parlamentem. Tyto neshody byly způsobeny hlavně odlišným pohledem při tvorbě rozpočtu. V období 1979-1988 bylo nutné přikročit k rozpočtovému provizoriu. V roce 1979 Evropský parlament prvně unijní rozpočet zamítl jako celek a musel být tak v daném roce zřízen dodatkový rozpočet. Další spor nastal mezi Evropskou komisí a členskými zeměmi, které odmítaly odvést finanční prostředky do dodatkového rozpočtu pro rok 1980. Členská země Německo mimo to obvinila Evropskou komisi z nepovoleného provádění rozpočtu. Tato neshoda nakonec nemusela být řešena u Evropského soudního dvora (ESD), neboť obě strany se dohodly na dodatkovém rozpočtu pro rok 1981. V roce 1982 dochází k dalšímu sporu, a to mezi Radou Evropské unie a Evropským parlamentem, který požadoval zvýšení nepovinných výdajů nad úroveň maximálního povoleného rozsahu jejich zvýšení, čímž nedodržel zásadu vyrovnanosti. Rada Evropské unie pro daný krok Evropský parlament žalovala u Evropského soudního dvora, naštěstí došlo k dohodě mezi těmito orgány a Rada Evropské unie žalobu stáhla. V roce 1985 dochází opět k zamítnutí unijního rozpočtu Evropským parlamentem a spor nad rozpočtem pro rok 1986 končí opět u Evropského soudního dvora, který se v daném případě postavil za Radu a vybídnul obě instituce, aby již příště jednaly dohromady. Ke snížení sporů pomohlo v roce 1988 zavedení víceletých finančních rámců.

---

²² Povinné a nepovinné výdaje byly zrušeny v roce 2009

Od roku 1988 došlo k několika rozpočtovým reformám, které měly za cíl usnadnit schvalování unijního rozpočtu. Přesto v roce 1993 dochází k Meziinstitucionální dohodě mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o zdokonalení rozpočtové procedury, která znovu posílila postavení Evropského parlamentu ve schvalování rozpočtu. V roce 1992 na mezivládním jednání v Edinburgu dochází k natolik vypracovanému víceletému finančnímu rámci, že Evropskému parlamentu nezůstalo místo pro případné návrhy změn. K zabránění sporům byl zaveden tzv. trialog o rozpočtových prioritách před prvním vydáním předběžného návrhu. Eliminovat spory se nepodařilo, proto Meziinstitucionální dohoda z roku 1999 „stanovila, že legislativa týkající se víceletých programů, která je přijata spolurozhodovací procedurou ²³ může obsahovat závazné částky, které se následně promítnou také do příslušné finanční perspektivy. Ale v právních aktech schválených mimo spolurozhodovací proceduru se mají celkové rozpočtové výdaje považovat jen za určité vodítko, pro rozpočtový orgán nesmí být závazné.“²⁴

Dle Lisabonské smlouvy trvá rozpočtový proces od 1. září do 31. prosince.

Příprava sestavování rozpočtu

Nejpozději do 1. července musí všechny instituce Evropské unie (Evropský parlament, Rada EU, Soudní dvůr evropského společenství, Účetní dvůr, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Ombudsman a Evropský úřad pro dohled nad ochranou dat) předložit svůj návrh příjmů a výdajů Evropské komisi a rozpočtovým autoritám (Rada EU a Evropský parlament). Evropská komise návrh posoudí, eventuálně pozmění a dále předloží předběžný návrh rozpočtu Radě EU nejpozději do 1. září, zpravidla termín předání bývá koncem dubna, popř. začátkem května.

---

²³ Při spolurozhodovací proceduře nemůže být Parlament Radou přehlasován, jako je tomu např. u procedury spolupráce. Spolurozhodovací procedura se uplatňuje stále častěji, což posiluje pozici Evropského parlamentu. (König, 2009).

²⁴ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu. 2.*, aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 34.

Meziinstitucionální dohoda určuje, čím se má Evropská komise při stanovení návrhu řídit:

- *schopností využívat příděly při snaze o udržení vztahu mezi příděly na závazky a příděly na platby,*
- *možností započítí nových aktivit formou pilotních projektů, nových přípravných činností nebo pokračování právě končících víceletých aktivit po zvážení, zda bude možné zajistit tzv. základní právní akt,*
- *nutností zajistit, aby změny ve výdajích ve vztahu k předchozímu roku respektovaly omezení daná rozpočtovou disciplínou.²⁵*

Schvalování návrhu

Níže jsou uvedeny jednotlivé fáze schvalování rozpočtu, na kterém se v průběhu orgány Evropské unie dohodnou.

1. fáze: Vypracování návrhu Evropskou komisí

Evropská komise vytvoří návrh a předá ho nejpozději do 1. září Radě Evropské unie a Evropskému parlamentu, jak již bylo výše zmíněno, zpravidla to bývá do konce dubna nebo začátku května. Je-li to nutné, může Evropská komise později návrh ještě doopravit, ale jen pouze do té doby, než je svolán dohodovací výbor. Dle Nařízení 966/2012 Evropského parlamentu a Rady Evropské unie musí Evropská komise v návrhu připojit tyto informace:

„a) případné důvody toho, proč návrh rozpočtu obsahuje odhady odlišné od odhadů učiněných orgány;

b) každý pracovní dokument, který považuje za užitečný pro plány pracovních míst orgánů a příspěvky, které Komise poskytuje subjektům podle článku 208 a evropským školám.

c) pracovní dokument týkající se plnění prostředků za rozpočtový rok, plnění zbývajících závazků, subjektů uvedených v článku 208, evropských škol, pilotních projektů a přípravných akcí;

d) pokud se jedná o financování mezinárodních organizací, pracovní dokument obsahující:

---

²⁵ ROŽŇÁK, Petr. *Mechanismy fungování Evropské unie: in quorum gratiam?.* Ostrava: Key Publishing, 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-237-2. s. 131.

e) zprávy o činnosti či jakýkoli jiný důležitý dokument obsahující: shrnutí výsledků hodnocení, které mají význam z hlediska rozpočtových změn, informace o cenách, jejichž jednotková hodnota činí nejméně 1 000 000 EUR;

f) souhrnný výkaz časového rozpisu plateb v následujících rozpočtových rocích určených ke splnění rozpočtových závazků přijatých v předchozích rozpočtových rocích.²⁶

2. fáze: Vypracování stanoviska Rady EU k návrhu rozpočtu

Nejpozději do 1. října zpravidla do konce července Rada Evropské unie předá návrh Evropskému parlamentu. Evropský parlament musí být velmi detailně obeznámen Radou Evropské unie o důvodech, díky kterým návrh rozpočtu přijala. „*Současně parlamentní výbory diskutují o návrhu rozpočtu a předkládají svá stanoviska Rozpočtovému výboru, který je věcně příslušným výborem připravujícím postoj Parlamentu.*“²⁷

3. fáze: Čtení v Evropském parlamentu

Nejpozději ve lhůtě čtyřiceti dvou dnů musí Evropský parlament zareagovat. Během těchto dnů buď může akceptovat postoj Rady Evropské unie, nebo neprovést žádné rozhodnutí, což by znamenalo, že rozpočet je považován za schválený s konečnou platností. Nicméně obvykle nastává takový případ, kdy Evropský parlament většinou svých poslanců akceptuje pozměňovací návrhy, což znamená, že změněný návrh je poslán zpět Radě Evropské unie. Za těchto okolností předseda Evropského parlamentu po dohodě Rady Evropské unie svolá bezprostředně dohodovací výbor. Dohodovací výbor se sejít nemusí, pokud Rada Evropské unie do deseti dnů sdělí Evropskému parlamentu, že veškeré pozměňovací návrhy akceptovala.

4. fáze: Shromáždění dohodovacího výboru a schválení rozpočtu

Dohodovací výbor, který je složený ze stejného počtu zástupců členů Rady Evropské unie a Evropského parlamentu, má dvacet jedna dnů ode dne svolání čas na to, aby se dohodl na společném návrhu rozpočtu. K rozhodnutí dochází kvalifikovanou většinou

---

²⁶ Nařízení č. 966/2012 Evropského parlamentu a Rady Evropské unie [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0966&from=cs>

²⁷ Postup schvalování rozpočtu. [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/infographic/budgetary-procedure/index_cs.html.

členů Rady Evropské unie a většiny členů Evropského parlamentu. Evropská komise se zúčastní dohodovacího výboru, který se snaží harmonizovat postoje rozpočtových autorit.

Nastane-li situace, kdy ve lhůtě dvaceti jedna dnů se dohodovací výbor neshodne o návrhu rozpočtu, musí Evropská komise vypracovat a předložit nový návrh. Pokud se dohodovací výbor v dané lhůtě na společném návrhu rozpočtu dohodne, musí ode dne přijetí Rada Evropské unie a Evropský parlament do čtrnácti dnů návrh schválit. Poté předseda Evropského parlamentu unijní rozpočet podepíše a vyhlásí jej za přijatý s konečnou platností.

V případě, kdy společný návrh zamítne Rada Evropské unie, může i tak Evropský parlament rozhodnout rozpočet přijmout.

5. fáze: Doplnkové a opravné rozpočty

Dojde-li k mimořádným a nevyhnutelným situacím, může Evropská komise předložit návrhy opravných rozpočtů. Pro dané opravné rozpočty platí stejná pravidla jako pro celkový rozpočet.

„Není-li rozpočet přijat do začátku nového roku, panuje rozpočtové provizorium, kdy se za určitých podmínek každý měsíc vydává částka odpovídající jedné dvanáctině rozpočtu předchozího roku, dokud není s konečnou platností schválen nový rozpočet.“²⁸

Plnění rozpočtu

Základní dozor nad plněním rozpočtu vykonává Evropská komise, která spolupracuje společně s členskými státy, které zajišťují využití prostředků v souladu se zásadami řádného finančního řízení.

Podle článku 58 finančního nařízení může Evropská komise plnit rozpočet následujícími způsoby: přímo, tzn. prostřednictvím svých agentur, sdíleně, tzn. společně s členskými státy, nebo nepřímo, tzn. že úkoly pověří další subjekty, jako např. třetí země.

---

²⁸ Rozpočet, efektivní vynakládání prostředku. [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs.

Rozpočtová kontrola

Nutností ke schválení rozpočtu EU je kontrola vnitřní a kontrola vnější. Kontrola vnitřní podléhá každé instituci a kontrolu vnější mají na starost Evropský parlament společně s Evropským účetním dvorem.

Vnitřní kontrola: Každá instituce provádí kontrolu pomocí controllingu, díky kterému je snadno zjistitelné, zda je dodržována zásada řádného finančního hospodaření. Dále jsou kontroly prováděny i v členských zemích, kde na kontrolu dohlíží úředníci tak, aby nedocházelo k podvodům.

Vnější kontrola: Jak již bylo řečeno, vnější kontrolou se zabývá Evropský parlament a Evropský účetní dvůr. Každá z těchto institucí má jinou funkci. Evropský účetní dvůr vydává každoročně zprávy rozpočtovému orgánu, které se týkají:

- *prohlášení o věrohodnosti účetnictví a o legalitě a správnosti podkladových operací (tzv. DAS),*
- *výroční zprávu o plnění souhrnného rozpočtu, včetně rozpočtů všech orgánů a institucí a jimi zřízených subjektů,*
- *zvláštní zprávy o konkrétních záležitostech,*
- *zprávy o auditu a stanoviska,*
- *specifické zprávy a dokumenty se zaujetím postoje,*
- *každoroční zvláštní zprávy týkající se agentur a orgánů a institucí Evropské unie.*²⁹

V rámci Evropského parlamentu je Výbor pro rozpočtovou kontrolu odpovědný za vypracování postoje Parlamentu a zejména za tyto oblasti:

- *kontrola plnění rozpočtu Unie a Evropského rozvojového fondu (ERF),*
- *uzavření konečné podoby a auditu účetních výkazů a rozvah Unie, jejích orgánů a institucí i ostatních subjektů, které Unie financuje,*
- *kontrola finančních činností Evropské investiční banky*

---

²⁹ Rozpočtová kontrola. [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.5.html.

- *hodnocení poměru nákladů a přínosů jednotlivých forem financování ze strany Společenství při provádění politik Unie,*
- *vyšetřování podvodů a nesrovnalostí týkajících se plnění rozpočtu Unie, přijímání opatření, která mají za cíl prevenci a stíhání těchto činů, a ochrana finančních zájmů Unie obecně.*³⁰

Kontrola rozpočtu má jasné cíle: „zajistit legalitu, správnost a řádné finanční řízení rozpočtových operací a systémů finanční kontroly i řádné finanční řízení evropského rozpočtu (hospodárnost, efektivnost a účinnost), přičemž Účetní dvůr a Evropský parlament mají dbát na to, aby těchto cílů bylo dosahováno (kritéria výkonnosti).“³¹

Současný víceletý finanční rámec pro rok 2014 - 2020 je stanoven v nařízení Rady (EU, EURATOM) č. 1311/2013 ze dne 2. prosince 2013. Toto nařízení platí od 1. ledna 2014.

Dne 29. června 2011 předala Evropská komise svůj návrh na víceletý finanční rámec pro rok 2014 - 2020. Ve dnech 7. – 8. února 2013 se mezi sebou členské státy dohodly na výdajích a příjmech rozpočtu nového sedmiletého finančního rámce. Poté následovala komplikovaná jednání mezi třemi schvalovacími orgány – Radou EU, Evropským parlamentem a Evropskou komisí.

Evropská komise navrhovala pro tento víceletý finanční rámec prostředky ve výši „1 025 mld. eur v položkách na závazky (tj. 1,05 % HND EU) a 972,2 mld. eur v položkách na platby (tj. 1 % HND EU)“³², což by však znamenalo snížení oproti úrovni roku 2013 o 0,1%. Je nutné podotknout, že s takovýmto návrhem Evropský parlament nesouhlasil. Ten se naopak snažil úroveň oproti roku 2013 o 5 % zvýšit na 1,11% HND.

V říjnu v roce 2012 představilo kyperské předsednictví svůj návrh, který obsahoval mnohem razantnější snížení výdajů cca o 50 miliard eur. Tyto škrty ve výdajích se měly týkat několik různých oblastí. Tento návrh podporovaly zejména bohatší země: Německo, Rakousko, Švédsko, Nizozemsko, Finsko, Velká Británie, ale i Česká republika. Na rozdíl

³⁰ Rozpočtová kontrola. [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.5.html.

³¹ Rozpočtová kontrola. [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.5.html.

³² Finanční rámec pro období 2014-2020. Euroskop [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8905/sekce/financni-ramec-2014-2020/>.

od členských zemí, které se řadí mezi čisté příjemce z rozpočtu EU, s tímto návrhem o snížení finančních prostředků nesouhlasily.

V listopadu v roce 2012 byl svolán mimořádný summit Evropské rady, na kterém členské země měly dojít k určitému kompromisu, což se nestalo. Po několika neshodách, kdy Evropský parlament například nesouhlasil se závěrečnými ustanoveními Evropské rady, neboť si vytyčil určité podmínky nutné pro uzavření víceletého finančního rámce. Ke stropním výdajům 960 miliard EUR námitky neměl. Ke konečné podobě víceletého finančního rámce došlo mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí společně s irským předsednictvím v Radě EU dne 24. června 2013.

Dne 3. července 2013 Evropský parlament na plenárním zasedání potvrdil dohodu, kdy zmínil důležité prvky (flexibilita, jednotnost a transparentnost rozpočtu, revize a řešení nedostatečného pokrytí rozpočtových plateb) pro schválení víceletého finančního rámce.

Ke konečnému souhlasu ze strany Evropského parlamentu došlo dne 19. listopadu 2013 ve Štrasburku. Poslední slovo měla 2. prosince 2013 Rada EU **přijetím nařízení Rady** k sedmiletému finančnímu rámci pro období 2014 - 2020 a schválením **meziinstitucionální dohody**. „*INTERINSTITUCIONÁLNÍ DOHODA ze dne 2. prosince 2013 mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové kázní, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení.*“³³ Tato dohoda hrála velice důležitou roli ve schvalování víceletého finančního rámce před existencí Lisabonské smlouvy.

Byl ujednáán „objem prostředků na závazky ve výši 960 mld. eur (tj. 1 % HND EU) a 908,4 mld. eur v prostředcích na platby (0,95 % HND EU).“³⁴

---

³³Úřední věstník Evropské unie [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: file:///Dohoda_2013_Interinstitucionalni-dohoda-mezi-EP-Radou-a-Komisi-o-rozpocetove-kazni.pdf.

³⁴ Finanční rámec pro období 2014-2020. *Euroskop* [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8905/sekce/financni-ramec-2014-2020/>.

3.3 Hlavní charakteristiky rozpočtu EU a rozpočtové zásady

3.3.1 Charakteristika rozpočtu EU

Rozpočet Evropské unie zakládá článek 171 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii a článek 268 Smlouvy o založení Evropského společenství. Dle daných smluv musí být pro každý rozpočtový rok veškeré příjmy a výdaje vyčísleny. Tento rozpočet je dnes nazýván rozpočet Evropské unie.

Rozpočet Evropské unie musí být vždy vyrovnaný, tudíž deficitní financování není přípustné.³⁵ Rozpočet Evropské unie tudíž neplní funkci stabilizační, tato funkce může být nahrazena mechanismy, které nejsou součástí skladby rozpočtu Evropské unie. Tyto mechanismy však mohou finančně pomoci v nepříznivých situacích, jedná se například o Fond solidarity. Je důležité uvést, že tyto mechanismy neposkytují pomoc pouze členským zemím, ale i třetím zemím.

Redistribuční funkci plní unijní rozpočet v omezené míře. Tato funkce má za cíl vyrovnat ekonomickou a sociální úroveň členských zemí Evropské unie, kdy bohatší členské státy poskytují finanční prostředky chudším členským státům nebo regionům na základě principu solidarity.

Funkce alokační je již rozpočtem Evropské unie plně využívána. Jedná se o poskytování finančních prostředků do jednotlivých sfér.

3.3.2 Rozpočtové zásady

Rozpočtové zásady jsou upraveny ve finančním nařízení, které vymezuje článek 317 Smlouvy o fungování Evropské unie. První nařízení, které definovalo rozpočtové zásady, řadíme do roku 1977. Toto nařízení bylo nahrazeno nařízením z roku 2002. Jednalo se o Nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanovilo finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství. Dále bylo toto nařízení zrušeno a nahrazeno dalším nařízením z roku 2012, které je do dnešní doby platné. Jedná se o následující: Nařízení (EU, EURATOM) č. 966/2012 Evropského parlamentu a

---

³⁵ NAŘÍZENÍ (EU, EURATOM) č. 966/2012 EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ze dne 25. října 2012, [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0966&from=cs>.

Rady ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002.

„Rozpočet musí být sestavován a plněn v souladu se zásadami jednotnosti, správnosti rozpočtu, ročního rozpočtu, vyrovnanosti, zúčtovací jednotky, univerzálnosti, specifikace, řádného finančního řízení vyžadujícího účinnou a účelnou vnitřní kontrolu a transparentnosti, jak jsou stanoveny v tomto nařízení..“³⁶

Nařízení z roku 2012 definuje osm zásad, které jsou nezbytné pro tvorbu a provedení rozpočtu Evropské unie. Mezi tyto zásady jmenovitě řadíme: Zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu (principle of unity and accuracy), zásada ročního rozpočtu (principle of annuality), zásada vyrovnanosti (principle of equilibrium), zásada zúčtovací jednotky (principle of unit of account) – euro, zásada univerzálnosti (principle of universality), zásada specifikace (principle of specification), zásada řádného finančního řízení (principle of sound financial management) a zásada transparentnosti (principle of transparency).

Zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu

Tato zásada uvádí, že Evropský rozpočet je nástroj, dle kterého se pro každý rozpočtový rok určí a schválí příjmy a výdaje. Veškeré příjmy a výdaje je nutné zařadit do jednoho dokumentu, a to z důvodu kontroly finančních zdrojů Evropské unie. Do unijního rozpočtu mohou být zaneseny pouze položky, které odpovídají finančním prostředkům označovaným za nezbytné. Zásada správnosti je též narušována určitými výjimkami, neboť tato zásada určuje, že veškeré příjmy a výdaje musí být součástí rozpočtu. Mezi výjimky řadíme příjmy z pokut, penále a sankcí a úroků.

Zásada jednotnosti je porušována několika výjimkami. *„Například operativní rozpočet ESUO stál až do roku 2002, v němž vypršela smlouva o založení tohoto Společenství, mimo hlavní rozpočet EU. Také Evropský rozvojový fond, který je financován příspěvky členských států, stojí fakticky mimo rozpočet EU. Další výjimkou jsou např. finanční aktivity Evropské investiční banky (EIB), výpůjční a úvěrové aktivity EU, některé oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky (operace vojenského nebo obranného charakteru), spolupráce justice a vnitra (EUROPOL) nebo specifické útvary v podobě*

---

³⁶ Nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002 [online.] [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:CS:PDF>.

*decentralizovaných agentur zabývajících se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou.*³⁷

Zásada ročního rozpočtu

Tato zásada uvádí, že rozpočtové činnosti jsou směřovány k patřičnému finančnímu roku, který odpovídá kalendářnímu roku. Je schvalován tudíž na dobu od 1. ledna do 31. prosince.

Je důležité zmínit, že od druhé poloviny 80. let 20. století došlo k rozšíření víceletých finančních plánů, zpočátku na pět let, později byly vytvořeny na sedm let, což platí dodnes. Stanovit rozpočtový plán na sedm let předem je velmi nesnadný úkol, z toho důvodu jsou v unijním rozpočtu finanční položky rozděleny na závazky a položky plateb, jedná se o tzv. položky nevyrovnané, které vznikají časovým rozdílem mezi závazky vstupujících do rozpočtu a provedením příslušných plateb. Nastane-li situace, kdy finanční položky nejsou využity na konci rozpočtového roku, jsou tyto položky odstraněny z unijního rozpočtu, neboť mohou být jen ve výjimečných případech přesunuty do dalšího rozpočtového roku. Dojde-li k této výjimečné situaci, mohou být finanční prostředky převedeny pouze do následujícího rozpočtového roku. Vyjma položek závazků a plateb zahrnujeme do unijního rozpočtu i položky časově nerozlišené, které mohou být oproti dvěma předešlým převáděny do nadcházejícího roku automaticky.

Pokud je rozpočet neschválen na začátku rozpočtového roku, dochází k rozpočtovému provizoriu. Využity jsou hodnoty z minulého rozpočtového období, avšak nesmí být překročeny hodnoty uvedené v nachystaném návrhu rozpočtu. Závazky je možné provést pouze do jedné čtvrtiny celkové sumy položek schválených pro předešlý rok a dále mohou být závazky za každý ukončený měsíc zvýšeny o jednu dvanáctinu rozpočtu z minulého roku. Ve výjimečných situacích může dojít k pokrytí více než jedné dvanáctiny položek pro platby či závazky, tuto danou situaci musí na žádost Evropské komise schválit Rada Evropské unie kvalifikovanou většinou po dohodě s Evropským parlamentem.

Je nutné uvést, že nemůže nastat stav, kdy dojde k překročení hranice výdajů unijního rozpočtu předešlého roku.

---

³⁷ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 29.

Zásada vyrovnanosti

„Rozpočet musí být vyrovnaný co do příjmů a prostředků na platby.“³⁸ Příjmy a výdaje nesmí dospět do deficitu, neboť Evropská unie nemá povoleno čerpat prostředky na krytí svých dluhů. Rozpočet bývá sestavován na bázi odhadu, kdy je vždy s největší pravděpodobností ukončen přebytkem, jen zřídkakdy je zakončen deficitem. Pokud se jedná o přebytek, je tato částka převedena do dalšího finančního období.

Zásada zúčtovací jednotky

Rozpočet je sestavován a plněn v jedné zúčtovací jednotce – euru. To samé platí i pro vedení účtů, které jsou v eurech. Vyskytují se výjimky, které povolují provádět operace v národních měnách, a to správcům pokladny a správcům zálohových účtů.

Historie účetních jednotek rozpočtu ES/EU

V letech od roku 1951 až 1958 byl rozpočet ESUO uváděn v amerických dolarech, poté do roku 1960 se jednalo o tzv. zlatou paritu³⁹. Od roku 1961 byl tento systém rozšířen i na rozpočty EUROTAM a EHS. V období od roku 1977 až do roku 1980 byla využívána EUA- Evropská účetní jednotka. Později od roku 1981 až do roku 1998 byla využívána ECU- Evropská měnová jednotka. Poté bylo již zavedeno euro v bezhotovostním styku.

Zásada univerzálnosti

„Celkové příjmy musí pokrývat celkové položky na platby. Až na výjimky uvedené ve finančním nařízení se všechny příjmy a výdaje vykazují v plné výši bez jakýchkoli vzájemných zápočtů.“⁴⁰

Pro financování zvláštních výdajů jsou využívány vnější účelové vázané příjmy a vnitřní účelové vázané příjmy. Mezi vnější účelové vázané příjmy řadíme např. finanční příspěvky

---

³⁸ NAŘÍZENÍ (EU, EURATOM) č. 966/2012 EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002. In: *Úřední Evropské unie*. 2012. Dostupné z:

<https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:CS:PDF>.

³⁹ Zlatá partita - je krytí dané měny stávajícími zlatými rezervami.

⁴⁰ Zásady rozpočtu; NAŘÍZENÍ (EU, EURATOM) č. 966/2012 EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002. In: *Úřední Evropské unie*. 2012. Dostupné z: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:CS:PDF> Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>

třetích zemí, úroky z vkladů nebo financování výzkumných programů. Mezi vnitřní účelové vázané příjmy patří např. výnosy z prodeje vozidel, příjmy z úrokových výnosů, příjmy z pronájmu nebo příjmy z prodeje tiskovin a filmů.

Komise může přijímat darované částky pro Evropskou unii jako jsou dary, fondy, dotace, aj. „*Přijetí darovaných částek v hodnotě nejméně 50 000 EUR, které je spojeno s finančními náklady (včetně navazujících nákladů) převyšujícími 10 % hodnoty darované částky, podléhá předchozímu schválení Evropským parlamentem a Radou, jež se usnesou do dvou měsíců od obdržení žádosti Komise. Pokud v této lhůtě nejsou vzneseny námitky, přijme Komise konečné rozhodnutí o přijetí daru.*“⁴¹

Zásada specifikace

Rozpočet Evropské unie má pevně danou strukturu. Položky jsou rozděleny do hlav a kapitol, dané kapitoly jsou dále členěny do článků a bodů. Díky danému rozdělení rozpočtu je snadné určit jednotlivé příjmy a výdaje, přičemž se přejde nejasnostem při rozdělování výdajů ve fázi schvalování rozpočtu i ve fázi provádění rozpočtu.

Finanční nařízení Rady⁴² vymezuje podmínky převodu prostředků mezi položkami rozpočtu. Je-li to nutné, mohou orgány Evropské unie (výjimkou Evropské komise) přerozdělovat prostředky z jedné hlavy do druhé, a to do výše 10% celkových prostředků pro určité rozpočtové období, mohou převádět finanční prostředky z jedné kapitoly do druhé a z jednoho článku do druhého bez omezení. Nezbytností je, aby daný orgán, který plánuje změnu provést, kontaktoval tři týdny předem Evropský parlament a Radu. Jedná-li se o limit, který převyšuje 10%, je rozhodováno za účasti Evropského parlamentu a Rady. Evropská komise ve vlastním oddíle může provádět převody položek v rámci článků a v rámci každé kapitoly mezi články. Jedná-li se o správní výdaje a výdaje na zaměstnance může Evropská komise převést prostředky ve výši 10 % z jedné hlavy do druhé v rámci výchozí hlavy a do 30 % v rámci cílové hlavy. Do výše 10 % může převádět i položky

---

⁴¹ NAŘÍZENÍ (EU, EURATOM) č. 966/2012 EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002. In: *Úřední Evropské unie*. 2012. Dostupné z: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:CS:PDF>.

⁴² NAŘÍZENÍ (EU, EURATOM) č. 966/2012 EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002. In: *Úřední Evropské unie*. 2012. Dostupné z: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:CS:PDF> Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>.

provozních výdajů z jedné kapitoly do druhé. U výše zmíněných dvou skupin musí Evropská komise obeznámit tři týdny dopředu Radu EU a Evropský parlament. Ohledně přesunu výdajů na zaměstnance ve výši 5 %, které jsou učiněny v posledních dvou měsících kalendářního roku, je postačující obeznámit Radu EU a Evropský parlament do dvou týdnů od rozhodnutí.

Pokud je nutný souhlas Rady EU a Evropského parlamentu, je rozhodováno o převodech Radou EU, které se týkají výdajů vyplývajících ze Smluv nebo z aktů schválených na jejich základě do šesti týdnů. Poté Evropský Parlament vystaví pouze stanovisko. Nejde-li o převody, které vyplývají povinně ze Smluv a nebo z aktů schválených na jejich základě, dochází k rozhodnutí Evropského parlamentu po konzultaci s Radou EU.

Dojde-li k výjimečné situaci, jako například k humanitární katastrofě po 15. prosinci, může Evropská komise převést nevyčerpané finanční prostředky do rozpočtových hlav, které slouží právě pro krizové situace. Evropská komise je povinna co nejrychleji o těchto převodech informovat Radu EU a Evropský parlament.

Zásada řádného finančního řízení

Rozpočet EU by měl financovat aktivity, které jsou přesně dané, významné a měřitelné.

Zásada řádného finančního řízení udává, že použití položek rozpočtu musí být v souladu se zásadami účinnosti, efektivity a hospodárnosti.

Zásada účinnosti se domáhá dosahování určených cílů.

Zásada efektivity vyžaduje účinný vztah mezi výsledky a využívanými zdroji.

Zásada hospodárnosti dbá na to, aby byly zdroje využívány v příslušné kvalitě, příslušném čase a množství.

Zásada transparentnosti

Rozpočet a opravné rozpočty schválené s konečnou platností do dvou měsíců, kdy je označen za schválený, se musí na základě podnětu Evropského parlamentu zveřejnit v Úředním věstníku Evropských společenství. Dále musí být zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie konsolidovaná účetní závěrka, zpráva o finančním řízení každého z orgánů. Ve věstníku je uvedena i informace o příjemcích finančních prostředků, kterou

zveřejňuje Evropská komise. V příloze musí být uvedeny veškeré úvěrové a výpůjční aktivity, které má Evropská unie se třetími zeměmi.

4 Finanční aspekty rozpočtu Evropské unie

Struktura rozpočtu Evropské unie je dělena na dvě hlavní kategorie – příjmy a výdaje, které se dále dělí na jednotlivé druhy příjmů a výdajů.

4.1 Vývoj a struktura příjmových položek

Příjmy Evropské unie od počátku založení zaznamenaly mnoho změn. Jak již bylo zmíněno v kapitole č. 3, v roce 1951 bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli, které bylo na počátku evropské integrace. ESUO bylo financováno poplatky, které odváděly podniky uhelného a ocelářského průmyslu. V roce 1957 se vznikem EHS a Euratomu došlo k expanzi působení Společenství, což znamenalo i nárůst výdajů. EHS a Euratom získávaly finanční prostředky prostřednictvím příspěvků členských států. Příspěvky byly určovány podle velikosti států, proto nejvíce prostředků plynulo z Německa, Francie a Itálie. Bylo, ale evidentní, že pro společné financování je nutné založit nezávislý finanční zdroj.

V roce 1970 na základě Lucemburské smlouvy došlo k rozhodnutí o novém financování rozpočtu. Jednalo se o systém vlastních zdrojů, do kterých řadíme 3 pilíře: tradiční vlastní příjmy – cla na zbožích ze třetích zemí, zemědělské dávky a dávky z cukru a izoglukózy a zdroje z DPH. Mezi tradiční zdroje příjmů řadíme zemědělské dávky a cla vybraná z obchodu se třetími zeměmi. Třetím pilířem jsou dávky z DPH, zpočátku ve výši 1% z vyměřovacího základu, daný základ nesměl překročit hranici 55 % HNP (hrubý národní produkt) jednotlivé členské země. Toto zavedení působilo dříve problémy z důvodu nerovnoměrného zatížení členských států.

V roce 1988 byla zavedena reforma, tzv. Delorsův balík, která zavedla mimo jiné i nutný 4. zdroj, a to příspěvek z HNP (od roku 2002 HND), neboť tři původní pilíře se jevily jako nedostačující pro financování Společenství.

Dále pak do rozpočtu vcházejí i další příjmy označované jako ostatní, které představují například pokuty, úroky z prodlení, daně z příjmů zaměstnanců, příjmy z poskytování půjček, různé poplatky a další.

Charakteristika jednotlivých zdrojů

1) Tradiční vlastní zdroje – zemědělské dávky a cla

Jak již bylo uvedeno, tradiční vlastní zdroje byly zavedeny v roce 1970 a jsou složeny ze zemědělských dávek a dávek z cukru a izoglukózy a dále z cel vybíraných z obchodu se třetími zeměmi.

*Podle smlouvy o založení EHS je Společenství založeno na celní unii pokrývající veškerý obchod se zbožím. Zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel a všech dávek s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím. V obchodních vztazích se zeměmi vně EU tedy platí, že každý dovoz zboží zatíženého dovozním clem podléhá stejné celní sazbě, ať již do Unie vstupuje přes jakýkoliv členský stát.*⁴³

Tradiční vlastní zdroje jsou zřízeny na principu, že Evropská unie funguje jako jednotné celní území a aplikuje dávky z dovozu zemědělských produktů a cla vůči třetím zemím v rámci společné zemědělské a obchodní politiky. Při výběru cel a zemědělských dávek si členské země ponechávají 20% částky, 80% částky připadá Evropské unii. Do roku 2002 si členské země ponechávaly 10% z vybraných tradičních vlastních zdrojů na náklady, a poté do roku 2013 si členské země ponechávaly 25%.

Na celkové výši příjmu z cel unijního rozpočtu se podíl tradičních vlastních zdrojů snížil, což je zapříčiněno hlavně nárůstem Evropské unie a dále zesílením samostatnosti Evropské unie v oblasti dovozu. Na základě Lisabonské smlouvy je možné pozměnit způsob financování, což znamená možnost založení nových vlastních zdrojů, eventuálně zrušení stávajících vlastních zdrojů.

---

⁴³ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. s. 55

2) Vlastní zdroj z DPH

Původně měly členské země možnost na výběr ze dvou variant, jak odvádět DPH do společného rozpočtu:

1. metoda platby podle skutečného inkasa DPH od plátců za daný rok,

2. metoda platby podle vyměřovacího základu počítaného jako podíl celkových čistých příjmů z DPH a váženého průměru sazeb uplatňovaných v daném členském státě. Takto získaná prozatímní základna podléhá dalším kompenzacím.⁴⁴

Nyní je možná pouze druhá metoda.

Výpočet harmonizovaného základu je možný provádět ve třech krocích, které jsou následující: Nejprve se vypočte čisté inkaso DPH, které se od skutečného inkasa mění o úpravy o příjmy, jsou to například penále či pokuty. Ve druhém kroku se vypočítá prozatímní základna podílem celkových čistých příjmů z DPH a váženého průměru sazeb, které se využívají v dané členské zemi. Ve třetím posledním kroku je získán harmonizovaný základ kompenzací prozatímní základny zohledňující různost aplikace systému DPH v členských zemích, aby se normalizoval vyměřovací základ pro odvod zdroje z DPH.

Je nutné zmínit, že tento zdroj příjmů je velice často kritizován, neboť ty členské země, které nedisponují značnými finančními prostředky (mají nižší úspory a vyšší spotřebu), jsou znevýhodněny.

„Příjem z DPH byl původně stanoven na 1 % z vybraného základu, posléze byl v roce 1985 zvýšen na 1,4 % a v letech 1995-1999 byl opět snížen na 1 % z důvodu již zmíněné snahy o dosažení rovnosti příspěvků. Finanční perspektiva pro roky 2000-2006 jej dále snížila na 0,75 % (mezi roky 2002 a 2003). Od roku 2004 představoval příspěvek z DPH pouze 0,5 % ze základu této dne a od roku 2007 již jen 0,3 %.⁴⁵ V současné době stále platí sazba harmonizovaného základu DPH 0,3 % a velikost vyměřovacího základu je stanovena hranicí max. 50 % HNP.

---

⁴⁴KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. s. 57

⁴⁵FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 893

3) Vlastní zdroj z HND

Tento zdroj byl zřízen v roce 1998, je označován jako dodatkový zdroj, neboť byl založen jako „únik“ z nouzové situace. V roce 2002 byl nahrazen hrubý národní produkt (HNP) ukazatelem hrubým národním důchodem (HND), díky tomuto ukazateli získáváme přesnější data.

Nejedná se o automatický zdroj příjmů, ale o dodatkový, tudíž je nutné dané prostředky členské země žádat. I tento zdroj má dané limity, původně to bylo v době založení 1,14 % HNP ve Společenství. V současné době může Evropská unie získat vlastní zdroje na platby až do 1,20 % HND všech členských zemí.

Z hlediska administrativních kritérií je hodnocen velmi pozitivně, neboť dokáže nejlépe přispět do rozpočtu Evropské unie podle bohatství členského státu. Pokud je tedy členský stát zasažen ekonomickým pádem, odvádí automaticky méně peněz, než by tomu bylo například při fixních platbách, kdy by musel daný stát odvádět stále stejnou částku.

Jak již zde bylo řečeno, i přesto, že tento zdroj je označován jako dodatkový, tvoří podstatnou část celkového příjmu rozpočtu Evropské unie, okolo 70-74 % příjmů.

4) Ostatní příjmy a přebytek z předchozího roku

Do této skupiny příjmů patří například daně z mezd zaměstnanců, příspěvky ze třetích zemí do jednotlivých programů Evropské unie, aj. Dále do této kategorie zahrnujeme i možný přebytek rozpočtu, který je následně převeden do příjmu následujícího roku.

5) Opravné mechanismy

Pro víceletý finanční rámec 2014-2020 na základě Rozhodnutí Rady ze dne 26. května 2014 o systému vlastních zdrojů EU (2014/335/EU, Euratom) patří mezi hlavní opravné mechanismy:

1. Oprava pro Spojené království: *„Spojenému království je kompenzováno 66 % rozdílu mezi jeho příspěvkem do rozpočtu EU a částkou, kterou z rozpočtu dostává zpět. Ostatní členské státy EU se podílejí na nákladech na opravu pro Spojené království úměrně svým jednotlivým podílům na HND Unie.“*⁴⁶ Financování daných oprav se

---

⁴⁶ Příjmy a výdaje rozpočtu Evropské unie; [online]. [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-budgetary-system/eu-revenue-own-resources/2014-2020/>

v průběhu let měnilo. Členské země, které jsou považovány za čisté plátce do společného rozpočtu, byly zajištěny tzv. slevy na slevy. Od roku 2002 odvádí členské státy - Švédsko, Rakousko, Nizozemsko a Německo jen 25 % svého obvyklého podílu na opravy pro Velkou Británií.

2. Paušální opravy – pro víceletý finanční rámec 2014-2020 došlo ke snížení ročních příspěvku na HND pro členské země – Dánsko (130 mil. EUR), Nizozemsko (695 mil. EUR), Švédsko (185 mil. EUR) a Rakousko (60 mil. EUR).

Vývoj příjmů Evropské unie od roku 1971-2018

V roce 1971 byl prvně sestaven společný rozpočet z vlastních příjmů, kdy tradiční vlastní zdroje tvořily více než 50 % celkových příjmů unijního rozpočtu. V následující tabulce č. 1 je zobrazen vývoj příjmu společného rozpočtu od roku 1971 až do roku 1978. Od roku 1971 jsou postupně příspěvky členských zemí nahrazovány tradičními vlastními zdroji ze zemědělských dávek, dávkami z cukru a izoglukózy a cly.

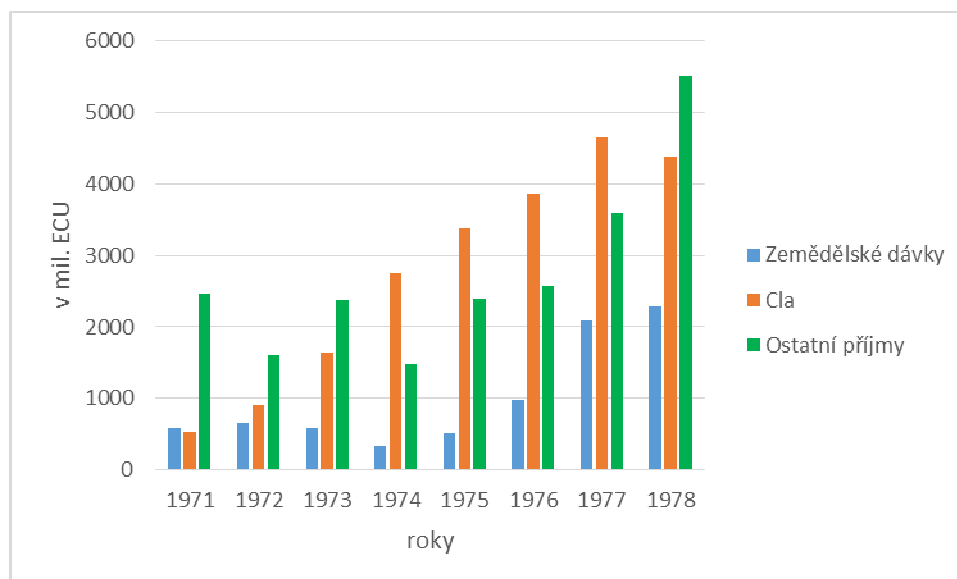
Tabulka č. 1: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU)

Druhy příjmů	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Zemědělské dávky	582,7	652,4	578,1	325,4	514,2	983,9	2 085,7	2 283,3
Cla	524,9	906,4	1 632,2	2 752,8	3 388,1	3 860,1	4 652,6	4 390,9
DPH	0	0	0	0	0	0	0	0
HNP/HND	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní příjmy	2 465,7	1 600,3	2 377,9	1 474,8	2 395,5	2 579,9	3 593,2	5 507,5
Položky závazků celkem	3 573,3	3 159,1	4 588,2	4 553	6 297,8	7 423,9	10 331,5	12 181,7

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 1 je viditelné, že největší část příjmů tvořily zpočátku právě příspěvky členů Společenství. Příjmy ze zemědělských dávek a cel narůstaly postupně, nejvyšší nárůst nastal v roce 1977.

Graf č. 1: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 2 zobrazuje roky 1979 - 1986. Od roku 1979 byly provedeny první odvody podílu na dani z přidané hodnoty. V průběhu sledovaných let se příjem z DPH více jak zdvojnásobil a stal se nejvýznamnějším zdrojem v daném období. Příjem z DPH kompenzoval snížení zdroje příspěvků členů Společenství, kterému se do roku 1981 snížila celková hodnota podílu na 0,1%. Je nutné zmínit korekci UK, což představovalo slevu pro Velkou Británii odvozenou z DPH v určité vymezené výši dle čistých příspěvků. Příspěvky ostatních členských zemí o danou slevu narostly dle jejich podílu na DPH.

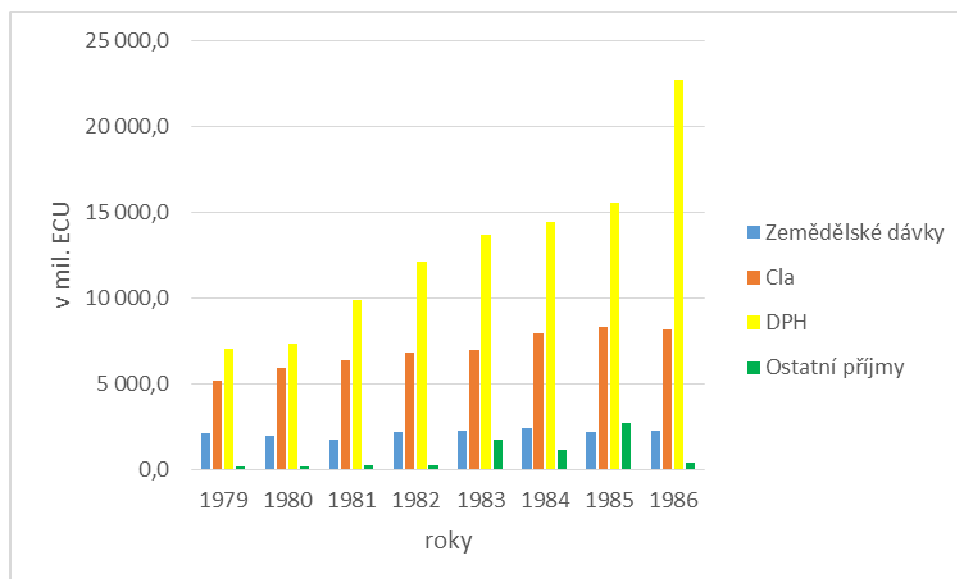
Tabulka č. 2: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU)

Druhy příjmů	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Zemědělské dávky	2 143,5	2 002,3	1 747,4	2 227,8	2 295,1	2 436,4	2 179,1	2 287
Cla	5 189,1	5 905,7	6 392,3	6 815,3	6 988,6	7 960,8	8 310,1	8 173
DPH	7 039,8	7 372,4	9 884,2	12 121,1	13 729,9	14 482,9	15 570,2	22 781,5
HNP/HND	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní příjmy	172,7	164,4	246,1	263,2	1 751,9	1 172,3	2 753,7	425,7
Položky závazků celkem	14 602,7	15 903,4	18 449,1	21 427,4	24 765,5	26 052,4	28 813,1	33 667,2

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 2 je možné vidět nárůst příjmů z DPH, dále pak příjmy z cla. U příjmu zemědělských dávek můžeme zaznamenat stagnaci.

Graf č. 2: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 3 představuje údaje pro období let 1987-1994. Z dat je možné vyzorovat, že nejvýznamnějším příjmem byl zdroj z DPH. Důležitým rokem v daném období byl rok 1988, neboť došlo k dorovnání společného rozpočtu příspěvky členských zemí z hrubého národního produktu, později hrubého národního důchodu. Důležité je také zmínit rok 1993, kdy vešla v platnost Maastrichtská smlouva neboli smlouva o Evropské unii.

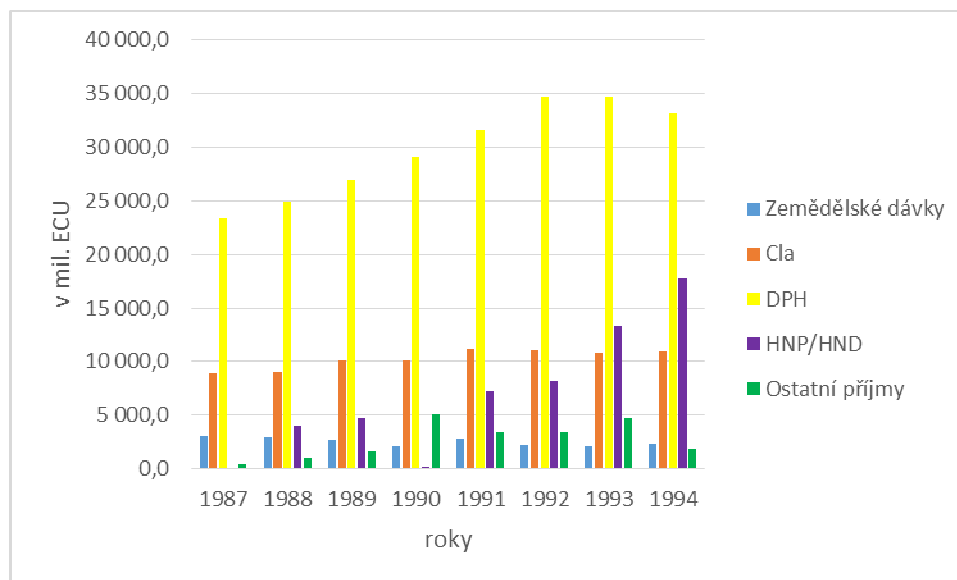
Tabulka č. 3: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1987-1994 (v mil. ECU)

Druhy příjmů	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Zemědělské dávky	3 097,9	2 895,3	2 664,3	2 084,1	2 763,1	2 209,2	2 144,4	2 304,6
Cla	8 936,5	9 019,7	10 046,5	10 076,7	11 199	11 070,9	10 841,2	10 947,6
DPH	23 313,9	24 978,4	26 935,1	29 159,6	31 589	34 763,2	34 689,3	33 217,9
HNP/HND	0	3 989,9	4 683,4	92,8	7 285,6	8 218,4	13 318,4	17 718,8
Ostatní příjmy	435	960,1	1 570,5	5 055,9	3 412,7	3 450,1	4 679,4	1 813,2
Položky závazků celkem	35 783,3	41 843,4	45 899,8	46 469,1	56 249,4	59 711,8	65 672,7	66 002,1

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 3 je patrné, že nejdůležitějšími příjmy pro vybrané období jsou příjmy z DPH, podíly na HDP a cla.

Graf č. 3: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1987-1994 (v mil. ECU)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

V dalším vybraném období let 1995-2002 dochází k rozšíření Evropské unie. V roce 1995 se stávají členskými zeměmi Finsko, Švédsko a Rakousko. Z tabulky můžeme zaznamenat rychlý nárůst příjmů z HND, který se v roce 2001 stává nejvýznamnější položkou v příjmové části společného rozpočtu. Dalšími důležitými zdroji jsou i nadále příjmy z DPH a příjmy z cla.

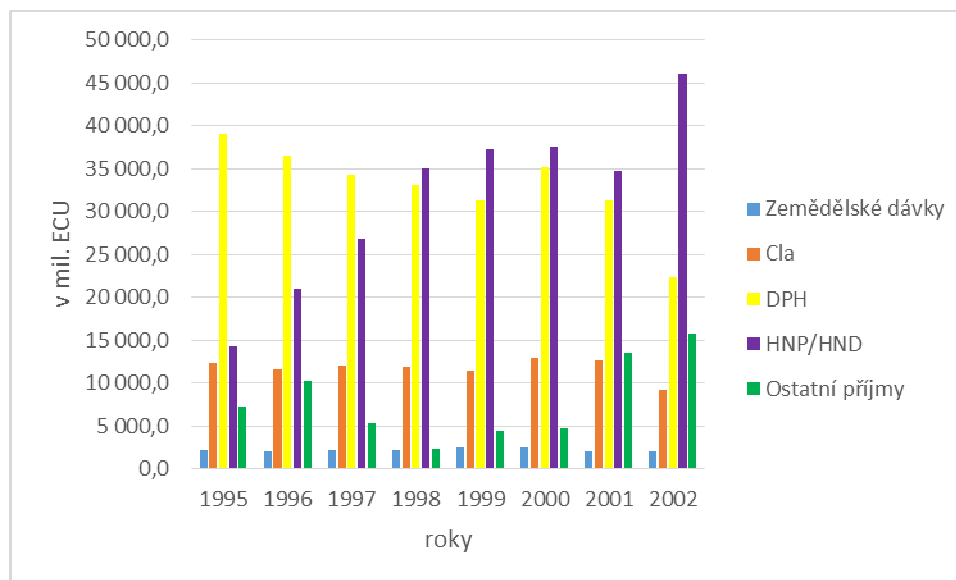
Tabulka č. 4: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR)

Druhy příjmů	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Zemědělské dávky	2 160,7	2 023,8	2 139,2	2 172,3	2 390,9	2 395,2	1 972,9	2 045
Cla	12 292,5	11 559,8	12 033	11 938,3	11 466,8	12 872	12 616,4	9 191,9
DPH	39 127,3	36 535	34 351,5	33 086,5	31 331,2	35 192,5	31 320,3	22 388,2
HNP/HND	14 247,1	20 977	26 769,2	35 052,1	37 341,9	37 509,6	34 808,5	46 095,8
Ostatní příjmy	7 249,5	10 179,5	5 254,8	2 280,5	4 372,7	4 755,1	13 571,2	15 713,5
Položky závazků celkem	75 077,1	81 275,1	80 547,7	84 529,7	86 903,5	92 724,4	94 289,3	95 434,4

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report – Financial report; vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 4 je možné sledovat hodnoty jednotlivých položek pro období 1995-2002. Jak již bylo zmíněno, nejvyšší položkou představují příjmy z hrubého národního důchodu, příjmy z DPH a cla.

Graf č. 4: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

V letech 2003-2010 zaznamenala Evropská unie mnoho změn. V roce 2004 dochází k jejímu největšímu rozšíření od doby své existence, k Evropské unii se v tento rok připojilo 10 zemí. V roce 2007 se Evropská unie rozšířila o další dva členy. Toto rozšíření mělo vliv na příjmovou stránku unijního rozpočtu. V roce 2004 prvně překročily příjmy rozpočtu hranici 100 000 mil. EUR, přesně pro daný rok činily celkové příjmy 103 511,9 mil. EUR.

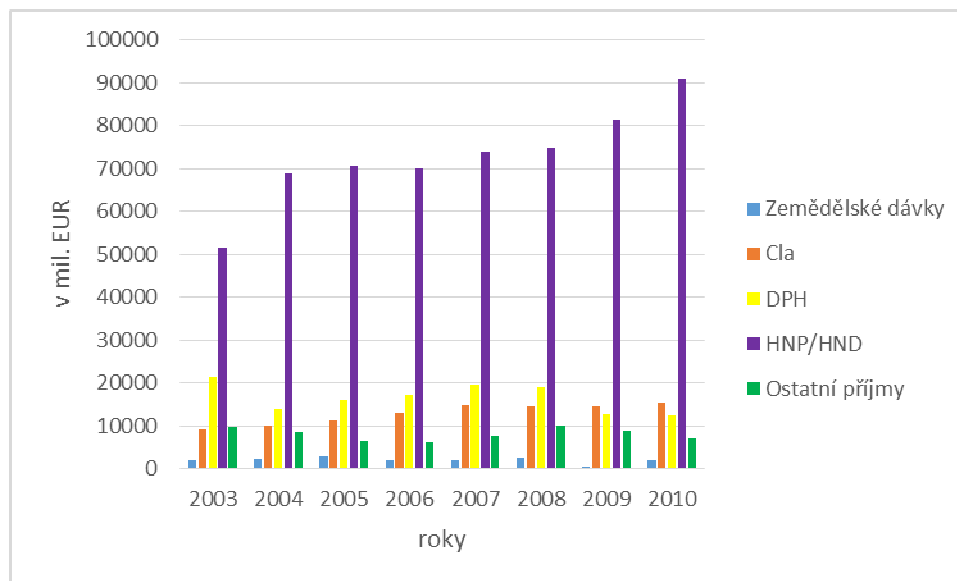
Tabulka č. 5: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2003-2010 (v mil. EUR)

Druhy příjmů	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zemědělské dávky	1860	2 286,7	2 727,8	1 924,5	1 831,2	2 647,3	175,5	1 941
Cla	8 997,1	10 020,4	11 335,3	13 103,7	14 741,9	14 635,6	14 352,8	15 465,1
DPH	21 260,1	13 912,2	16 018	17 206,2	19 440,8	19 007,7	12 796,2	12 470,5
HNP/HND	51 515,3	68 834	70 729,9	70 116,8	73 973,6	74 877,3	81 582,5	90 952
Ostatní příjmy	9 836,1	8 458,6	6 279,6	6 071,8	7 575,5	10 067,8	8 718,7	6 966,7
Položky závazků celkem	93 468,6	103 511,9	107 090,6	108 423	117 563	121 235,7	117 625,6	127 795,3

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

Z následujícího grafu č. 5 pro období 2003-2010 je jasně viditelné, že nejvýznamnějším zdrojem příjmu je HND, který se během sledovaného období téměř zdvojnásobil. Naopak poklesu si můžeme všimnout u příjmu z DPH, který v roce 2010 dosáhl nejnižší hodnoty od roku 1982.

Graf č. 5: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2003-2010 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 6 zachycuje hodnoty příjmů posledního sledovaného období let 2011-2018. V roce 2013 se k Evropské unii připojilo Chorvatsko a stalo se 28. členem unie, tento počet členů platí zatím i dodnes. V roce 2018 se dostaly příjmy rozpočtu na své dosavadní maximum a to na částku 158 642,6 mil. EUR. Nejvýznamnějším zdrojem je příjem z HND, který v roce 2013 prvně překročil hranici 100 000 mil. EUR.

Tabulka č. 6: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2011-2018 (v mil. EUR)

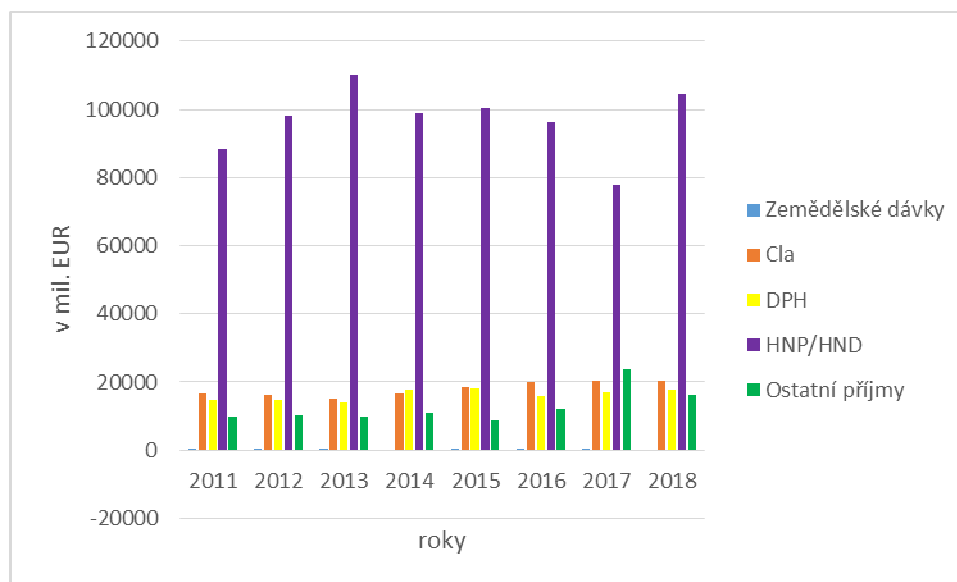
Druhy příjmů	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zemědělské dávky	175,6	256,7	268,8	-25,2	165	165,8	167,1	-85,1
Cla	16 602	16 196,6	15 096,5	16 454,7	18 565,4	19 928,3	20 291,9	20 316,7
DPH	14 798,9	14 871,2	14 019,7	17 667,4	18 087	15 895,1	16 947,3	17 624,8
HNP/HND	88 419,7	98 105,3	110 358,6	98 864,5	100 517,4	96 185	78 021,3	104 498,8
Ostatní příjmy	10 003,7	10 110,7	9 760,0	10 978,7	8 692,6	11 915	23 595,5	16 287,2
Položky závazků celkem	130 000,0	139 540,5	139 503,7	143 940,1	146 027,4	144 089,2	139 023,2	158 642,6

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report – Financial report; vlastní zpracování

V grafu č. 6 je nepřehlédnutelný příjem z HND, který je nejdůležitější pro rozpočet Evropské unie. Stagnaci pro dané období můžeme sledovat u příjmů z DPH a cla. Příjmy ze zemědělských dávek jsou zanedbatelné.

Graf č. 6: Vývoj příjmů unijního rozpočtu 2011-2018 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Příjmy unijního rozpočtu si prošly několika změnami. V roce 1971 bylo zavedeno financování z tradičních vlastních zdrojů (zemědělské dávky a dávky z cukru a izoglukózy a cla vybíraná při obchodu se třetími zeměmi), kdy tyto zdroje představovaly více než 50% celkových příjmů unijního rozpočtu. V roce 1979 byl založen další vlastní zdroj příjmu (DPH), kdy jeho podíl představoval téměř 50 %, v roce 1986 to bylo již téměř 70 %. V roce 1988 byl zaveden čtvrtý vlastní zdroj (HND), jehož podíl byl v tomto roce kolem 10 %. V roce 1998 nastala změna, neboť nejvyššího podílu dosáhly příjmy z hrubého národního důchodu se 42 %, až do daného roku nejvýznamnější podíl rozpočtu představovaly daně z přidané hodnoty. Příjmy z národního hrubého důchodu tvoří do roku 2018 nejvyšší podíl rozpočtu. Tradiční vlastní zdroje v roce 2018 tvoří pouhých 13 %. Pro srovnání v roce 1971 tvořily celkové příjmy společného rozpočtu **3 573,3 mil. EUR (UA)** a v roce 2018 již **158 642,6 mil. EUR**.

Pro nový víceletý finanční rámec 2021-2027 jsou navrženy jednotlivé změny v systému vlastních zdrojů, neboť momentální systém se zdá být složitý, netransparentní, nespravedlivý a pro občany Evropské unie nesrozumitelný. Proto Evropská komise

2. května v roce 2018 navrhla zlepšení stávajícího systému vlastních zdrojů tak, že by došlo k založení tří nových vlastních zdrojů:

- *řádné fungování, upevnění a posílení jednotného trhu, a to zejména zavedením společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB) jako základu nového vlastního zdroje, který by umožňoval stanovit jednotnou sazbu odvodů z příjmů z CCCTB a danit velké společnosti v digitálním odvětví, jež mají prospěch z jednotného trhu;*

- *boj proti změně klimatu a urychlení transformace energetiky prostřednictvím opatření, jako je podíl příjmů ze systému pro obchodování s emisemi;*

- *boj za ochranu životního prostředí prostřednictvím příspěvku založeného na množství nerecyklovaných plastových obalů.⁴⁷*

---

⁴⁷ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. listopadu 2018 o víceletém finančním rámci na období 2021–2027 – postoj Evropského parlamentu ohledně uzavření dohody ; [online]. [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0449_CS.html#title1.

4.2 Vývoj a struktura výdajových položek

Od roku 1958 můžeme zaznamenat značné změny ve výdajích Evropské unie. Na počátku byl rozpočet na velmi nízké úrovni a pokrýval zvláště administrativní náklady prvních Evropských společenství – Evropské společenství uhlí a oceli, Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii. Až do 60. let byly výdaje zcela nepatrné, nepřesahovaly 10 eur na občana. V dnešní době je to cca 235 eur na jednoho občana. Po roku 1960 došlo k značným změnám, a to hlavně díky rapidnímu zvyšování výdajů na společnou zemědělskou politiku. V 70. letech tvořily necelých 80%, dále poté i na vnitřní soudržnost Evropské unie. *Rozpočet se stabilně zvyšoval i nadále z 0,8 % unijního HDP na počátku 70. let na 1,2 % v roce 1993 a po rozšíření z roku 1994 se jeho výše ustálila na 1 % HDP.*⁴⁸ I v současné době nejvíce finančních prostředků putuje právě do Společné zemědělské politiky a politiky rozvoje venkova.

Evropský parlament za účasti Rady Evropské unie rozhoduje o výdajích unijního rozpočtu na základě návrhu Komise. Výdaje jsou stanoveny víceletým finančním rámcem, který stanovuje určité limity, které nemohou být v daných letech překročeny.

V současné době můžeme výdaje Evropské unie rozdělit do dvou kategorií. Do první kategorie zařazujeme správní výdaje, které jsou využívány jednotlivými institucemi Evropské unie, a dále výdaje do určitých programů stanovených Evropskou komisí. Do druhé kategorie řadíme výdaje, které slouží v rámci víceletých finančních rámců. Tyto výdaje jsou rozděleny do několika následujících okruhů:

- 1) Inteligentní růst podporující začlenění
  - 1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost
  - 1b. Hospodářská, sociální a územní soudržnost
- 2) Udržitelný růst: Přírodní zdroje
- 3) Bezpečnost a občanství
- 4) Globální Evropa
- 5) Administrativa
- 6) Vyrovňovací platby

---

⁴⁸ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 102

1. Inteligentní růst podporující začlenění

Do této kategorie výdajů řadíme dva další podokruhy: *Konkurence pro růst a zaměstnanost* a *Hospodářská, sociální a územní soudržnost*. Evropská unie klade důraz na zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, podporu nezaměstnanosti a zajištění hospodářského růstu. Pro dosažení těchto cílů je nutné vydat náklady především na výzkum, inovace, celoživotní vzdělávání, rozvoj informační společnosti, daňovou a celní politiku, boj proti podvodům, nebo také na investice do oblasti dopravy a energetických sítí. V této kategorii výdaje plynou do hospodářského, sociálního nebo regionálního rozvoje.

1a. *Konkurence pro růst a zaměstnanost*

Do tohoto podokruhu spadá financování dopravy, technologií, výzkumu, vzdělávání, inovací, atd. Mezi nové projekty můžeme například zařadit podporu zaměstnanosti mladých. Pro období 2014-2020 byla finanční perspektivou schválena částka 125,6 mld. EUR, což je nárůst oproti období 2007-2013 o více než 35 mld. EUR (pro období 2007-2013 to byla částka 84 mld. eur).

1b. *Hospodářská, sociální a územní soudržnost*

Základním cílem tohoto podokruhu je zvýšení ekonomické a sociální soudržnosti Evropské unie, což znamená eliminovat, co nejvíce rozdíly mezi regiony a členskými zeměmi. Členské země mají rozdílnou sociální i ekonomickou úroveň, což bylo například zapříčiněno vstupem dalších zemí do Evropské unie v roce 2004.

Oproti období 2007-2013 dochází ke snížení výdajů o 30 mld. EUR na cca 325 mld. EUR. „*Reforma kohezní politiky EU obsahuje mimo jiné zavedení předběžných podmínek pro čerpání ze strukturálních fondů, stanovení výkonnostní rezervy, znovuzavedení pravidla n+3 nebo vyšší uplatnění finančních nástrojů na úkor dotací.*“⁴⁹

---

⁴⁹ Výdaje Evropské unie : [online]. [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpoctu-eu/>

2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje

Do tohoto okruhu patří společná zemědělská politika, společná rybářská politika a environmentální politika. Tento okruh byl a stále je nejvíce financovaný prostředky Evropské unie, neboť sem spadá zemědělství a ochrana životního prostředí. Pro období 2014-2020 byla patrná snaha snížit výdaje Evropské unie stanovené právě na zemědělství, kam plyne nejvíce finančních prostředků, a naopak zvýšit výdaje na podporu rozvoje venkova či na boj se změnami klimatu. Evropská unie usiluje o konkurenceschopné zemědělství, se kterým souvisí zavedení tzv. ozeleňovacího opatření, jehož dodržování má vliv na vydání plateb zemědělcům.

Pro víceletý finanční rámec 2014-2020 byl výdajový strop určen na cca 373 mld. EUR.

3. Bezpečnost a občanství

Bezpečnost a občanství je okruh, který je oproti dvěma předešlým svým rozsahem zanedbatelný, ale neméně důležitý. Do podokruhu bezpečnosti řadíme výdaje, které jsou spojené s bezpečností, s bojem proti terorismu, s ochranou lidských práv, s řízením migrace, s bojem s diskriminací, s iniciativou související s vnějšími hranicemi a s vnitřní bezpečností, aj.

Do podokruhu občanství zařazujeme výdaje na podporu zdraví, evropského občanství nebo kultury.

Pro víceletý finanční rámec 2014-2020 byl výdajový strop pro bezpečnost a občanství stanoven na 15,6 mld. EUR.

4. Globální Evropa

Okruh Globální Evropa zahrnuje financování především výdajů na společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Finanční prostředky jsou připraveny na pomoc kandidátským zemím. Dále finanční prostředky putují v rámci sousedské politiky do zemí jižní Ameriky, některých zemí Afriky, asijských zemí, do oblastí v Karibiku a Tichomoří. Humanitární i rozvojová pomoc však neplyne pouze z rozpočtu Evropské unie, ale i z Evropského rozvojového fondu, který není součástí unijního rozpočtu.

Celkové výdaje v této oblasti pro období 2014-2020 jsou vymezeny na cca 59 mld. EUR.

5. Administrativa

Pátý okruh zaujímají veškeré administrativní náklady, do kterých spadají náklady na budovy, mzdy a důchody zaměstnanců, zabezpečení či informační technologie. Nejvíce finančních prostředků putuje do Belgie a Lucemburska, kvůli sídlům evropských institucí v těchto zemích. Největší část finančních prostředků plyne Evropské komisi a Evropskému parlamentu.

Výdajový limit pro tento okruh pro období 2014-2020 je určen na cca 61,6 mld. EUR.

6. Vyrovnávací platby

Šestý a zároveň poslední okruh s názvem vyrovnávací platby/náhrady byl v roce 2014 zajištěn zvláště pro stát Chorvatsko. K dispozici bylo 27 mil. EUR z toho důvodu, aby tento stát během prvního roku po vstupu do Evropské unie nepřidal do rozpočtu více, než z něho získá.

Vývoj výdajů Evropské unie od roku 1971-2018

Od roku 1971 se výdaje Evropské unie měnily. Tabulka č. 7 znázorňuje výdaje unijního rozpočtu za období let 1971-1978. Z této tabulky je viditelné, že v roce 1971 tvořily největší výdajovou část prostředky na společnou zemědělskou politiku, přesně 1 755,6 mil. ECU. Ostatní výdaje byly oproti této sumě téměř zanedbatelné. Velikost výdajů v průběhu let rostla a v roce 1978 přesáhly 12 mil. ECU, což bylo značné navýšení od roku 1971, kdy výdaje činily celkem 2 207,1 mil. ECU.

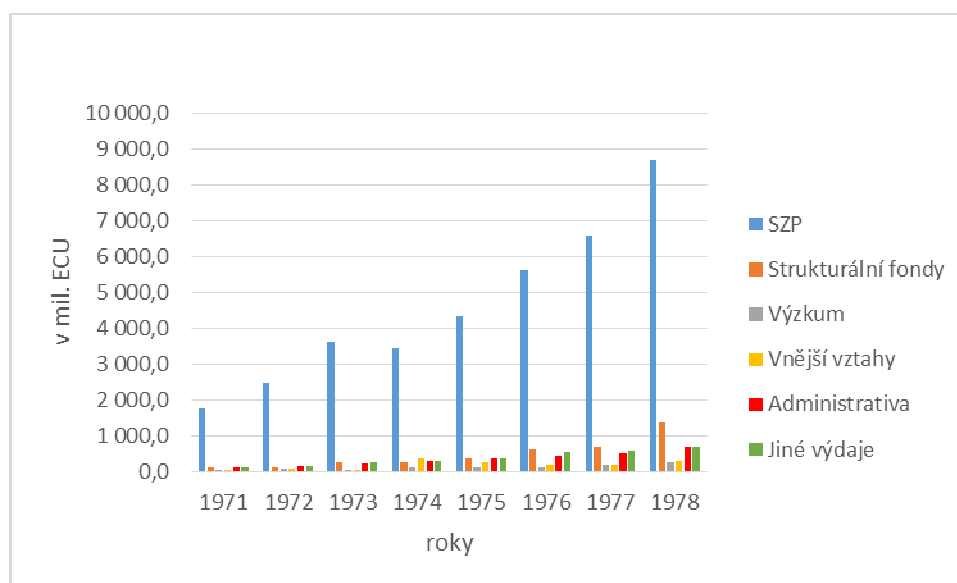
Tabulka č. 7: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU)

Druhy výdajů	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
SZP	1 755,6	2 485,6	3 614,4	3 459,8	4 327,7	5 636,7	6 587,1	8 679,3
Strukturální fondy	118	136,9	259,1	281,8	375,3	623,8	685,5	1 388,7
Výzkum	64,9	76,3	70,1	110,3	115,9	127,2	180,8	266,9
Vnější vztahy	0,4	71,8	63,3	358,8	250,9	202,8	194,1	313,2
Administrativa	137,8	173,6	245,3	306,2	364,0	430,7	501,6	686,6
Jiné výdaje	130,4	178,1	253,0	310	383,1	541,6	586,8	707,1
Celkem	2 207,1	3 122,3	4 505,2	4 826,4	5 816,9	7 562,8	8 735,9	12 041,8

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

Velikost výdajů představuje graf č. 7 pro období let 1971-1978. Z grafu je viditelná jasná dominance výdajů na společnou zemědělskou politiku. Dále můžeme zaznamenat nárůst položek v průběhu let strukturálního fondu, administrativy a jiných výdajů.

Graf č. 7: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1971-1978 (v mil. ECU)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Z údajů v tabulce č. 8 je patrné, že pro období let 1979-1986 byla opět nejvýznamnější položkou na výdaje společná zemědělská politika. Je nutné zdůraznit, že tempo růstu výdajů na zmíněnou společnou zemědělskou politiku se v daném období neustále zvyšovalo. I u ostatních položek se výdaje zvyšovaly, jednalo se zvláště o strukturální fondy, administrativu, jiné výdaje nebo vnější vztahy. Navýšení podílu strukturálních fondů na celkových výdajích bylo zapříčiněno tím, že v roce 1979 byl zaveden další zdroj příjmu – DPH.

Tabulka č. 8: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU)

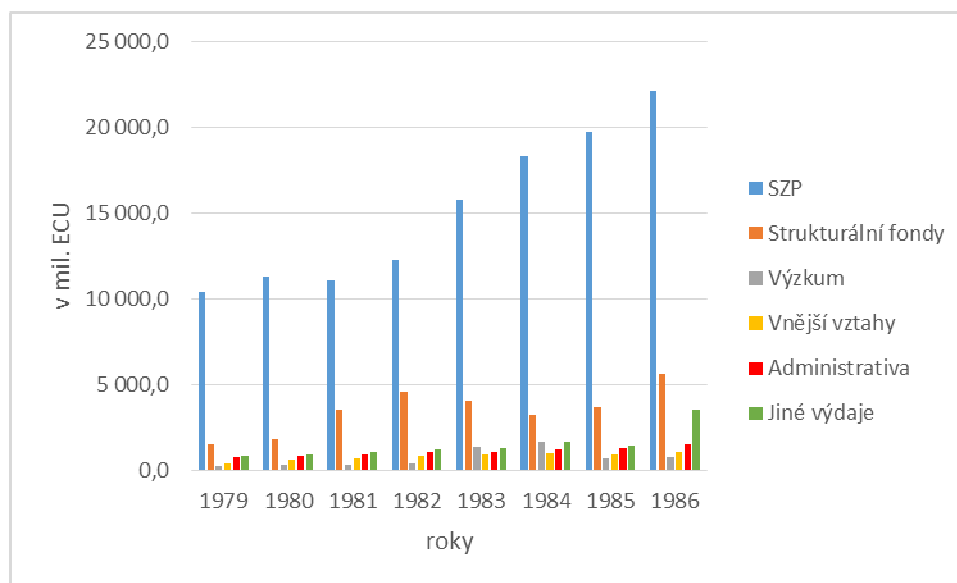
Druhy výdajů	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
SZP	10 387,1	11 291,9	11 063,7	12 259,8	15 785,8	18 330,4	19 727,8	22 118,1
Strukturální fondy	1 515,5	1 808,5	3 566,8	4 570,1	4 081,3	3 220,0	3 702,9	5 664,7
Výzkum	267,6	364,2	311,6	437,3	1 345,50	1 660	677,9	775,4
Vnější vztahy	443,7	603,9	738,4	891,2	901,3	996,5	963,8	1 057,30
Administrativa	775,6	829,9	941,8	1 048,2	1 108,2	1 212,9	1 304,8	1 533,9
Jiné výdaje	831,2	958,9	1 103,7	1 263	1 283,9	1 681,6	1 490,1	3 526,0
Celkem	14 220,7	15 857,3	17 726	20 469,6	24 506	27 081,4	27 867,3	34 675,4

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report; vlastní zpracování

Graf č. 8 zobrazuje vývoj výdajů společného rozpočtu za období let 1979-1986. Z grafu je viditelné neustálé navyšování výdajů na společnou zemědělskou politiku. Nárůst výdajů unijního rozpočtu můžeme sledovat i ostatních položek.

Graf č. 8: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1979-1986 (v mil. ECU)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 9 představuje hodnoty pro období let 1987-1994. I pro dané období největší část výdajů putovala na společnou zemědělskou politiku, ale již s pomalejším rostoucím tempem, než tomu bylo v předchozích letech. V roce 1988 byl zaveden čtvrtý zdroj příjmu – HNP/HND, i díky kterému dochází k zeslábnutí pozice společné zemědělské politiky. Naopak z tabulky můžeme sledovat nárůst výdajů na položku strukturálních fondů.

Tabulka č. 9: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1987-1994 (v mil. ECU)

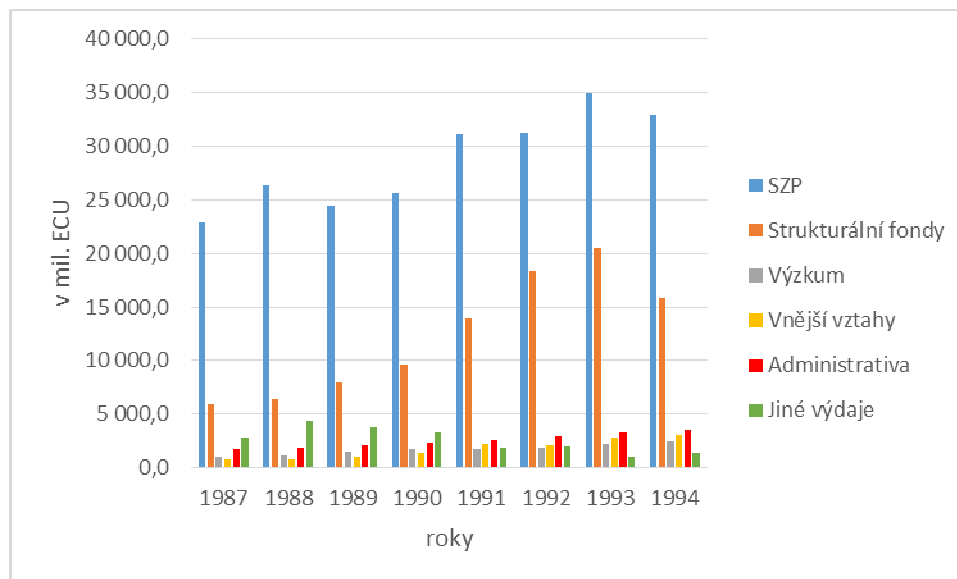
Druhy výdajů	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
SZP	22 950,1	26 395,2	24 401,4	25 604,6	31 103,2	31 254,5	34 935,8	32 952,5
Strukturální fondy	5 859,6	6 419,3	7 945,1	9 591,4	13 971,0	18 378,3	20 478,5	15 872,1
Výzkum	964,4	1 129,50	1 517,5	1 790,3	1 706,3	1 903,2	2 232,5	2 480,8
Vnější vztahy	809,2	768,1	1 044,3	1 430,6	2 209,6	2 140,6	2 857,5	3 055,2
Administrativa	1 696,9	1 906,1	2 069,8	2 332,9	2 618,7	2 877,6	3 319,1	3 541,7
Jiné výdaje	2 807,8	4 403,6	3 779,0	3 313	1 901,8	1 935,9	960,1	1 370,5
Celkem	35 088	41 021,7	40 757,1	44 062,9	53 510,6	58 490,2	64 783,4	59 273,1

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

V grafu č. 9 jsou zobrazeny hodnoty výdajů unijního rozpočtu pro období let 1987-1994. Jak již bylo výše zmíněno, nejvýznamnějším výdajem společného rozpočtu byl výdaj na společnou zemědělskou politiku a dále pak výdaj na strukturální fondy. Nárůst

výdajů zaznamenaly i položky administrativa, vnější vztahy nebo výzkum. Naopak pokles nastal u položek jiných výdajů.

Graf č. 9: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1987-1994 (v mil. ECU)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 10 znázorňuje hodnoty výdajů pro období let 1995-2002. Největším výdajem společného rozpočtu je opět společná zemědělská politika, je však nutné zmínit, že v 90. letech dochází k poklesu podílu společné zemědělské politiky na celkové výdaje k 50%, oproti 70. létům, kdy byl podíl společné zemědělské politiky více než 80% celkových výdajů. V tabulce je zobrazena nová položka – předvstupní pomoc.

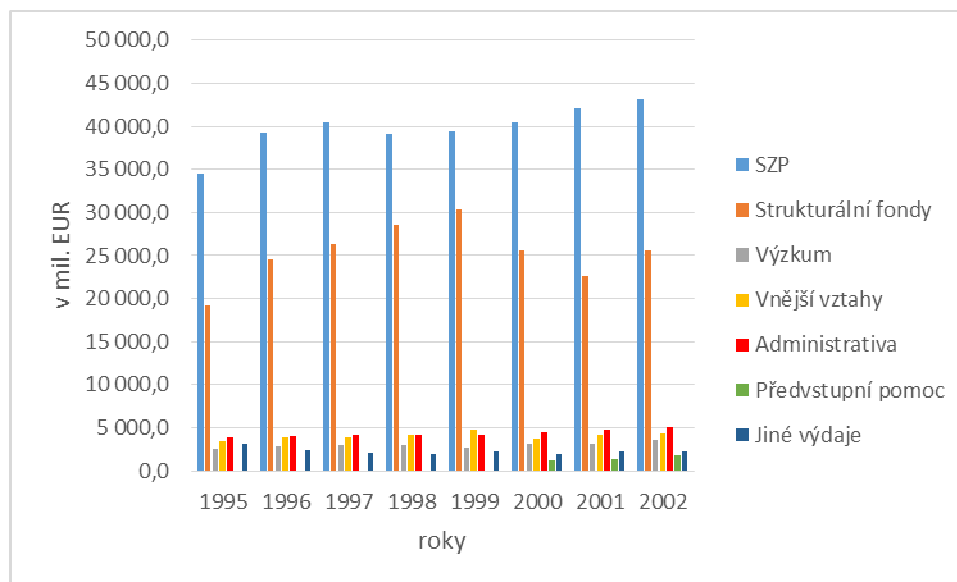
Tabulka č. 10: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR)

Druhy výdajů	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
SZP	34 490,4	39 324,2	40 423	39 068	39 468,6	40 437,3	42 131,2	43 178,0
Strukturální fondy	19 223,3	24 624,1	26 285,1	28 624,1	30 377,4	25 524,3	22 618,8	25 597,7
Výzkum	2 477,9	2 878,7	2 981,6	2 968,7	2 629,2	3 151,2	3 141	3 596,5
Vnější vztahy	3 406,60	3 855	3 822,6	4 159,7	4 729,5	3 725,8	4 242,90	4 349,5
Administrativa	3 870,3	4 011,1	4 195,5	4 171,3	4 111,4	4 484,4	4 835,8	5 048,2
Předvstupní pomoc	0	0	0	0	0	1 164,0	1 406,0	1 723,5
Jiné výdaje	3 079,3	2 339,0	2 111,3	1 886	2 175,6	1 961,9	2 182,0	2 272,5
Celkem	66 547,4	77 032,2	79 819,1	80 878,1	83 491,6	80 448,9	80 557,7	85 765,7

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report; vlastní zpracování

Hodnoty jednotlivých položek pro období 1995-2002 jsou zachyceny v grafu č. 10. Z grafu je možné sledovat, že nejvyššího podílu na výdaje znovu dosahuje společná zemědělská politika a strukturální fondy. Dalšími významnými výdaji jsou administrativa a vnější vztahy.

Graf č. 10: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 1995-2002 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 11 představuje hodnoty pro období let 2003-2006. V roce 2004 se k Evropské unii připojilo deset nových členů, včetně České republiky. Rozložení výdajů zůstalo neměnné, nejvíce finančních prostředků plynulo opět do společné zemědělské politiky, avšak v roce 2003 se podíl této položky dostal pod hranici 50% celkových výdajů. Druhou nejvýznamnější položkou zůstávají opět strukturální fondy, ale již s menším tempem nárůstu. Značná část výdajů putuje do administrativy, což je zapříčiněno rozšířením Evropské unie o nové členy.

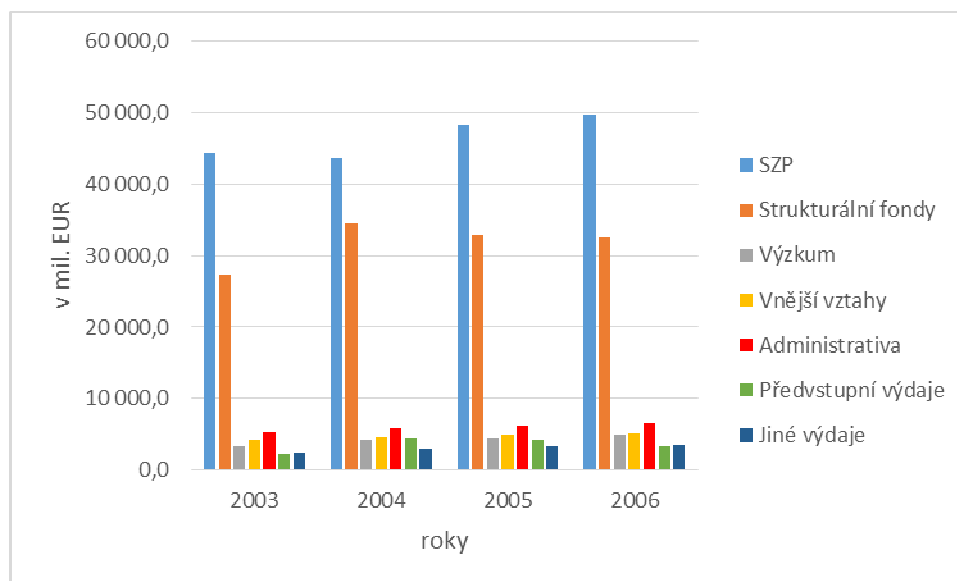
Tabulka č. 11: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2003-2006 (v mil. EUR)

Druhy výdajů	2003	2004	2005	2006
SZP	44 414,3	43 612	48 346,8	49 825,9
Strukturální fondy	27 407,1	34 498,7	32 843,2	32 575,2
Výzkum	3 348	4 135,1	4 376,6	4 953
Vnější vztahy	4 285,2	4 532,6	4 860,2	5 020,7
Administrativa	5 334,1	5 847,7	6 109,6	6 540,0
Předvstupní výdaje	2 239,6	4 391,9	4 196,5	3 308,6
Jiné výdaje	2 349,1	2 916,1	3 266,7	3 585
Celkem	89 377,4	99 934,2	103 999,6	105 808,8

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report – Financial report; vlastní zpracování

Graf č. 11 znázorňuje hodnoty pro období 2003-2006. Z grafu je možné sledovat data, která byla již uvedena, největší položkou zůstává společná zemědělská politika a strukturální fondy.

Graf č. 11: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2003-2006 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 12 znázorňuje hodnoty pro období let 2007-2012. V roce 2007 začíná další finanční rámec (2007-2013), který byl nastaven pro Evropskou unii s 27 členy, došlo tudíž i ke změně vnitřní struktury výdajů.

Z tabulky je viditelné, že největší část výdajů plyne do oddílů inteligentního růstu a přírodních zdrojů.

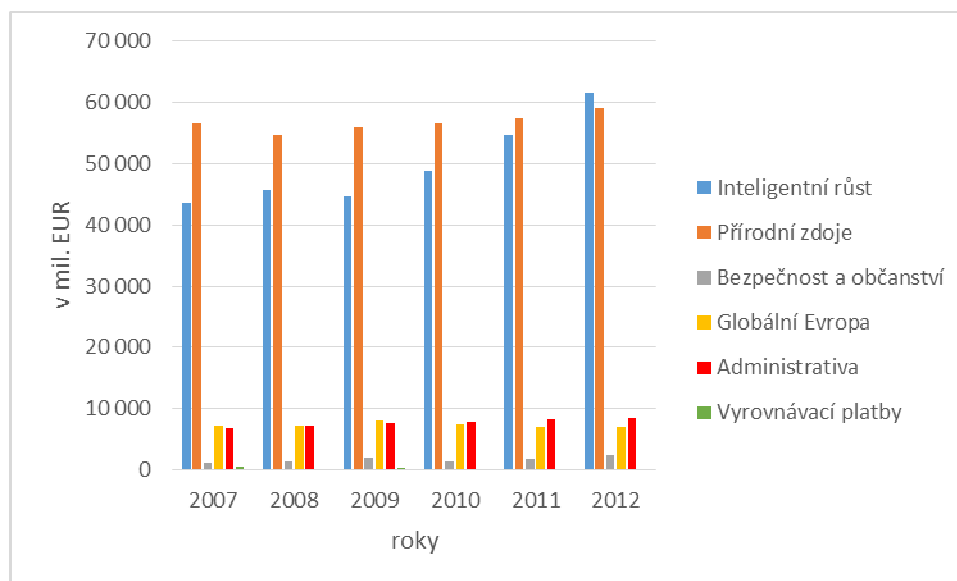
Tabulka č. 12: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2007-2012 (v mil. EUR)

Druhy výdajů	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Inteligentní růst	43 713	45 611,4	44 683,5	48 828	54 731,6	61 584,7
Přírodní zdroje	56 648,4	54 812,7	55 877,3	56 647,3	57 374,5	59 096,2
Bezpečnost a občanství	1 049,8	1 310,6	1 993	1 373	1 827,3	2 374,5
Globální Evropa	7 291,8	7 310,7	7 982,9	7 486,5	7 102,2	7 063,6
Administrativa	6 805,6	7 292,5	7 615,3	7 895,8	8 359,3	8 564,4
Vyrovňovací platby	444,6	206,6	209,1	0	0	0
Celkem	113 953,3	116 544,5	118 361	122 230,7	129 394,9	138 683,4

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report; vlastní zpracování

Graf č. 12 představuje hodnoty pro období 2007-2012. Nejvýznamnějšími položkami na výdaje, jak již bylo uvedeno, jsou inteligentní růst a přírodní zdroje. U ostatních položek na výdaje – bezpečnost a občanství, globální Evropa, administrativa a vyrovnávací platby můžeme sledovat stabilitu.

Graf č. 12: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2007-2012 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Tabulka č. 13 představuje hodnoty pro období 2013-2018. V roce 2013 se přidalo k Evropské unii Chorvatsko a stalo se tak 28. členem Evropské unie.

Z tabulky je možné sledovat data, která ukazují, že největší podíl ve výdajích patří opět položkám – inteligentní růst a přírodní zdroje. Mezi dále významné položky patří globální Evropa a administrativa.

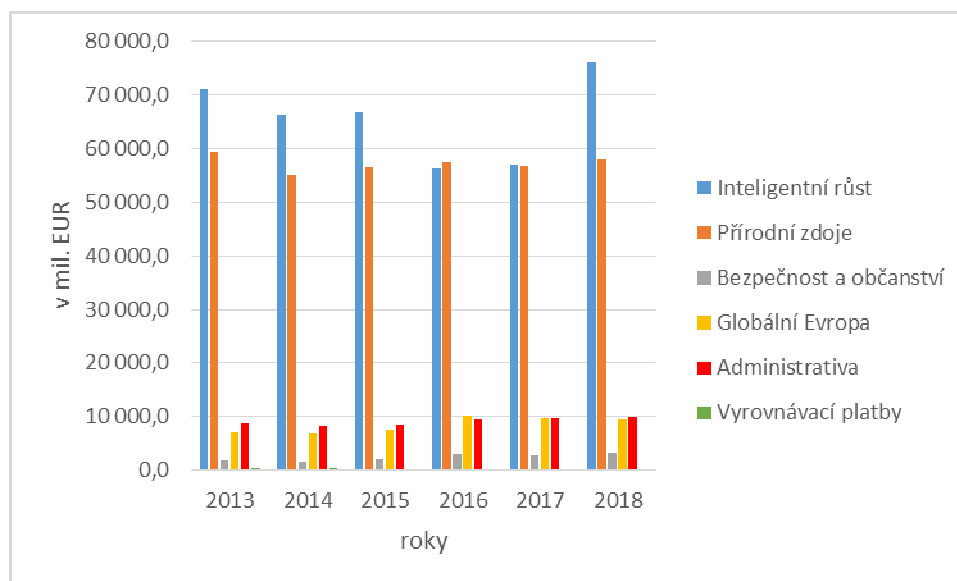
Tabulka č. 13: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2013-2018 (v mil. EUR)

Druhy výdajů	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inteligentní růst	71 238,2	66 421,6	66 793,8	56 325,8	57 030,2	76 055,2
Přírodní zdroje	59 524,2	55 083,4	56 634,7	57 412,0	56 743,0	58 046,2
Bezpečnost a občanství	1 883,1	1 656,2	1 958	3 077	2 867	3 108
Globální Evropa	7 055,2	6 909,2	7 648,2	10 277,3	9 793	9 519,1
Administrativa	8 693,2	8 340,6	8 551,3	9 325,1	9 656,2	9 944,5
Vyrovňovací platby	75,0	29,0	0	0	0	0
Celkem	148 468,9	138 440,0	141 586	136 417,2	137 379,1	156 673

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report; vlastní zpracování

Průběh jednotlivých hodnot výdajů je zobrazen v grafu č. 13. Na první pohled lze vidět, že ve výdajové stránce společného rozpočtu se od minulého sledovaného období nic výrazně nezměnilo. Nejdůležitějšími položkami ve výdaji zůstává Inteligentní růst a Přírodní zdroje.

Graf č. 13: Vývoj výdajů unijního rozpočtu 2013-2018 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Financial report

Od roku 1971 do roku 2018 prošly výdaje unijního rozpočtu několika změnami. Na začátku byla většina finančních prostředků odvedena do společné zemědělské politiky, ostatní výdaje byly společnou zemědělskou politikou zastíněny, neboť tato položka představovala přes 80% celkových výdajů. V roce 2018 se na společnou zemědělskou politiku odvedlo už jen 37 % z celkových výdajů.

Dle uskutečněné studie výdajové stránky rozpočtu Evropské unie za jednotlivé vybrané období bylo zjištěno: Od roku 1971-1978 byly výdaje určeny do společné zemědělské politiky, ostatní výdaje byly oproti výdajům na zemědělství minoritní. Žádná změna nenastala ani pro období 1979-1986, kdy nejvíce finančních prostředků plynulo do společné zemědělské politiky. I pro období let 1987-1994 bylo odvedeno nejvíce finančních prostředků do zemědělství, avšak je nutné zmínit, že v 90. letech dochází ke snížení výdajů na tuto položku. Do popředí se začínají dostávat výdaje na strukturální fondy. Pro období let 1995-2002 je opět nejvýznamnějším výdajem rozpočtu Evropské unie společná zemědělská politika. Výrazná změna nenastala ani pro roky 2003-2006. V období 2007-2012 nastává změna a v roce 2012 je nejvýznamnější položkou na výdaje inteligentní růst. V období 2012-2018 plynulo nejvíce výdajů na položku inteligentního růstu. Do budoucna se dá očekávat, že výdaje na společnou zemědělskou politiku se budou dále snižovat.

5 Rozpočtová bilance určující finanční vztahy členských zemí a unijního rozpočtu

5.1 Rozpočtová bilance členských zemí

Rozpočtová bilance nám uvádí rozdíl mezi finančními prostředky, které členské státy odvádí do rozpočtu Evropské unie a objemem financí, které prostřednictvím různých programů či politik získávají nazpět. Evropská unie funguje na principu solidarity, což znamená, že chudší členské státy platí do společné kasy mnohem menší částky než naopak bohatší členské státy. Na základě rozpočtové bilance dělíme členské země do dvou skupin, a to na čisté plátce a čisté příjemce. Za čisté plátce považujeme ty země, které do unijního rozpočtu odvádí více finančních prostředků. Naopak za čisté příjemce jsou považovány ty země, které z unijního rozpočtu čerpají větší objem příspěvků, než do něho odvádí. Je zřejmé, že členské státy, které jsou považovány za čisté plátce, mají snahu o co nejmenší objem rozpočtu, neboť i pak jejich příspěvky do společného rozpočtu jsou menší. Naopak čisté příjemci preferují vyšší výdaje. Mezi největší čisté plátce se momentálně řadí Německo, Francie, Itálie a Velká Británie. Na druhé straně za největší čisté příjemce v současné době považujeme země jako je Polsko, Maďarsko, Rumunsko a Řecko.

Téma rozpočtové bilance se dostalo do popředí hlavně díky Velké Británii, neboť tato země byla dlouhou dobu výrazným čistým plátcem. V roce 1985 Rada Společenství rozhodla o systému vlastních zdrojů Společenství, tak že „*případy rozpočtové nerovnováhy se mají řešit pomocí výdajových politik ES. Přesto Evropská rada rozhodla, že jakýkoliv členský stát s rozpočtovým zatížením vyšším než odpovídajícím jeho relativní prosperitě je oprávněn k uplatnění rozpočtové korekce.*“⁵⁰ První země, která využila danou korekci, byla Velká Británie a to především „*nízké čerpání z objemné zemědělské rozpočtové kapitoly, relativně vysoké odvody tradičních vlastních zdrojů a vysoké platby zdroje založené na DPH.*“⁵¹

Rozpočtová bilance se řadí do problémů rozpočtu Evropské unie z toho důvodu, že každá členská země získává odlišné finanční prostředky. Mohlo by se zdát, že země, které podobně prosperují, budou čerpat srovnatelné příspěvky ze společného rozpočtu, čemuž

---

⁵⁰ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 471.

⁵¹ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 471.

tak ale není. Největší objem financí získávají právě ty státy, kterým společná zemědělská politika přivádí výraznou část prostředků, a ty státy, jejichž HDP je pod průměrem Evropské unie.

Po roce 2004, kdy se Evropská unie rozšířila a poté i v roce 2007 došlo k prohloubení problému s nadměrnou zápornou bilancí některých zemí. Evropská komise tudíž navrhla opatření, tzv. všeobecný opravný mechanismus, který měl za cíl snížit finanční přítěž zemí, jejichž rozpočtová bilance není přiměřená vzhledem k jejich prosperitě. Tento návrh byl projednáván, bohužel však nakonec všemi členskými státy přijat nebyl, i když se jevil jako užitečným řešením. Došlo pouze k těmto úpravám stávajícího systému:

- Změna v nastavení britského rabatu
- Snížení plateb na vyrovnání britského rabatu pro největší čisté plátce do společného rozpočtu (Německo, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko)
- Snížení sazby pro výpočet u třetího zdroje rozpočtu pro největší čisté plátce
- Snížení ročních finančních prostředků pro Nizozemsko a Švédsko do společného rozpočtu

Rozpočtová bilance vyčísluje přímý finanční přínos a finanční náklad pro danou zemi z členství Evropské unie. Je nutné uvést, že nepřímé výnosy a náklady (např. se jedná o zisky firem provedené na jednotném vnitřním trhu, zajištění stabilního prostředí v Evropě nebo výhody díky existenci společné měny) není možné do výpočtu rozpočtových bilancí zařadit díky své nekvantifikovatelnosti. Dále se do výpočtu nezahrnují některé nealokované a alokované výdaje. Nealokované výdaje jsou takové výdaje, které není možné přidělit žádnému příjemci. Mezi tyto výdaje jsou např. zahrnuty výdaje na jednotlivé výzkumné programy, neboť sídlo je v jedné členské zemi, ale tím všech řešitelů je složen z více členských zemí, a proto je velmi náročné administrativně evidovat, které prostředky přiřadit jaké členské zemi. Mezi další obtížné zařaditelné výdaje jsou považovány některé administrativní výdaje na mise, reprezentace, spolupráce se třetími zeměmi, aj. Do nealokovaných výdajů je ještě nutné zahrnout prostředky v rámci „Globální Evropy“, které spadají do vnější politiky Evropské unie. Obecně je možné říci, že tyto výdaje by měly brány jako alokované, z důvodu dohledatelnosti jejich konečného příjemce, avšak se dané prostředky ve výpočtu rozpočtové bilance neobjevují, poněvadž je nelze přidělit žádné členské zemi.

Alokované výdaje jsou celkové výdaje snížené o nealokované výdaje. Důležitou skupinou jsou operativní alokované výdaje, jejichž hodnotu získáme tak, že odečteme od alokovaných výdajů administrativní alokované výdaje stanovené pro chod organizací Evropské unie.

„Administrativní výdaje jsou z rozpočtu rozpočtových bilancí vyloučeny proto, že nejsou určeny k žádné zemi či regionu na přímou realizaci některé politiky EU, ale slouží k úhradě společné administrativy sídlící z velké části jen ve dvou členských zemích, Belgii a Lucembursku. Kdyby se tyto výdaje ve výpočtu rozpočtové bilance zohledňovaly, uvedeným státům by se zlepšilo jejich rozpočtové postavení, ačkoliv by takto započítaných peněz nemohly ve svůj prospěch přímo využít.“⁵²

Do výpočtu rozpočtové bilance nejsou zahrnuty i některé příjmy. Jedná se o takové příjmy, které označujeme jako „ostatní“, kam spadají např. přebytek z předchozího roku, různé administrativní poplatky nebo daně z příjmu zaměstnanců Evropské unie. Dále je nutné uvést tradiční vlastní zdroje, které též nezapočítáváme do rozpočtové bilance, díky tzv. Rotterdamsko-Antverpskému efektu⁵³, který uvádí, že určitá část zboží je do Evropské unie dovážena přes velké evropské přístavy, kde je vybíráno clo, a poté vyexpedováno konečnému příjemci. Cla a vybírané zemědělské dávky zvyšují platby daných přístavních států do společného rozpočtu, tudíž není možné tyto příjmy do výsledku rozpočtové bilance započítat.

---

⁵² KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9. str. 4

⁵³ Rotterdamsko-Antverpský efekt – Pojmenování, které plyne od dvou významných evropských přístavů, kudy do Evropské unie proniká část zboží ze třetích zemí. Nejedná se pouze o zmíněná místa, kde dochází k vnějšímu obchodu, ale i o Irsko, Portugalsko nebo Velkou Británii.

5.2 Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie za období 2008-2018

V této kapitole bude provedena analýza čisté pozice členských zemí od roku 2008 až do roku 2018. Cílem bude zjištění, jak se měnila a vyvíjela rozpočtová bilance jednotlivých členských zemí v porovnání absolutní hodnoty rozpočtové bilance a hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele. Dle dat, které zveřejňuje Statistický úřad Evropské unie (Eurostat), byla vypočítána absolutní hodnota rozpočtové bilance členských zemí dle následujícího vzorce:

$$OBB_i = TAE_i - HS_i - TNC_i \times \frac{TAE_{EU} - HS_{EU}}{TNC_{EU}}$$

OBB_i = (operating budgetary balance of Member State) – rozpočtová bilance

TAE_i = (total allocated expenditure of Member State) – celkové alokované výdaje členského státu

HS_i = (administrative expenditure allocated to Member State) – administrativní výdaje členského státu

TNC_i = (total national contribution of Member State) – celkový národní příspěvek členského státu

TAE_{EU} = (total allocated expenditure for the EU) – celkové alokované výdaje Evropské unie

HS_{EU} = (administrative expenditure allocated for the EU) – celkové administrativní výdaje Evropské unie

TNC_{EU} = (total national contribution of Member State for the EU) – celkové národní příspěvky Evropské unie

Zhodnocení rozpočtové bilance členských zemí v období 2008-2018

Pro jednotlivé roky v období 2008-2018 byla shromážděna data a následně provedena analýza dat čisté pozice členských zemí EU. Tyto data byla získána pomocí výpočtů dle stanovené metody, které provádí Eurostat a zaneseny do tabulky č. 14. Čistí plátcí a čistí příjemci jsou v tabulce barevně rozlišeni, tak aby byla tabulka srozumitelnější – čistí plátcí (žlutá barva), čistí příjemci (zelená barva). V tabulce č. 15 jsou uvedené hodnoty v přepočtu na jednoho obyvatele jednotlivých členských států pro sledované období 2008-2018. Čistí plátcí a čistí příjemci jsou v tabulce opět barevně rozlišeny – čistí plátcí (žlutá barva), čistí příjemci (zelená barva). V závěru kapitoly bude zhodnoceno, jak se liší rozpočtová bilance v absolutní hodnotě oproti přepočtu na obyvatele.

Tabulka č. 14: Rozpočtová bilance členských zemí pro období 2008-2018 (v mil. EUR)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Belgie	-720,6	-1 664	-1 466,4	-1 369,6	-1 493,7	-1 541,1	-1 478,1	-1 387,8	-1 533,9	-715,7	-487,6	-13 859
Bulharsko	669,6	624,1	895,5	725,4	1 329,7	1 529,1	1 824,2	2 279,4	1 959,3	1 471,3	1 670,10	14 977,7
ČR	1 178	1 702,5	2 079,3	1 455,2	3 045,1	3 401,1	3 004,1	5 699,5	3 340,2	2 479,5	2 390	29 775
Dánsko	-543,2	-969,4	-615,3	-836,6	-1 126,1	-1 277	-836	-790,3	-783,8	-702,6	-1 198,6	-9 679
Estonsko	227,4	572,9	672,8	350,4	785,3	771,3	473,8	242,9	486,3	471,1	540,2	5 594
Finsko	-318,5	-544,2	-300,2	-652,1	-658,9	-604	-809,1	-438,4	-294	-275,4	-580,3	-5 475
Francie	-3 842,7	-5 872,6	-5 534,7	-6 405,8	-8 297,5	-8 445,7	-7 164,5	-5 522,5	-8 173,6	-4 569,3	-6 192,5	-70 021
Chorvatsko	0	0	0	0	0	49,6	173,5	226,7	529,5	261,9	661,1	1 902
Irsko	566,1	-47,5	804	383,9	670,6	279,2	38,7	349,3	348,6	-172,6	-314,6	2 906
Itálie	-4 101,4	-5 058,5	-4 533,9	-5 933	-5 058,10	-3 789,8	-4 467,1	-2 638,7	-2 336,7	-3 577,8	-5 059,3	-46 554
Kypr	-17,7	-2,3	10,6	6,9	-25,2	40,4	114,7	-23,3	30,9	50,8	77,9	264
Litva	842,6	1 493,3	1 358,4	1 368	1 514	1 514,5	1 543,1	540,3	1 154,6	1 265,5	1 705,4	14 300
Lotyšsko	407	501,5	674,2	731,3	956	801,3	799,8	759,4	506,7	527,3	969,1	7 633,60
Lucembursko	-22,1	-100,2	-42	-75	-79,5	-69,4	80,1	-94	12	13,9	18,6	-357,6
Maďarsko	1 111,7	2 719,3	2 748,4	4 418,4	3 280,4	4 954,5	5 681,5	4 636,5	3 625,1	3 137,5	5 207,4	41 520,7
Malta	30	8,6	52,9	67	71,5	88	179,3	31,7	121,2	104,7	46,3	801,2
Německo	-8 774,3	-6 357,4	-9 223,7	-9 002,5	-11 953,8	-13 824,8	-15 501,5	-14 306,7	-12 944,6	-10 675,4	-13 405,9	-125 970
Nizozemsko	-2 678,2	1 17,7	-1 838,1	-2 214,1	-2 364,5	-2 675,1	-4 711,1	-3 695,2	-2 071,5	-1 391,6	-2 460,5	-25 982,2
Polsko	4 442	6 337	8 427,5	10 975	11 997,2	12 237,2	13 748,1	9 483,1	7 125,8	8 565,9	12 343	105 682
Portugalsko	2 695,1	2 150,6	2 622,6	2 983,7	5 027,2	4 416,8	3 211,4	981,3	1 792,9	2 437,2	3 268,6	31 587,4
Rakousko	-356,4	-402,1	-677	-805,1	-1 073,3	-1 251,7	-1 240,6	-851,1	-791,3	-933,1	-1 346,5	-9 728,2
Rumunsko	1 581,3	1 692,5	1 245,1	1 451,6	2 031,6	4 142,8	4 520	5 154,4	5 993,9	3 380,9	3 194,3	34 388
Řecko	6 279,7	3 121	3 597,4	4 622,5	4 545	5 340,7	5 162,7	4 934	4 345,90	3 740,7	3 352	49 042
Slovensko	725,6	542,1	1 349,6	1 160,6	1 597,1	1 287,4	1 010	3 095,2	2 018,8	979,6	1 683,4	15 450
Slovinsko	113,8	241,9	424	490,1	572,2	429,3	794,4	578,9	202,1	145,1	532,1	4 524
Španělsko	2 813,2	1 181,70	4 101	2 995	3 999	3 058,4	1 090,5	4 527,3	2 113,8	729,4	1 856,9	28 466
Švédsko	-1 463,1	-85,7	-1 211,4	-1 325,4	-1 925,1	-2 220,7	-2 312,8	-2 200,2	-1 569,1	-1 403,5	-1 524,8	-17 242
Velká Británie	-845	-1 903,4	-5 625,9	-5 565,7	-7 366	-8 641,6	-4 929,8	-11 521,4	-5 585,3	-5 345,1	-6 946,1	-64 275

Tabulka č. 15: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele pro období 2008-2018
(v EUR)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Belgie	-67,56	-154,75	-135,28	-124,5	-134,86	-138,36	-132,2	-123,5	-135,61	-63,05	-42,78	-1 252,45
Bulharsko	89,06	83,58	120,66	98,43	181,47	209,91	251,76	316,49	273,88	207,17	236,89	2 069,30
ČR	113,89	163,3	198,75	138,77	289,86	323,42	285,77	540,84	316,49	234,39	225,26	2 830,74
Dánsko	-99,2	-175,89	-111,18	-150,45	-201,79	-227,93	-148,56	-139,64	-137,33	122,22	-207,33	-1 477,80
Estonsko	169,9	428,9	504,62	263,53	592,58	584,24	360,08	184,73	369,54	358,09	409,51	4 225,75
Finsko	-60,09	-102,17	-56,6	-121,31	-122	-111,3	-148,42	-80,12	-53,58	-50,04	-105,26	-1 010,85
Francie	-60,04	-91,26	-85,6	-98,59	-127,11	-128,74	-108,28	-83,1	-122,66	-68,39	-92,53	-1 066,30
Chorvatsko	0	0	0	0	0	11,64	40,85	53,65	126,35	63,04	161,03	456,56
Irsko	127	-10,51	176,73	83,99	146,12	60,57	8,34	74,67	73,76	36,08	-65,13	711,62
Itálie	-69,93	-85,74	-76,6	-99,94	-85,16	-63,5	-73,49	-43,4	-38,52	-59,04	-83,65	-778,97
Kypr	-20	-10	130	10	-30	50	140	-30	40	59,43	90	429,43
Litva	262,28	469,02	432,34	448,14	504,05	509,61	524,24	184,95	399,72	648,94	607,14	4 990,43
Lotyšsko	185,7	231,87	317,94	352,5	467,52	395,93	399,6	382,36	257,34	185,15	500,99	3 676,90
Lucembursko	-46	-20	-80	-150	-150	-130	150	-170	20	23,53	30	-522,47
Maďarsko	110,67	271,09	274,45	442,48	330,29	500,01	575,2	470,44	368,76	63,04	532,54	3 938,97
Malta	70	20	130	160	170	210	420	70	270	227,46	100	1 847,46
Německo	-106,72	-77,53	-112,76	-112,22	-148,81	-171,69	-191,93	-176,2	-157,52	-129,36	-161,92	-1 546,46
Nizozemsko	-163,25	7,14	-110,9	-132,94	-141,33	-159,43	-279,93	-218,64	-122	-81,48	-143,21	-1 545,97
Polsko	116,54	166,17	221,64	288,34	315,19	321,5	361,622	249,52	187,68	225,58	325,02	2 778,82
Portugalsko	255,38	203,6	248,04	282,21	476,86	421,16	308	94,58	173,37	236,41	317,62	3 017,23
Rakousko	-42,9	-48,24	-81,06	-96,13	-127,66	-148,1	-145,82	-99,14	-90,49	-106,36	-152,63	-1 138,32
Rumunsko	76,63	82,8	61,35	71,86	101,1	206,93	226,6	259,4	303,33	172,12	163,55	1 725,67
Řecko	567,74	281,3	323,53	415,57	409,96	485,36	472,48	454,41	403	347,38	312,07	4 472,80
Slovensko	134,97	100,71	250,37	215,23	295,52	237,93	186,49	570,93	372,04	180,23	309,27	2 853,69
Slovínsko	56,61	119,02	207,13	239,05	278,38	208,52	385,43	280,63	97,91	70,23	257,44	2 200,35
Španělsko	61,6	25,56	88,22	64,18	85,42	65,45	23,45	97,47	45,52	15,68	39,8	612,35
Svédsko	-159,33	-9,26	-129,69	-140,77	-203,01	-232,39	-239,8	-225,72	-159,28	-140,41	-150,67	-1 790,3
Velká Británie	-13,72	-30,68	-90	-88,31	-116,01	-135,23	-76,61	-177,65	-85,43	-81,18	-104,81	-999,63

Poznámky k následujícím grafům č. 14-35: BE-Belgie, BG-Bulharsko, CZ-Česká republika, DK-Dánsko, EE-Estonsko, FI-Finsko, FR-Francie, HR-Chorvatsko, IE-Irsko, IT-Itálie, CY-Kypr, LT-Litva, LV-Lotyško, HU-Maďarsko, MT-Malta, DE-Německo, NL-Nizozemsko, PL-Polsko, PT-Portugalsko, AT-Rakousko, RO-Rumunsko, EL-Řecko, SK-Slovensko, SI-Slovinsko, ES-Španělsko, SE-Švédsko, UK-Velká Británie.

Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2008

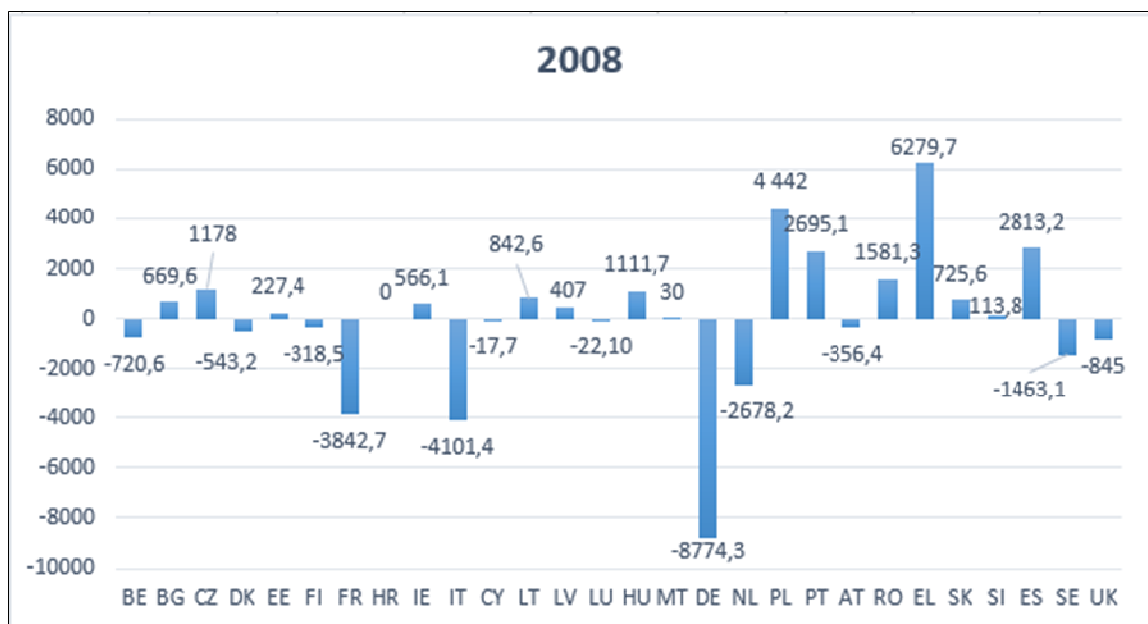
V roce 2008 měla Evropská unie 27 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

V následujícím grafu č. 14 jsou zaznamenány čisté pozice jednotlivých členských zemí za rok 2008 v absolutní výši. Na první pohled je zřejmé, že největším čistým plátcem do společného rozpočtu je Německo. S nezanedbatelným rozdílem ho následuje Itálie, Francie i Nizozemsko. Tyto členské státy zaujímají významnou pozici v roli čistých plátců. Švédsko, Velká Británie, Belgie, Dánsko, Rakousko a Finsko, tyto členské země do společného rozpočtu též odvedly více finančních prostředků, než přijaly, avšak ne v takové míře jako čtyři předešlé členské země.

V roce 2008 se mezi největší čisté příjemce řadí Řecko, které pak následuje Polsko společně s Portugalskem a Španělskem. Další členské země, které zařazujeme mezi čisté příjemce, jsou: Rumunsko, Maďarsko, Česká republika, Litva, Slovensko, Bulharsko, Lotyšsko, Irsko, Estonsko, Slovinsko a Malta.

Po celé sledované období 2008-2018 se ve většině případů čistá pozice členských zemí neměnila, až na pár výjimek, např. u Irska nebo Kypru, které se pohybují na hranici čistého plátce a čistého příjemce.

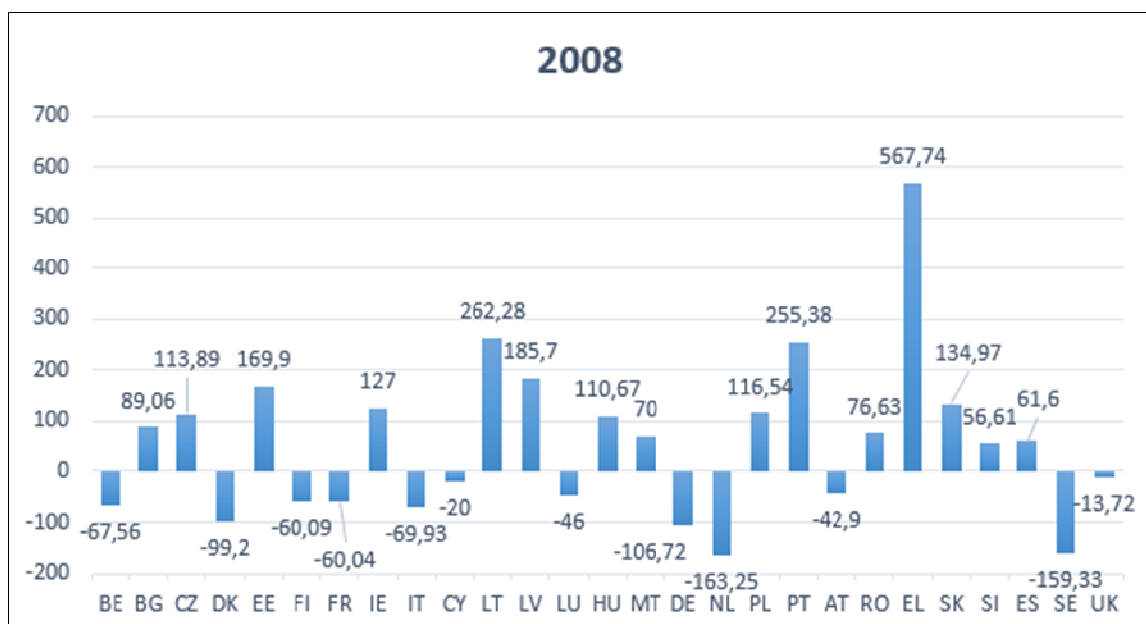
Graf č. 14: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2008 (v mil. EUR)

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report 2008; vlastní zpracování

Zatímco graf č. 14 zobrazoval rozpočtovou bilanci členských zemí v absolutní výši, v grafu č. 15 jsou hodnoty přepočítány na obyvatele dané členské země pro rok 2008. V absolutní hodnotě bylo největším čistým plátcem Německo, v přepočtu na jednoho obyvatele se nejvýznamnějším plátcem do rozpočtu stává Nizozemsko a Švédsko. Na straně čistých příjemců na prvním místě zůstává Řecko, dále Portugalsko a Polsko.

Graf č. 15: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2008 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2008; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2009

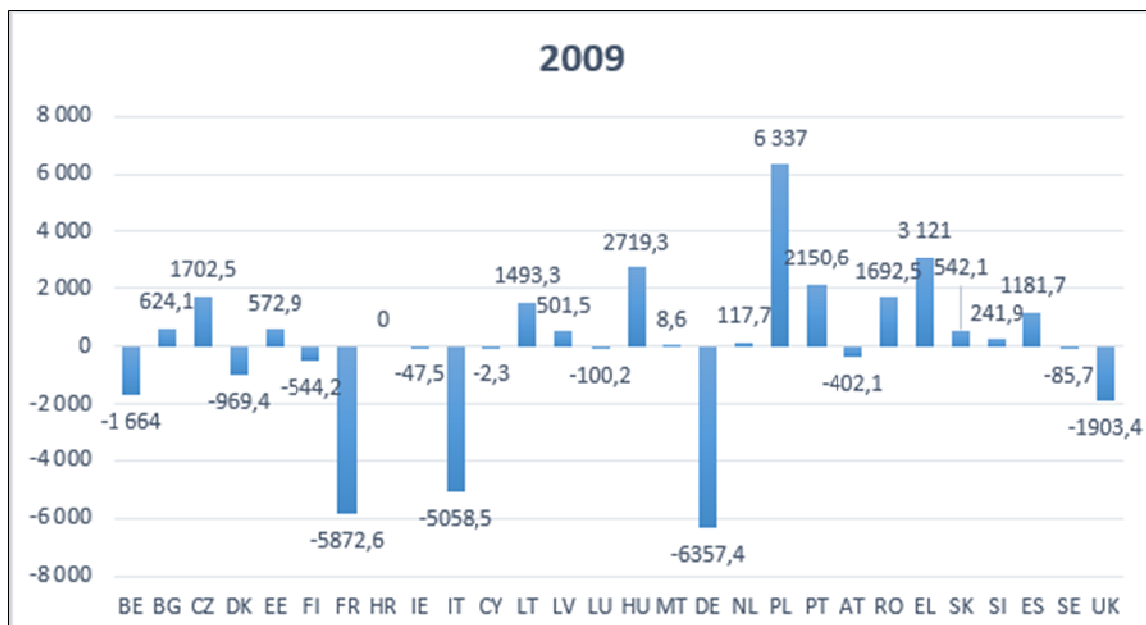
V roce 2009 měla Evropská unie 27 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie. Absolutní hodnoty jednotlivých čistých pozic členských zemí pro rok 2009 jsou zobrazeny v grafu č. 15. I pro tento rok je největším plátcem do společného rozpočtu Německo. Významný nárůst čisté pozice plátců zaznamenaly oproti roku 2008 státy Velká Británie, Francie, Itálie, Finsko, Belgie i Dánsko. Naopak pokles lze sledovat u Švédska a u Nizozemska, které se v roce 2009 dostalo do role čistého příjemce. Je důležité zmínit, že oproti sledovanému období se dostalo na místo čistého plátce z pozice čistého příjemce Irsko.

Mezi nejvýznamnější čisté příjemce se řadí opět Polsko a Řecko, které zaznamenalo oproti předchozímu období značný nárůst v pozici čistého příjemce. Dalšími významnými

příjemci do společného rozpočtu jsou Maďarsko, Portugalsko, Rumunsko, Česká republika nebo Litva.

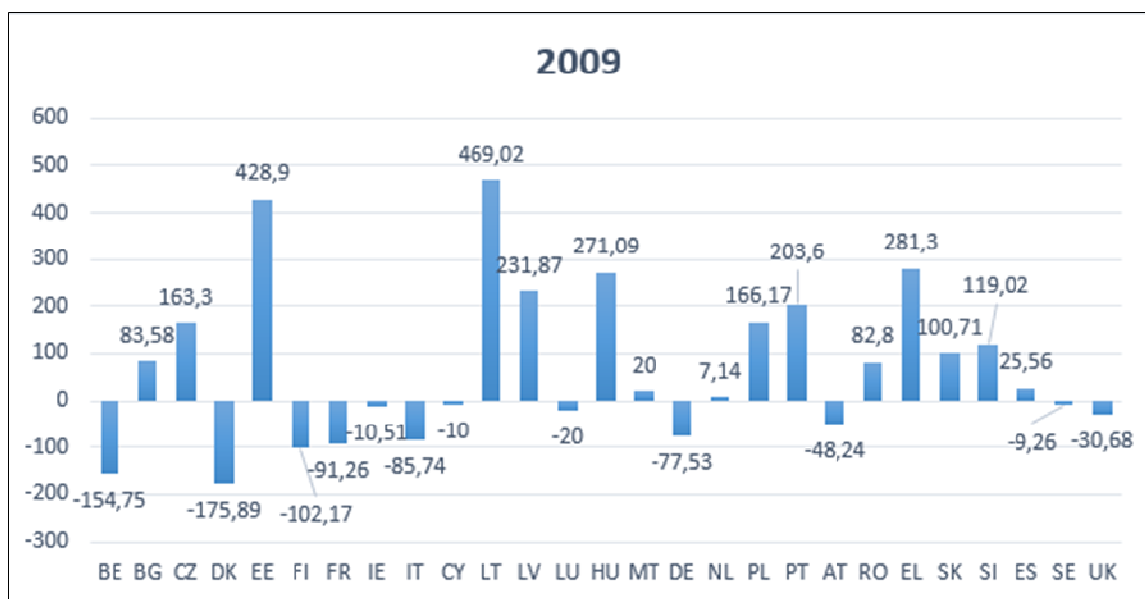
Graf č. 16: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2009 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2009; vlastní zpracování

V grafu č. 17 jsou zobrazeny hodnoty, které byly přepočítány na obyvatele. V absolutní hodnotě byli největšími plátcí do rozpočtu Německo, Francie a Velká Británie, avšak v přepočtu na obyvatele se pozice mění a nejvýznamnějšími plátcí jsou Dánsko, Belgie a Finsko. Ani v opačném případě na straně čistých příjemců nezůstaly pozice stejné. Nejvýznamnějším čistým příjemcem v přepočtu na obyvatele se stává Litva, dále poté Estonsko a Řecko.

Graf č. 17: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2009 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2009; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2010

V roce 2010 měla Evropská unie 27 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

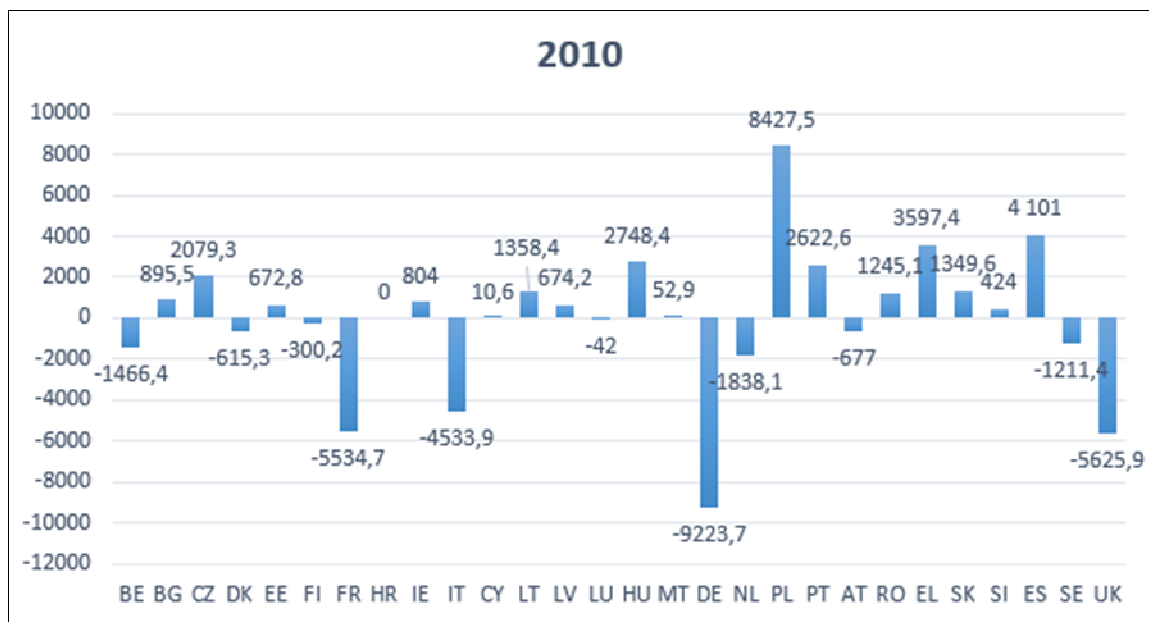
Průběh jednotlivých hodnot čisté pozice členských zemí pro rok 2010 je zobrazen v grafu č. 16. Je zřejmé, že opět největším čistým plátcem je Německo. Jeho pozice je nejvýraznější, a tudíž se stává nejdůležitějším plátcem, v roce 2010 oproti roku 2009 přispělo Německo do unijního rozpočtu o téměř 3 000 mil. EUR více. Dalšími důležitými plátcí jsou Francie, Itálie a Velká Británie, které se hodnota finančních příspěvků oproti předešlému roku razantně zvýšila o téměř 3 800 mil EUR. V roce 2010 se Nizozemsko dle stanoveného výpočtu opět zařadilo mezi čisté plátcce do společného rozpočtu. V daném roce se čistá pozice změnila i Irsku a to se opět přesunulo do pozice čistého příjemce.

Nejvýznamnější čistý příjemce je Polsko, které v roce 2010 přijalo o 2 000 mil. EUR více než v roce 2009. Mezi dále významné členské země v pozici čistých příjemců pro

daný rok jsou Řecko, Portugalsko, Česká republika a Španělsko, kterému se značně zvýšila dle výpočtu hodnota z 1 181,7 mil. EUR na 4 101 mil. EUR oproti předešlému roku.

Téměř nulovou hodnotu čisté pozice zauímají země jako Kypr nebo Malta.

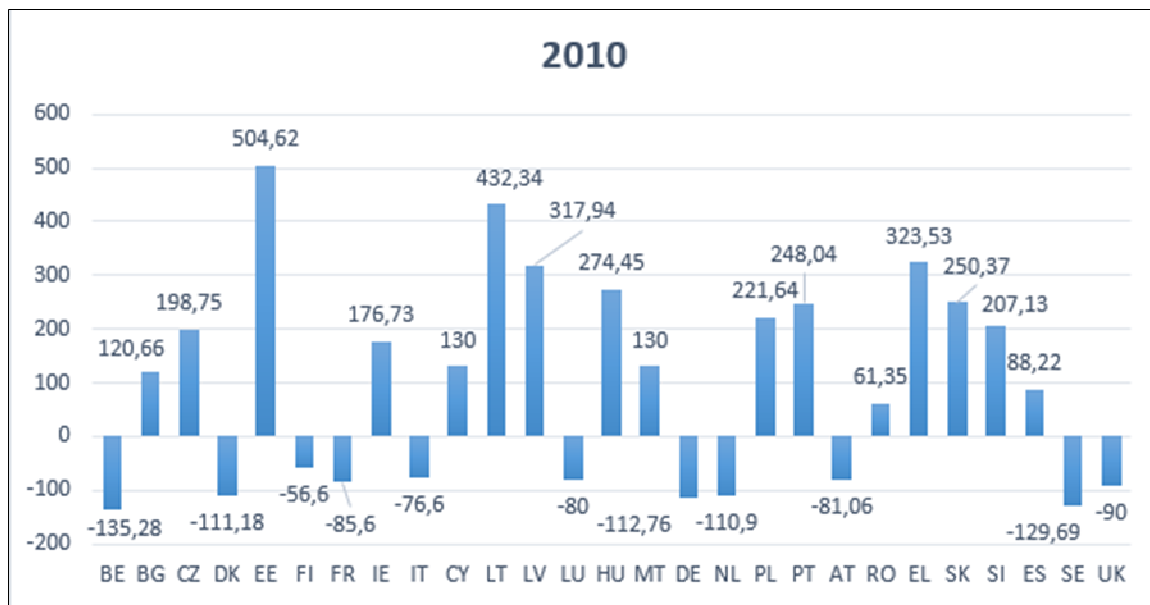
Graf č. 18: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2010 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2010; vlastní zpracování

Zatímco v absolutní hodnotě mezi největší čisté plátce pro rok 2010 jsou Německo, Velká Británie a Francie, v přepočtu na obyvatele jsou jimi Belgie a Švédsko. V opačném případě na straně čistých příjemců se pozice též měnily, nejvýznamnějšími čistými příjemci v přepočtu na obyvatele jsou Estonsko a Litva.

Graf č. 19: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2010 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2010; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2011

V roce 2011 měla Evropská unie 27 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

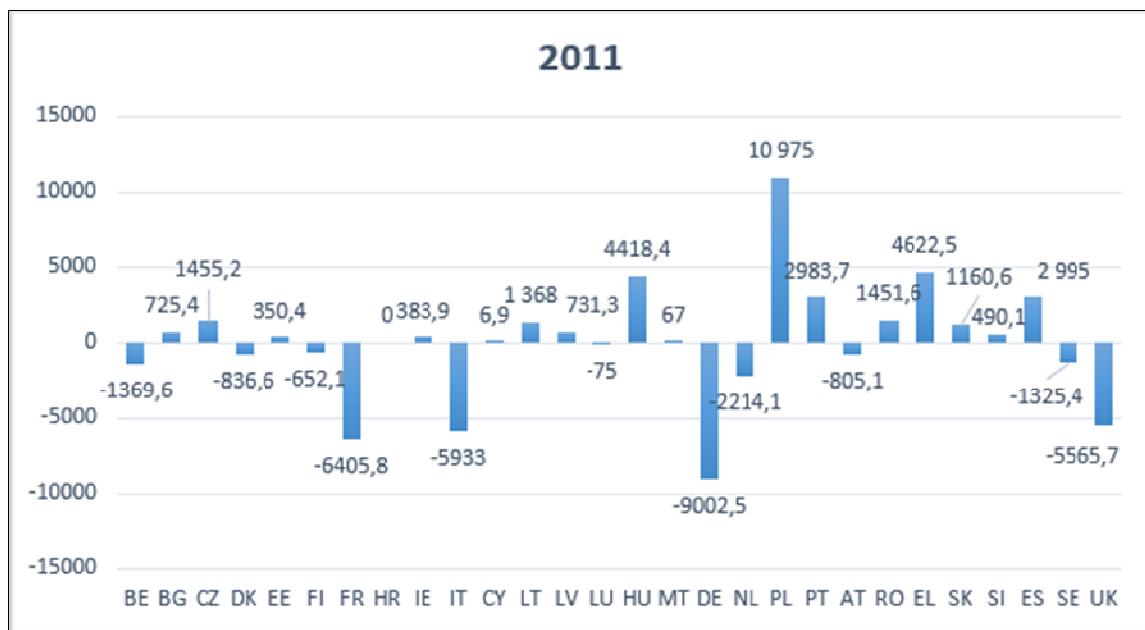
Velikost jednotlivých čistých pozic členských zemí pro rok 2011 zobrazuje graf č. 17. Z grafu je patrné, že opět největším čistým plátcem je Německo. Dále pak Velká Británie, Itálie a Francie. U ostatních zemí, které se řadí mezi čisté plátce, se jejich čistá pozice nijak zvláště během sledovaných období nemění.

V roce 2011 mezi největší čisté příjemce zařazujeme Polsko, které zaznamenalo opět nárůst oproti předešlému roku a jeho hodnota přijatých finančních prostředků se dostala na téměř 11 000 mil. EUR. Mezi další významné čisté příjemce se řadí Řecko, Maďarsko,

Portugalsko, kterým též vzrostl podíl čistého příjmece, naopak Španělsku v daném roce podíl čistého příjmece klesl.

Téměř nulová hodnota čisté pozice členského státu v roce 2011 byla vypočtena u Kypru s hodnotou 6,9 mil. EUR.

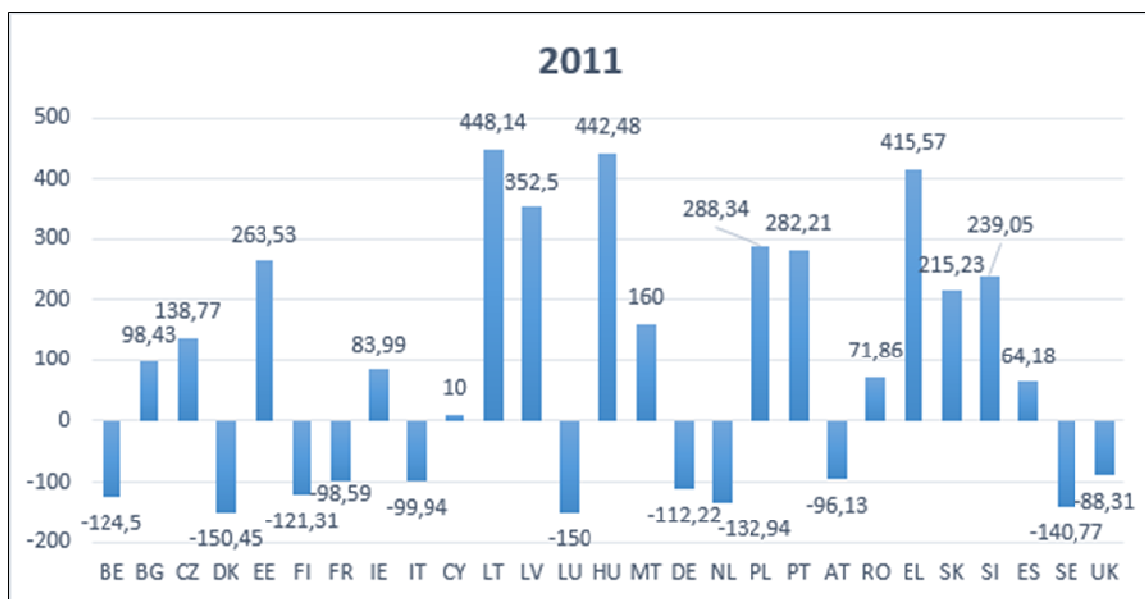
Graf č. 20: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2011 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2011; vlastní zpracování

Graf č. 21 zobrazuje hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele. Opět je viditelné, že se pozice v porovnání měnily, zatímco v absolutní hodnotě byli mezi největšími plátcí do rozpočtu Německo, Francie a Velká Británie, v přepočtu na obyvatele se mezi největší čisté plátce řadí Dánsko, Nizozemsko a Švédsko. Místo Polska, jakožto největšího absolutního čistého příjmece, je v přepočtu na jednoho obyvatele největším čistým příjemcem Litva.

Graf č. 21: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2011 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2011; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2012

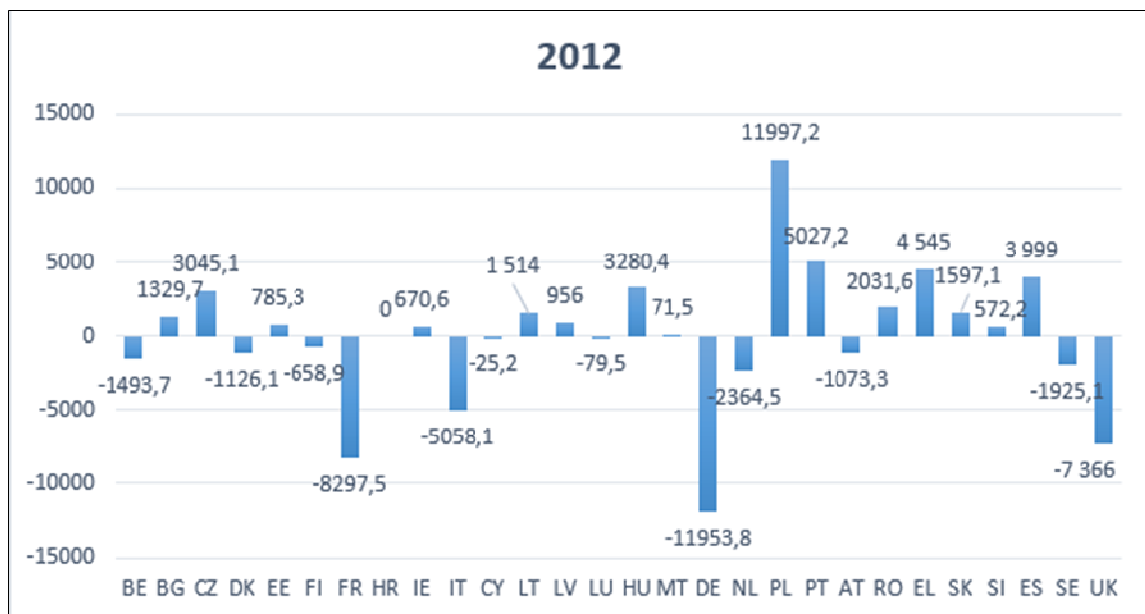
V roce 2012 měla Evropská unie 27 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

Hodnoty jednotlivých čistých pozic členských zemí pro rok 2012 jsou zachyceny v grafu č. 18. V grafu je opět viditelné, že největším čistým plátcem je Německo. Výrazné změny v roce 2012 nenastaly ani u jiných zemí, dále zůstávají významnými čistými plátcí Velká Británie, Francie a Itálie. Dánsko, Finsko, Rakousko, Švédsko a Nizozemsko, tyto země zauímají téměř stále stejnou čistou pozici plátců.

Na předních místech čistých příjemců se v roce 2012 umístily opět země jako je Polsko, Portugalsko, Řecko, Španělsko a Maďarsko, které však zaznamenalo pokles oproti roku 2011 v pozici čistého příjemce, i přesto je řazeno mezi největší čisté příjemce. Mezi významné čisté příjemce společného rozpočtu se pro daný rok dostává opět i Česká republika s naměřenou hodnotou 3 045,1 mil. EUR.

Dle výpočtů méně významnou hodnotou čisté pozice v roce 2012 dosahuje Kypr, který se v roce 2012 dostává do pozice čistého plátce s hodnotou 25,2 mil. EUR.

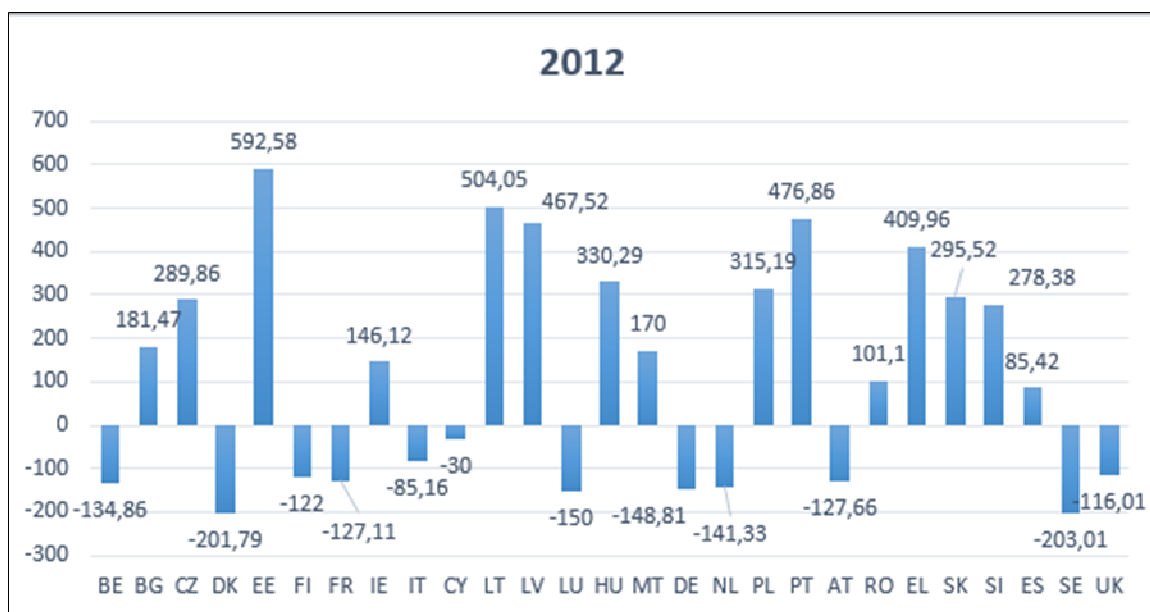
Graf č. 22: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2012 (v mil. EUR)

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report – Financial report 2012; vlastní zpracování

Graf č. 23 zobrazuje hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele pro rok 2012. Dle přepočtu na jednoho obyvatele největšími čistými plátcí jsou Švédsko, Dánsko a Nizozemsko a až čtvrté je Německo. Mezi nejvýznamnější čisté příjemce v přepočtu na jednoho obyvatele se umístilo Estonsko, Litva a Portugalsko.

Graf č. 23: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2012 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2012; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2013

V roce 2013 měla Evropská unie 28 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a **Chorvatsko**. Tento počet se k roku 2019 nezměnil.

Průběh jednotlivých hodnot čistých pozic členských zemí pro rok 2013 zachycuje graf č. 19. Stejně tak jako v předchozím období je pro rok 2013 největším čistým plátcem Německo. Mimo jiné se mezi významné plátce řadí Velká Británie, Francie a Itálie, která ale v tomto roce zaznamenala pokles v pozici čistého plátce s hodnotou 3 789,8 mil. EUR oproti vypočtené hodnotě 5 058,1 mil. EUR v roce 2012.

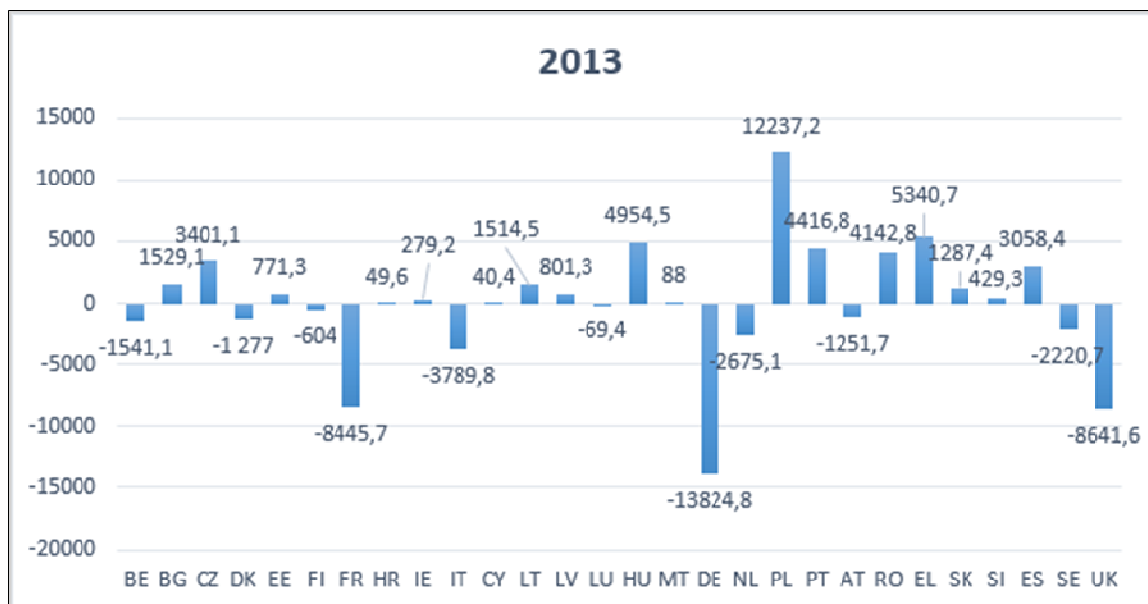
Na předních místech čistých příjemců se stále pohybují Polsko, Řecko, Maďarsko a Portugalsko. Nárůst zaznamenalo Rumunsko naopak Španělsku podíl čistě pozice příjemce

v daném roce klesl. V roce 2013 se k Evropské unii přidalo Chorvatsko, které se od jeho vstupu do Evropské unie řadí mezi čisté příjemce.

Oproti předchozímu období se dle výpočtu Kypr zařadil opět mezi čisté příjemce rozpočtu Evropské unie.

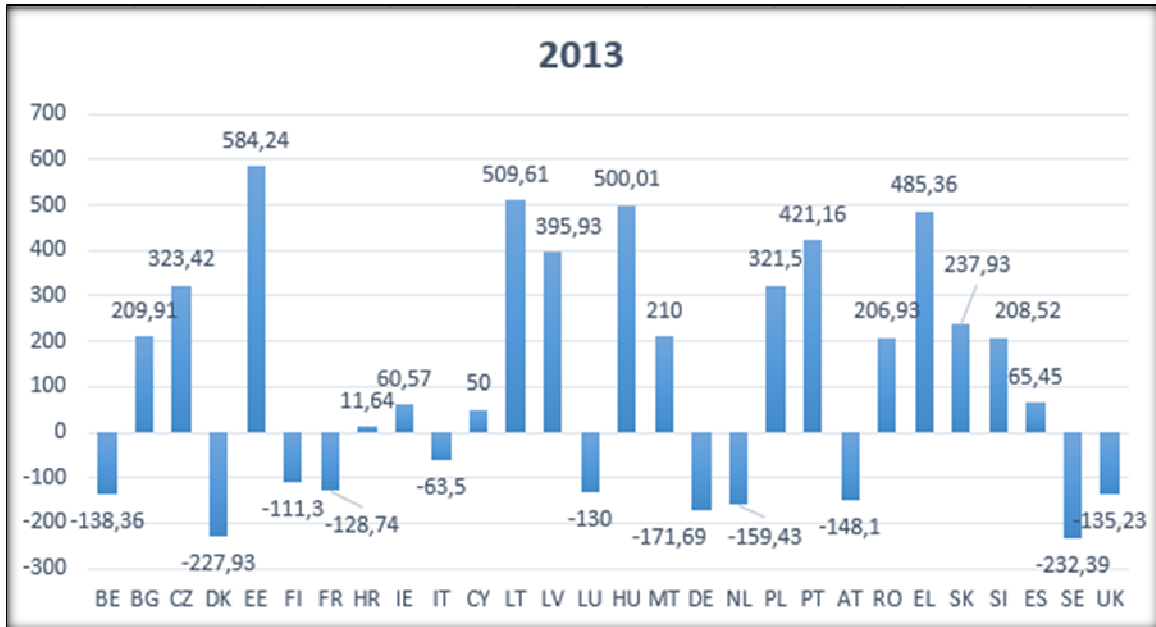
Graf č. 24: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2013 (v mil. EUR)

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report – Financial report 2013; vlastní zpracování

Graf č. 25 představuje hodnoty rozpočtové bilance za rok 2013 v přepočtu na jednoho obyvatele. Jako v předchozí rok největšími čistými plátcí do společného rozpočtu jsou Švédsko a Dánsko. Mezi významné čisté příjemce v přepočtu na obyvatele se zařazují Estonsko, Litva, Maďarsko nebo také Řecko.

Graf č. 25: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2013
(v EUR)

Zdroj: Financial report 2013; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2014

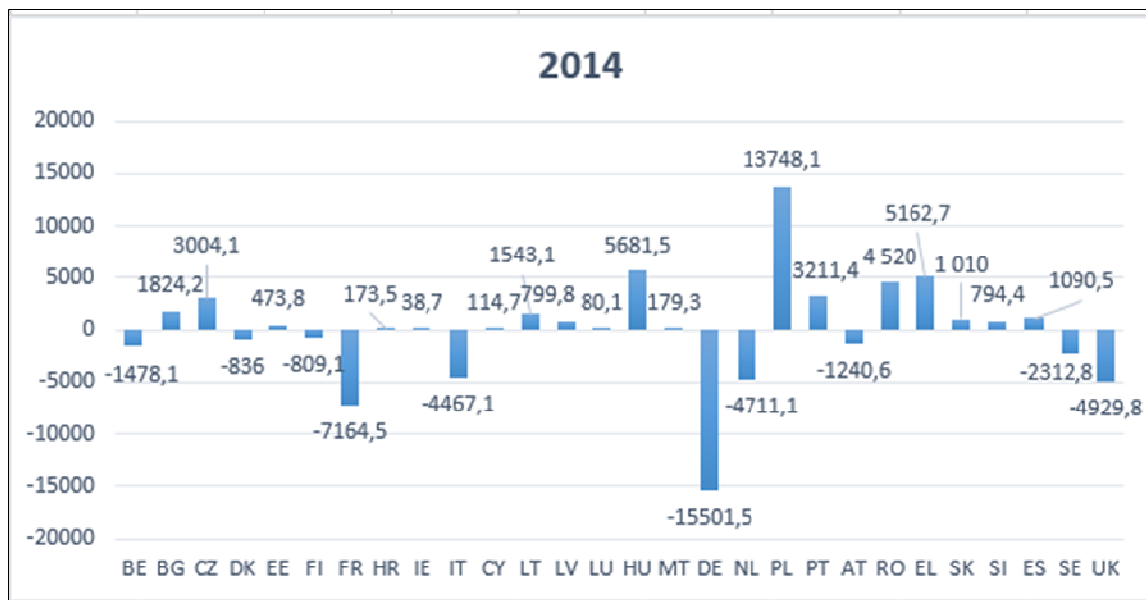
V roce 2014 měla Evropská unie 28 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Chorvatsko.

Velikost jednotlivých hodnot čistých pozic členských zemí pro rok 2014 znázorňuje graf č. 20. Ani v roce 2014 se nemění nic na přední pozici čistého plátce, kterým je opět Německo. Dalšími významnými čistými plátcí jsou Velká Británie, Francie, Itálie a Nizozemsko.

V roce 2014 patří první místo čistého příjemce opět Polsku, kterému v daném roce byla vypočtena nejvyšší hodnota za sledované období 2008-2018, a to hodnota 13 748,1 mil. EUR. Mezi další větší čisté příjemce se řadí Maďarsko, Řecko, Rumunsko a

Portugalsko, jejichž společný podíl společně s Polskem tvoří necelých 71%. V roce 2014 klesla čistá pozice příjemce u Španělska, které v roce 2014 přijalo o 1 967,9 mil. EUR méně než v předešlém roce.

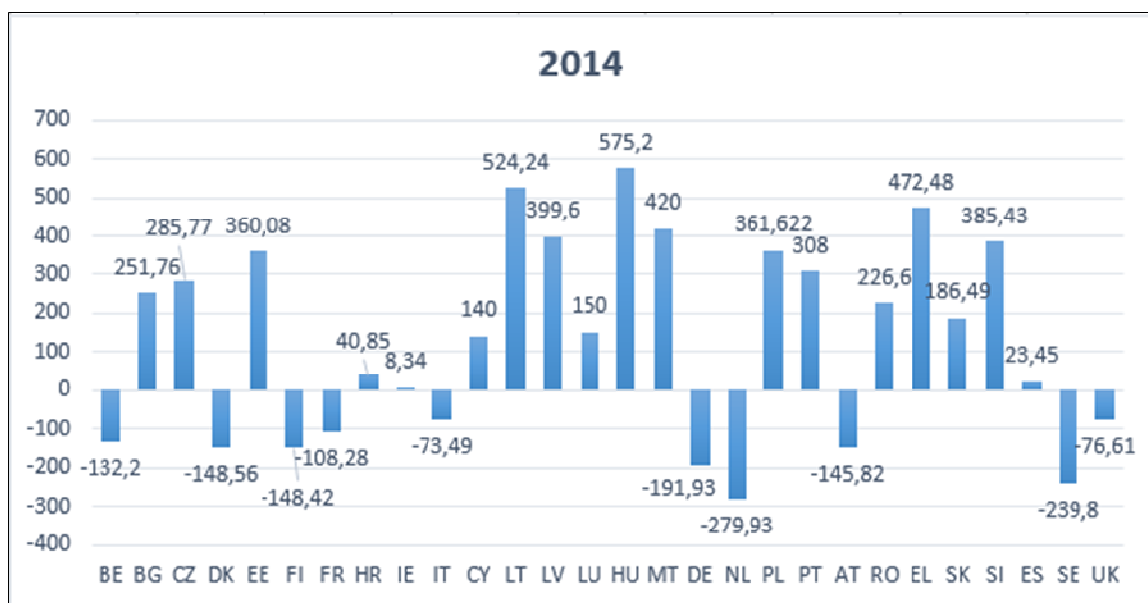
Graf č. 26: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2014 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2014; vlastní zpracování

Graf č. 27 znázorňuje hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele za rok 2014. Stejně jako v předchozím období v absolutní hodnotě je největším plátcem Německo. V přepočtu na jednoho obyvatele je však největším plátcem Nizozemsko pro rok 2014. V opačném případě v absolutní hodnotě je největším čistým příjemcem Polsko, avšak v přepočtu na jednoho obyvatele je jím Maďarsko.

Graf č. 27: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2014 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2014; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2015

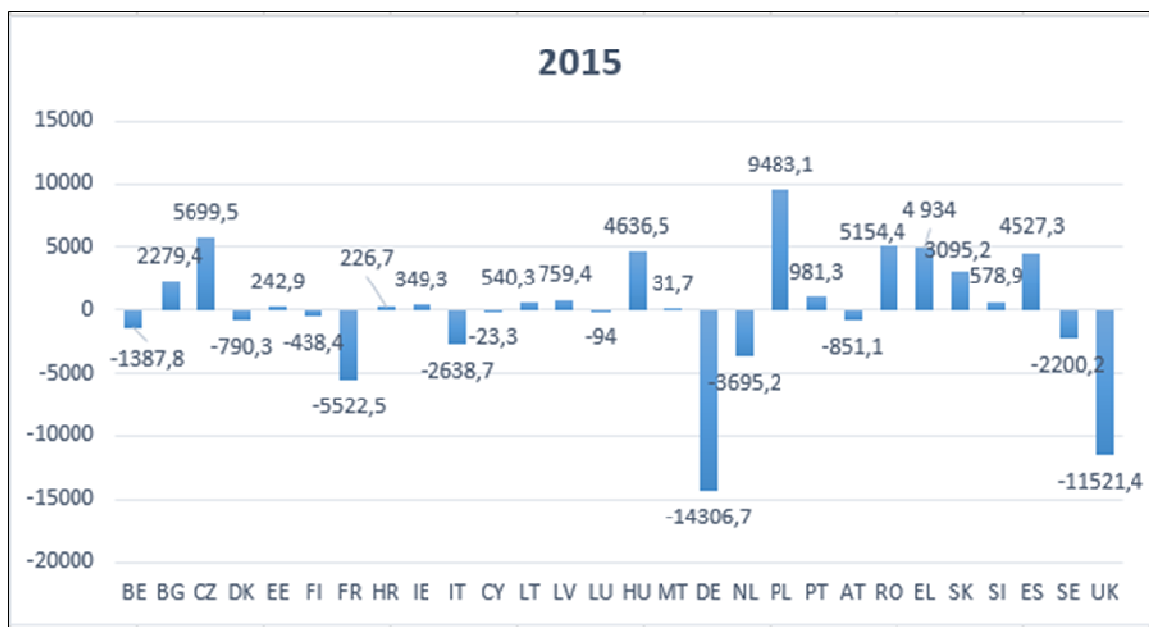
V roce 2015 měla Evropská unie 28 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Chorvatsko.

Hodnoty jednotlivých čistých pozic členských zemí pro rok 2015 jsou zobrazeny v grafu č. 21. Zde je viditelné, že opět největším čistým plátcem je Německo. Dalšími významnými plátcí jsou jako již tradičně Velká Británie, které vzrostla hodnota téměř o dvojnásobek oproti minulému období. Dále pak Francie, Nizozemsko. Naopak u Itálie můžeme sledovat pokles, jehož hodnota se v roce 2015 stala nejnižší za sledované období. Mezi čisté plátce se pro daný rok řadí i Kypr, je však nutné zmínit, že jeho čistá pozice je téměř nulová.

Na předních místech čistých příjemců se nalézají Polsko, Řecko, Rumunsko, Španělsko a Maďarsko. Mezi významné příjemce se řadí i Česká republika, které se zvýšil

podíl o 6 % oproti předchozímu období a to na 12,63%, nárůst zaznamenalo například i Slovensko. Naopak pokles sledujeme u Portugalska jako čistého příjemce s vypočtenou hodnotou 981,3 mil. EUR, což je jeho nejnižší hodnota za sledované období.

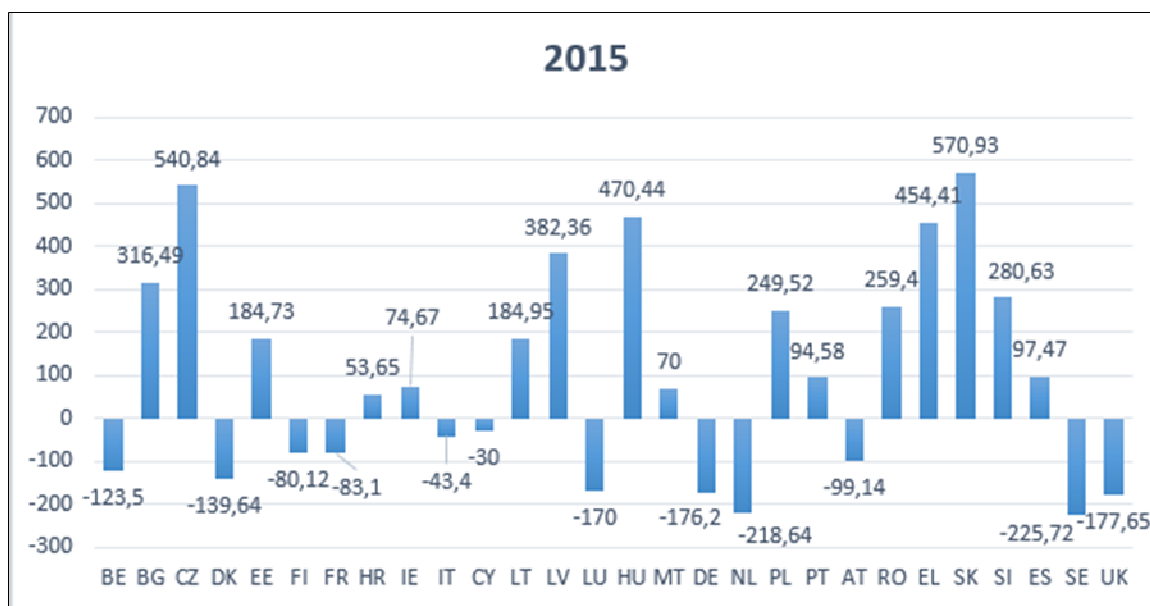
Graf č. 28: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2015 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2015; vlastní zpracování

V grafu č. 29 jsou zaznamenány hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele. Mezi významné čisté plátce v přepočtu na obyvatele pro rok 2015 se řadí Nizozemsko, Švédsko, Velká Británie a Německo. Nejvíce finančních prostředků na obyvatele v roce 2015 obdrželo Slovensko, Česká republika a Maďarsko.

Graf č. 29: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2015 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2015; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2016

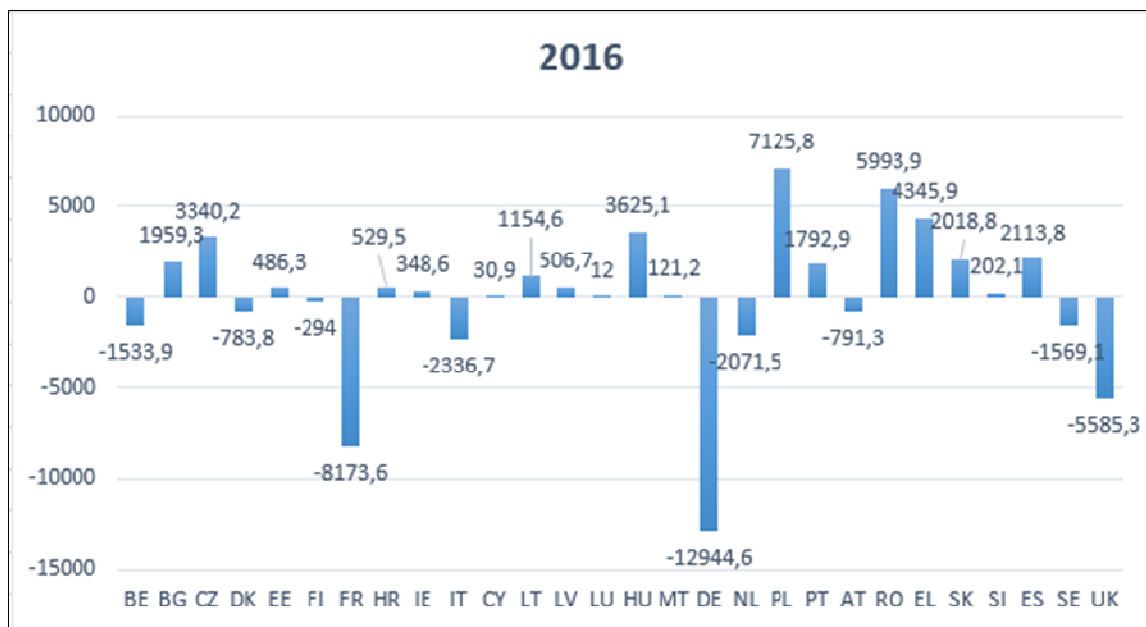
V roce 2016 měla Evropská unie 28 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Chorvatsko.

Průběh jednotlivých hodnot čistých pozic členských zemí pro rok 2016 je zobrazen v grafu č. 22. Na první pohled je zřejmé, že největším čistým plátcem je opět Německo, jeho čistá pozice je znovu nejvyšší. Jako již v předchozí období mezi další významné plátce patří Francie, Velká Británie, Itálie a Nizozemsko. Ostatní státy, které spadají do pozice čistých plátců, jsou Dánsko, Finsko, Rakousko a jejich společný podíl se Švédskem tvoří pouze necelých 10 %. Oproti předchozímu roku se Kypr dostal do skupiny čistých příjemců.

Na předních místech čistých příjemců se opět umístily státy: Polsko, Rumunsko, Řecko a Maďarsko. České republice dle výpočtů oproti roku 2016 klesl podíl na 8,79 %

z 12,63 %. Další členská země, která zaznamenala značný pokles podílu čistého příjmu, je Španělsko o necelých 7 %.

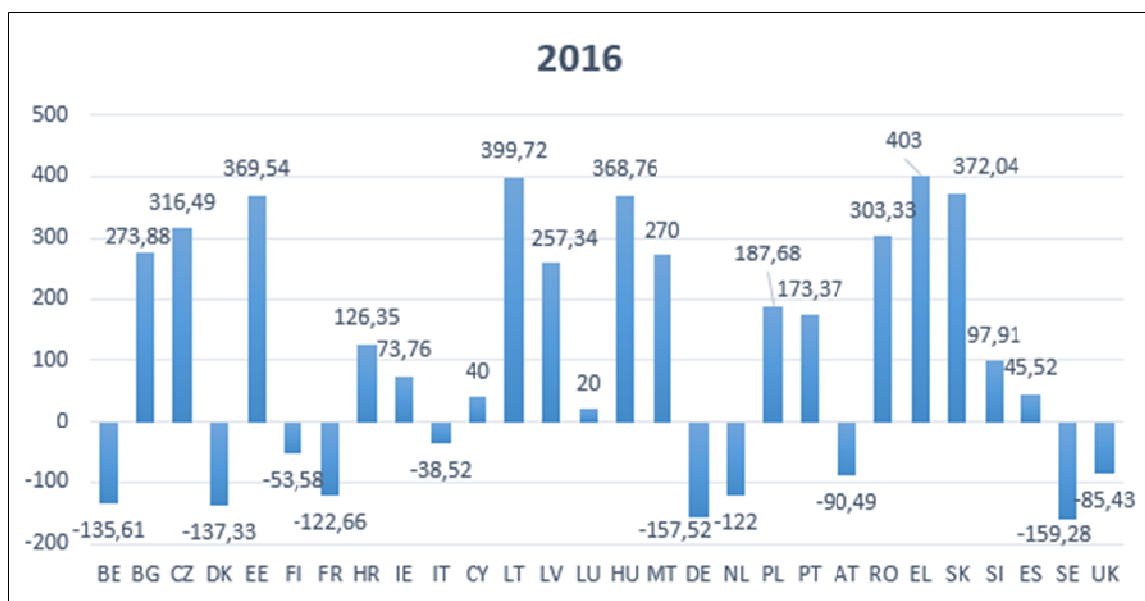
Graf č. 30: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2016 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2016; vlastní zpracování

Graf č. 31 znázorňuje hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele. Mezi největší čisté plátce v přepočtu na obyvatele se řadí Švédsko, Německo a Dánsko. Na straně příjemců v přepočtu na obyvatele jsou za ty nejvýznamnější čisté příjemce pro rok 2016, považovány Řecko, Litva nebo Estonsko.

Graf č. 31: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2016 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2016; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2017

V roce 2017 měla Evropská unie 28 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Chorvatsko.

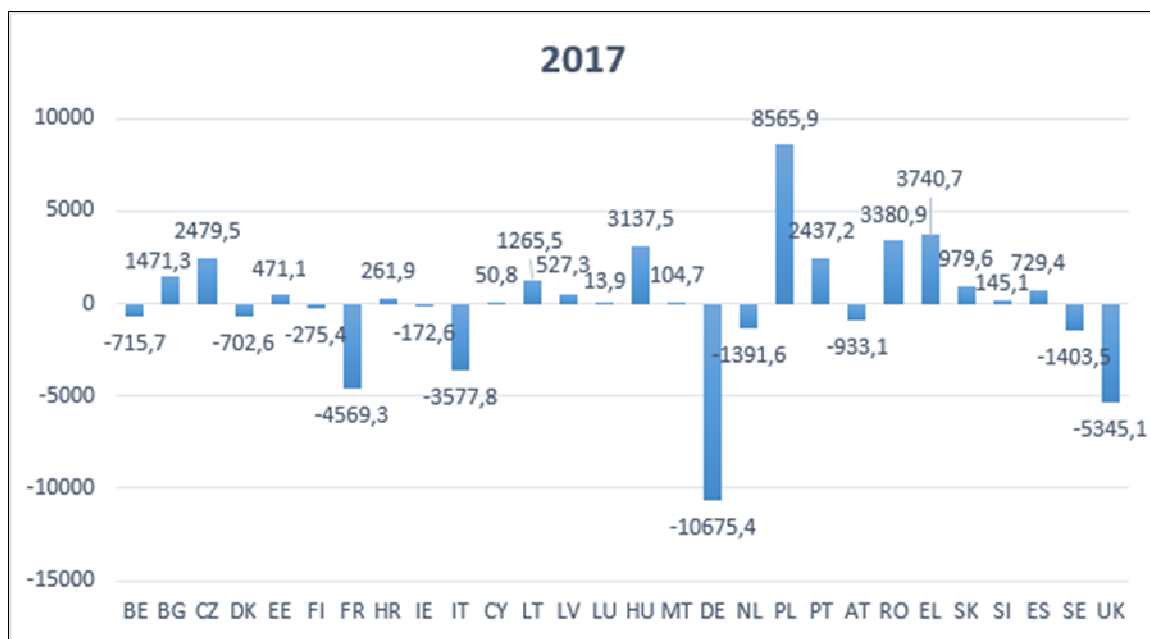
Velikost jednotlivých čistých pozic členských zemí pro rok 2017 je zobrazena v grafu č. 23. Zde je už opět na první pohled jasné, že největším plátcem zůstává i pro rok 2017 Německo, jeho čistá pozice v roli plátce je opět nejvyšší. Dalšími výraznými čistými plátcí jsou Velká Británie, Francie, Itálie, Nizozemsko a jejich společný podíl s Německem tvoří necelých 90%. Jak již bylo výše zmíněno, ostatní země jako Dánsko, Finsko, Rakousko, Švédsko a pro tento rok i Irsko zaujímají značně menší podíl a to zhruba 10 % podílu.

Na předních místech v pozici čistých příjemců zůstávají beze změny Polsko, Řecko, Maďarsko a Rumunsko, u kterého můžeme sledovat pokles oproti minulému období, stále

je však jedním z největších čistých příjemců. Pokles přijatých finančních prostředků ze společného rozpočtu v daném roce evidujeme u členských zemí jako je Španělsko s vypočtenou hodnotou 729,4 mil. EUR nebo u Slovenska a České republiky, kterým se snížila hodnota o přibližně 1 000 mil. EUR oproti předchozímu roku, naopak u Portugalska se pozice čistého příjemce zvýšila.

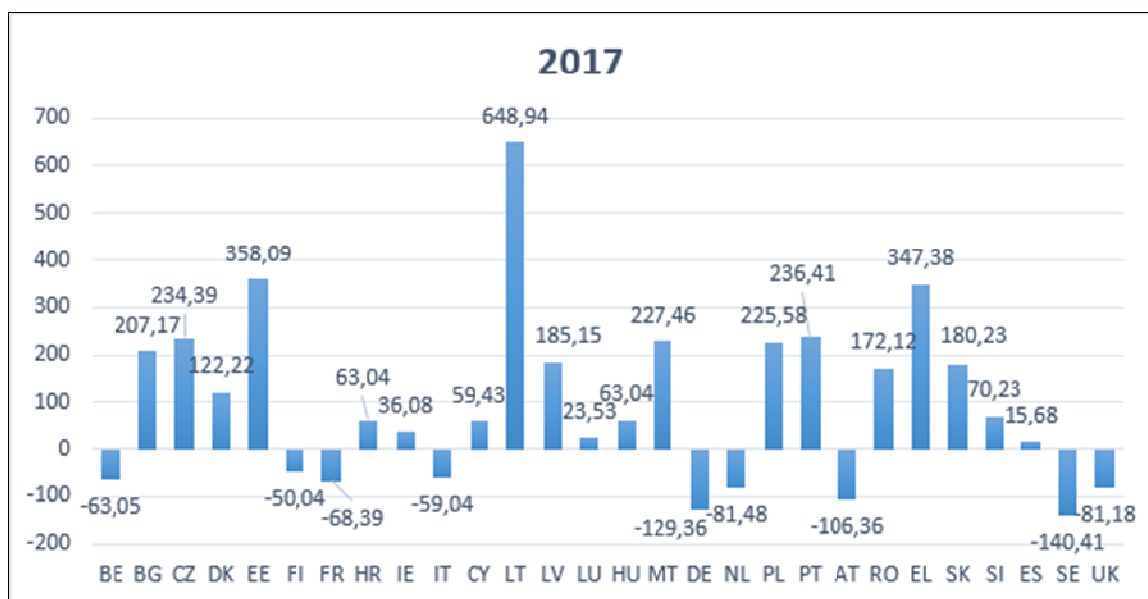
Graf č. 32: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2017 (v mil. EUR)

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report – Financial report 2017; vlastní zpracování

Graf č. 33 zobrazuje hodnoty rozpočtové bilance, které jsou přepočítány na obyvatele. V přepočtu na obyvatele nejvíce do unijního rozpočtu v roce 2017 odvedlo Švédsko a Německo. V absolutní hodnotě bylo největším příjemcem Polsko, v přepočtu na obyvatele ho vystřídala Litva se značným rozdílem před ostatními čistými příjemci.

Graf č. 33: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2017 (v EUR)

Zdroj: Financial report 2017; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

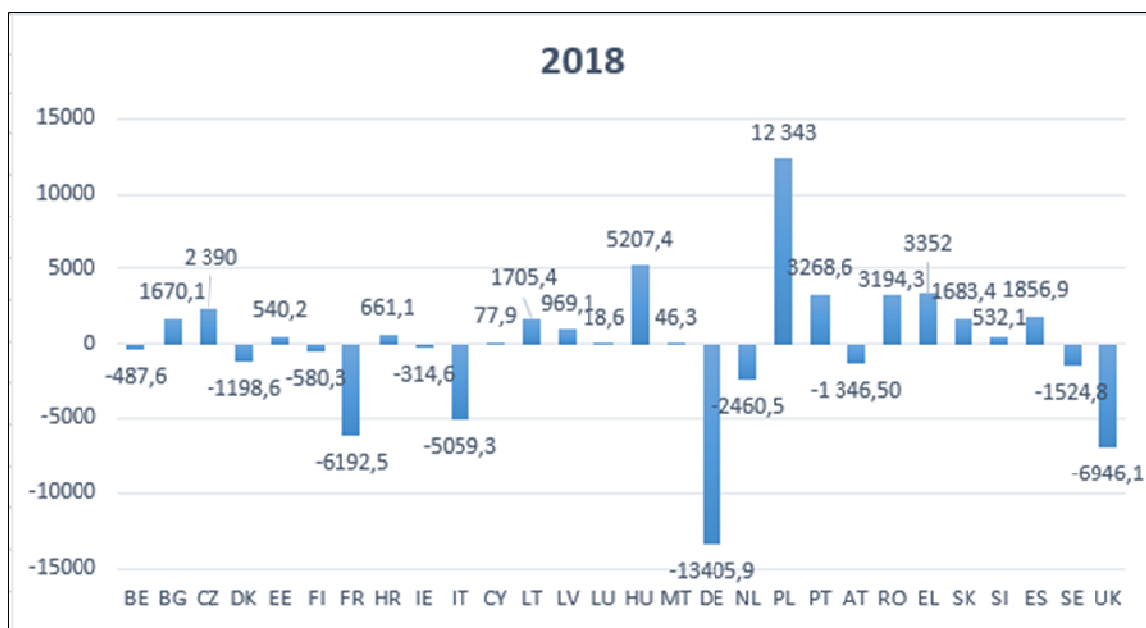
Rozpočtová bilance členských zemí Evropské unie pro rok 2018

V roce 2017 měla Evropská unie 28 členských zemí (seřazeno dle abecedy): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Chorvatsko.

Průběh jednotlivých hodnot čistých pozic členských zemí je zachycen v grafu č. 24. Ani v roce 2018 nenastala změna v pozici nejvýznamnějšího čistého plátce společného rozpočtu, kterým je opět Německo. Dalšími významnými plátcí jsou Velká Británie, Francie, Itálie a Nizozemsko.

Na prvním místě čistého příjemce se opět beze změny nachází Polsko. Z grafu č. 24 je jasně viditelné, že významnou pozici čistých příjemců zaujímají členské státy - Maďarsko, Portugalsko, Řecko nebo Rumunsko.

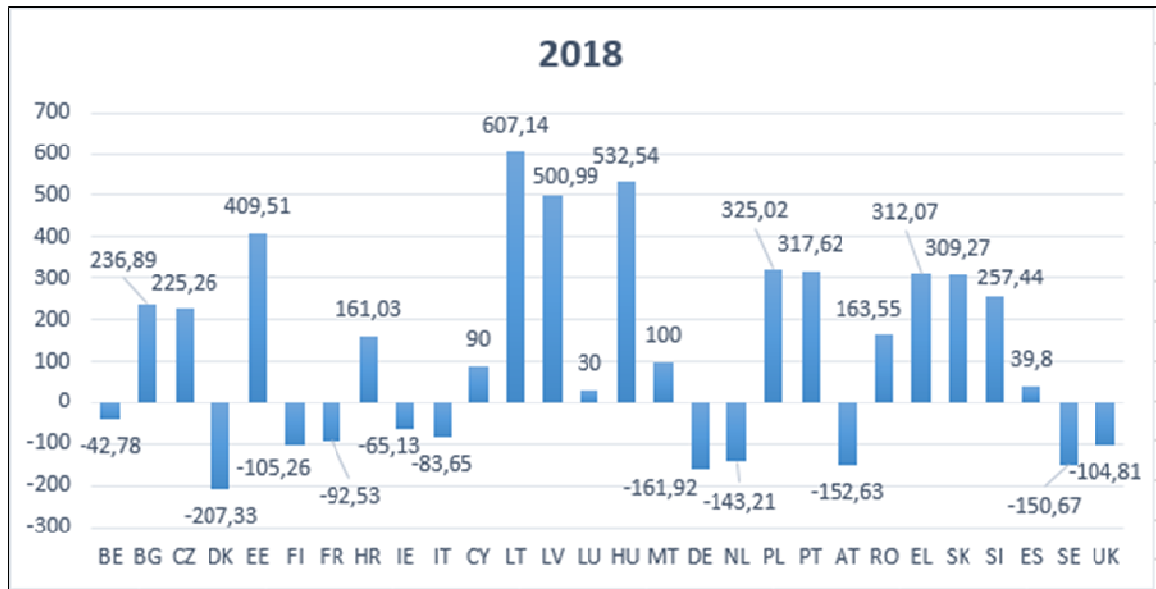
Graf č. 34: Rozpočtová bilance členských zemí v roce 2018 (v mil. EUR)

Zdroj: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/fin_report](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget_fin_report) – Financial report 2018; vlastní zpracování

Následující graf č. 35 zobrazuje hodnoty rozpočtové bilance v přepočtu na jednoho obyvatele. V roce 2018 stejně jako v předchozích obdobích je v absolutní hodnotě největším plátcem Německo. V přepočtu na obyvatele se stává největším plátcem Dánsko pro rok 2018. Dalšími významnými plátcí v přepočtu na obyvatele jsou Německo, Švédsko a Nizozemsko. Ani na straně příjemců nezůstaly pozice stejné. Místo Polska, jako největšího čistého příjemce, je v přepočtu na obyvatele největším čistým příjemcem Litva.

Graf č. 35: Rozpočtová bilance členských zemí na obyvatele v roce 2018
(v EUR)

Zdroj: Financial report 2018; Eurostat: Population on 1 January by age and sex - vlastní zpracování

Belgie – od počátku sledovaného období je Belgie čistým plátcem, její hodnoty se nijak výrazně neměnily, avšak pro rok 2017 a 2018 byly naměřeny nižší hodnoty, než v předcházejících letech.

Bulharsko – je čistým příjemcem, jeho hodnota se od roku 2008 až do roku 2015 mírně zvyšovala, poté byl zaznamenán pokles.

Česká republika – Česká republika se řadí mezi čisté příjemce od jejího vstupu do Evropské unie, v roce 2015 odčerpala ze společného rozpočtu nejvíce, a to přesně 5 699 mil. EUR, naopak nejméně z unijního rozpočtu za sledované období odvedla Česká republika v roce 2008, a to 1 178 mil. EUR.

Dánsko – Dánsko je vyspělá země Evropské unie a řadí se mezi čisté plátce do společného rozpočtu. V absolutní hodnotě bylo Dánsko až osmým nejvýznamnějším čistým plátcem, ale v přepočtu na obyvatele se Dánsko stává čtvrtým nejvýznamnějším čistým plátcem.

Estonsko – v průběhu let 2008-2018 se řadí mezi čisté příjemce, rozpočtová bilance Estonska v absolutní hodnotě není výrazná, hodnoty se pohybují kolem 500 mil. EUR. Avšak hodnoty v přepočtu na jednoho obyvatele zařazují Estonsko mezi významné čisté příjemce.

Finsko – jeho rozpočtová bilance je záporná, což znamená, že se Finsko řadí mezi čisté plátce, nejvyšší absolutní hodnota byla naměřena pro rok 2014, kdy Finsko odvedlo přes 800 mil. EUR do společného rozpočtu, naopak nejnižší hodnota byla naměřena v roce 2017, kdy bylo odvedeno přes 275 mil. EUR.

Francie – je dle absolutní výše druhým nejvýznamnějším čistým plátcem do společného rozpočtu. Z výpočtů vyplývá, že během let 2008-2018 dosahuje nevyrovnaných hodnot čistého plátce. Nejvíce Francie odvedla do společného rozpočtu v roce 2013 (téměř 8 500 mil. EUR), naopak nejméně v roce 2008 (téměř 3 850 mil. EUR). V přepočtu na obyvatele je Francie až sedmým nejvýznamnějším čistým plátcem.

Chorvatsko – se stalo členem Evropské unie v roce 2013, od daného roku je čistým příjemcem do společného rozpočtu Evropské unie.

Irsko – se řadí mezi čisté příjemce, výjimka nastává v roce v roce 2009, 2017 a 2018, kdy je jeho rozpočtová bilance záporná a stává se tudíž čistým plátcem.

Itálie – od počátku sledovaného období se Itálie řadí mezi významné čisté plátce dle absolutní výše. Je nutné zmínit, že tento stát dosahuje nevyrovnaných hodnot. V roce 2011

odvedla Itálie nejvíce, a to necelých 6 000 mil. EUR, naopak nejméně v roce 2016, a to 2 300 mil. EUR, od daného roku se částka opět navyšuje. V přepočtu na jednoho obyvatele se Itálie řadí mezi nejméně významné plátce do společného rozpočtu Evropské unie.

Kypr – jeho čistá pozice je nejméně výrazná. Kypr se řadí pro většinu let mezi čisté příjemce, avšak výjimka nastává pro roky 2008, 2009, 2012 a 2015, kdy byla jeho rozpočtová bilance záporná, tudíž byl Kypr čistým plátcem, od roku 2016 se zařazuje Kypr opět mezi čisté příjemce a jeho hodnota rozpočtové bilance je rostoucí.

Litva – ve sledovaném období 2008-2018 dosahuje vyrovnaných hodnot čistého příjemce. Zatímco v absolutní hodnotě je Litva nevýrazným čistým příjemcem, v přepočtu na jednoho obyvatele je nejméně významným příjemcem za sledované období 2008-2018.

Lotyšsko – stejně jako u Litvy v absolutní hodnotě nepatří mezi významné čisté příjemce, avšak v přepočtu na jednoho obyvatele je pátým největším čistým příjemcem.

Lucembursko – dle výpočtu bylo až do roku 2015 čistým plátcem (s výjimkou roku 2014, kdy rozpočtová bilance dosáhla kladných hodnot) do společného rozpočtu, od roku 2016 se řadí Lucembursko mezi čisté příjemce.

Maďarsko - je od počátku sledovaného období významným čistým příjemcem. Vůbec nejvyšších hodnot čistého příjemce dosáhlo mezi roky 2013-2015, poté se jeho hodnota snížila, avšak v roce 2018 absolutní hodnota opět vzrostla, a to na 5 200 mil. EUR. Maďarsko zůstává významným příjemcem i v přepočtu hodnot na jednoho obyvatele.

Malta – se řadí mezi menší čisté příjemce do společného rozpočtu Evropské unie. Nejvíce finančních prostředků přijala v roce 2015.

Německo – v absolutní hodnotě je nejméně významným a největším čistým plátcem do unijního rozpočtu. Do roku 2015 hodnoty čistého plátce rostly, v daném roce odvedlo Německo 15 500 mil. EUR, poté se v roce 2016 a 2017 hodnota čistého plátce snížila, avšak v roce 2018 byl zaznamenán opět nárůst, kdy absolutní hodnota dosáhla téměř 13 500 mil. EUR. V přepočtu na jednoho obyvatele je Německo druhým nejméně významným čistým plátcem.

Nizozemsko – se řadí ve sledovaném období 2008-2018 mezi významné čisté plátce. Výjimka nastala v roce 2009, kdy bylo dosaženo kladné hodnoty rozpočtové bilance a Nizozemsko se pro tento rok stalo čistým příjemcem. I v přepočtu hodnot na jednoho obyvatele zůstává Nizozemsko významným čistým plátcem.

Polsko – je absolutním největším čistým příjemcem. Od roku 2008 až do roku 2014 se jeho hodnota čistého příjemce téměř ztrojnásobila. Od roku 2015 až do roku 2017 zaznamenalo Polsko snížení přijatých finančních prostředků ze společného rozpočtu, avšak v roce 2018 se hodnota rozpočtové bilance opět navýšila. V přepočtu na jednoho obyvatele se pozice Polsku změnila a je až devátým největším čistým příjemcem.

Portugalsko – patří mezi významné čisté příjemce, nejvyšších hodnot čistého příjemce dosahuje v období let 2011-2014, poté se jeho hodnota snižovala.

Rakousko – od počátku sledovaného období se Rakousko řadí mezi čisté plátce. Jeho pozice čistého plátce není tak významná jako např. u Německa, Francie nebo Velké Británie, ale za to je stabilní. Rakousko zůstává téměř na stejné pozici. V absolutní hodnotě je sedmým největším čistým plátcem a v přepočtu na obyvatele je šestým největším čistým plátcem.

Rumunsko – je dle výpočtů čistým příjemcem. Od roku 2008 až do roku 2016 jeho absolutní hodnota čistého příjemce rostla, v roce 2016 přijalo Rumunsko téměř 6 000 mil. EUR, v roce 2017 a 2018 se jeho hodnota snížila na 3 000 mil. EUR.

Řecko – se řadí mezi největší čisté příjemce, je však nutné zmínit, že jeho hodnota rozpočtové bilance se snižuje. V roce 2008 byla vypočtena absolutní hodnota čistého příjemce téměř 6 300 mil. EUR, avšak v roce 2018 to bylo již 3 350 mil. EUR. I v přepočtu na jednoho obyvatele patří mezi významné příjemce.

Slovensko – je od počátku období méně významným příjemcem. Stejně jako u České republiky dosáhlo v roce 2015 Slovensko nejvyšší absolutní hodnoty čistého příjemce, a to více než 3 000 mil. EUR. V tento rok v přepočtu na jednoho obyvatele získalo Slovensko nejvíce finančních prostředků z rozpočtu Evropské unie.

Slovinsko – je dle výpočtu čistým příjemcem do společného rozpočtu, jeho hodnota se v průběhu let 2008-2018 nijak výrazně neměnila.

Španělsko – se řadí mezi čisté příjemce, nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2015, v následujících letech se jeho míra čistého příjemce snížila.

Švédsko – patří mezi čisté plátce, jeho hodnota čistého plátce se v průběhu sledovaných let výrazně nezměnila, výjimka byl rok 2009, kdy byla absolutní hodnota rozpočtové bilance pouhých 86 mil. EUR. V absolutní hodnotě se Švédsko neřadí mezi významné plátce, avšak v přepočtu na jednoho obyvatele je tato země největším čistým plátcem do rozpočtu Evropské unie.

Velká Británie – se řadí mezi čisté plátce a spolu s Německem a Francií je nejvýznamnějším čistým plátcem do společného rozpočtu z pohledu absolutní hodnoty. V přepočtu na jednoho obyvatele se Velká Británie řadí až na deváté místo v rámci významnosti čistých plátců.

5.3 Platby členských států Unii mimo rozpočtové prostředky

Členské země Evropské unie odvádí finanční prostředky mimo ty rozpočtové i do jiných oblastí jako je např. Evropský stabilizační mechanismus, Evropský rozvojový fond, Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci, aj.

Evropský stabilizační mechanismus (ESM)

Evropský stabilizační mechanismus byl zřízen v roce 2012 pro členské státy platící eurem, jedná se o fond na podporu zadlužených států eurozóny. Evropský stabilizační fond je mezinárodní organizace, která nahradila prozatímní řešení, kterými byly Evropský nástroj finanční stability (EFSF) a Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM). Evropský stabilizační mechanismus může poskytovat půjčky členským zemím ve finanční krizi, ve vzácných případech může díky nákupu vládních dluhopisů na primárním trhu nakupovat dluhy zemí, tak aby klesly sazby na trzích.

Finanční pomoc je poskytnuta zemím, pokud je nutné ochránit finanční stabilitu eurozóny jako celku. Do roku 2019 pomohl Evropský stabilizační mechanismus na základě několika nástrojů, které využívá k pomoci těmto zemím: Řecku, Kypru, Portugalsku, Irsku a Španělsku.

Řecko – Během tří fází pomoci bylo vyplaceno zadlužené zemi celkem 204 mld. EUR společně s EFSF. Řecko požádalo o pomoc v roce 2010 a až do roku 2018 přijímalo půjčky od ESM, EFSF, MMF a zemí eurozóny. V průběhu osmi let Řecko usilovně pracovalo na splnění podmínek, které byly s programy vázány. V Řecku byla nutná silná reforma, neboť zvyšování mezd předstihlo růst produktivity, což vedlo k nemožnosti konkurovat jiným státům. Vláda zavedla mnoho opatření např. mzdy ve veřejném sektoru klesly o 30 % nebo počet státních zaměstnanců se snížil o 25 %. Tyto opatření vedla k několika protestům. Programy od ESM přinesly úspěchy, avšak Řecko i nadále musí pokračovat v reformních politikách.

Kypr – Kypru bylo vyplaceno 9 mld. EUR a od MMF 1 mld. EUR. Kypr se dostal do potíží v roce 2010, kdy banky rostly příliš rychle, v roce 2011 si již Kypr nemohl půjčit peníze od investorů, proto v roce 2012 požádal Kypr o pomoc a v roce 2013 mu byla poskytnuta pomoc v rámci ESM a MMF. Země svůj program ukončila v roce 2016.

Portugalsko – Portugalsko obdrželo 78 mld. EUR od EFSF, díky finanční pomoci se stala jeho ekonomika konkurenceschopnější. V roce 2011 muselo Portugalsko požádat o

pomoc EFSF, MMF a EU, neboť došlo k vysokému zadlužení společnosti, domácností a vlády. Poté nastal i problém s bankami, investoři se začali obávat slabé ekonomiky a přestali je financovat. Portugalsko přestalo využívat program v roce 2014, kdy se postavilo opět na „vlastní nohy“.

Irsko – Irsku byla vyplacena částka 67,5 mld. EUR, EFSF poskytlo 17,7 mld. EUR, zbytek sumy přispěly jednotlivé členské země EU a MMF. Problémy Irska začaly v roce 2007, kdy se ceny nemovitostí zhroutily. Banky léta podporovaly rozmach snadných hypoték, od roku 1997 ceny za nemovitosti čtyřnásobně stouply, vláda podporovala banky penězi od daňových poplatníků, aby předešla kolapsu. Investoři se však začali obávat, že ztráty v bankách jsou příliš značné na to, aby je vláda mohla financovat, proto Irsko požádalo o pomoc v roce 2010. Po třech letech Irsko ukončilo úspěšně svůj program EFSF.

Španělsko – EMS řídil program samostatně a poskytl Španělsku pomoc až do výše 100 mld. EUR, ale Španělsko využilo jen 41,3 mld. EUR. Díky pomoci ekonomika zesílila a za podpory EMS se podařilo restrukturalizovat bankovní sektor. Španělsko požádalo o pomoc v roce 2012, neboť od roku 1997 až do roku 2008 poskytovaly banky snadné půjčky. V době, kdy nastala úvěrová krize, ceny nemovitostí se zhroutily a bankám nastaly obrovské ztráty. Španělsko v roce 2013 úspěšně opustilo program a začalo splácet půjčky ESM ještě dříve, než bylo požadováno.

Evropský rozvojový fond (ERF)

Evropský rozvojový fond byl založen na základě Římské smlouvy v roce 1957 a je hlavním nástrojem Evropské unie pro poskytnutí rozvojové pomoci v afrických, karibských a tichomořských zemích a zámořských zemích.

Přestože od roku 1993 je na žádost Evropského parlamentu vyhrazena Evropskému rozvojovému fondu rozpočtová linie ve společném rozpočtu, ERF není financován z unijního rozpočtu, ale příspěvky členských zemí Evropské unie a vztahují se na něho vlastní pravidla. Finanční příspěvky jsou aktuálně řízeny dohodou z Cotonou z roku 2000⁵⁴, která je každých pět let přehodnocena. Pro období 2014-2020 byl stanovena částka 30,5 mld. EUR.

---

⁵⁴ Dohoda z Cotonou je základem partnerství mezi Evropskou unií a africkými, karibskými a tichomořskými státy. Cílem této dohody je eliminovat chudobu, podporovat sociální, hospodářský a kulturní rozvoj partnerských zemí a pomoci těmto zemím snadněji integrovat jejich hospodářství do světové ekonomiky.

Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)

„Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci umožňuje Unii prokazovat solidaritu s pracovníky, kteří byli propuštěni v důsledku významných změn ve struktuře světového obchodu způsobených globalizací a v důsledku celosvětové finanční a hospodářské krize a může rovněž podpořit příjemce pomoci v případě malých trhů práce nebo za mimořádných okolností, zejména pokud jde o kolektivní žádosti týkající se malých a středních podniků, a to i tehdy, pokud počet propuštěných pracovníků nedosahuje obvyklé prahové hodnoty pro uvolnění prostředků z EFG.“⁵⁵

V období 2014-2020 je v rámci daného programu každý rok k dispozici částka v maximální výši 150 mil. EUR. Až 60 % z uvedené částky může být použito na pomoc pracovníkům v hledání nové práce nebo při zakládání nové společnosti.

---

⁵⁵ NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1309/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském fondu pro přizpůsobení se globalizaci (2014–2020) a o zrušení nařízení (ES) č. 1927/2006; [online]. [cit. 2019-11-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1309&from=CS>.

6 Reformní záměry rozpočtu Evropské unie

6.1 Víceletý finanční rámec 2021-2027

Dne 2. května 2018 Evropská komise předložila návrh na víceletý finanční rámec pro léta 2021-2027.

Evropská komise navrhla na období 2021-2027 rozpočet ve výši 1 135 mld. EUR (vyjádřeno v cenách roku 2018), tato částka odpovídá 1,11 % HND EU-27. Finanční prostředky ze společného rozpočtu by měly plynout mimo jiné zvláště na ochranu hranic, obranu, migraci, vnitřní a vnější bezpečnost, výzkum a rozvojovou spolupráci. Na rozdíl k omezení finančních prostředků by mělo dojít ve společné zemědělské politice asi o 5 % a politice soudržnosti asi o 6 %. Obě dvě politiky by měly být modernizovány, aby bylo dosaženo identických výsledků s menšími náklady. Politika soudržnosti bude muset sehrát větší roli hlavně z důvodu začlenění migrantů.

Dle návrhu Evropské komise bude výdajová stránka pro víceletý finanční rámec 2021-2027 rozdělena následovně:

- **Jednotný trh, inovace a digitální oblast:** Výzkum a inovace, Evropské strategické investice, Jednotný trh a Vesmír. Do této oblasti by mělo plynout 187,4 mld. EUR,
- **Soudržnost a hodnoty:** Regionální rozvoj a soudržnost, Hospodářská a měnová unie, Investice do lidí, sociální soudržnost a hodnoty. Zde by mělo investováno 442,4 mld. EUR,
- **Přírodní zdroje a životní prostředí:** Zemědělství a námořní politika a Životní prostředí a oblast klimatu. Do této oblasti by mělo být odvedeno 378,9 mld. EUR,
- **Bezpečnost a obrana:** Bezpečnost, Obrana a Reakce na krizi. Na tuto oblast by mělo být k dispozici 27,5 mld. EUR,
- **Sousedství a svět:** Vnější činnost a Předvstupní pomoc. Tato oblast získá 123 mld. EUR,
- **Evropská veřejná správa:** Evropská veřejná správa, zde má být odvedeno 85,3 mld. EUR,
- **Migrace a správa hranic:** Migrace a Správa hranic. Pro tuto oblast je vyčleněno 34,9 mld. EUR.

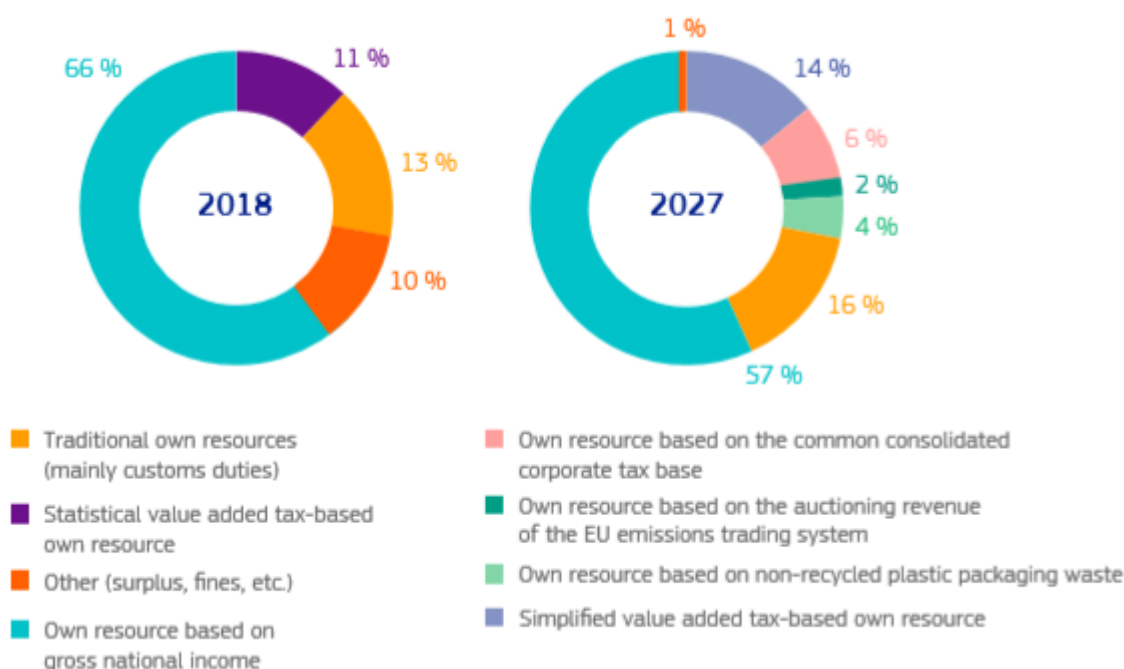
6.2 Reformy rozpočtu Evropské unie pro víceletý finanční rámec 2021-2027

Návrh Evropské komise o změnách unijního rozpočtu reformuje hlavně příjmovou stránku. Jak již bylo uvedeno v kapitole č. 3.2, důvody pro reformu rozpočtu jsou zvláště zvýšení transparentnosti, spravedlivosti a nutnost důkladnějšího navázání financí na cíle Evropské unie. Evropská komise navrhuje modernizaci stávajících zdrojů a doplnění o nové zdroje, díky kterým by měl klesnout podíl finančních příspěvků z HND členských zemí na rozpočtu. Společně by tyto nově vzniklé zdroje měly být navázány na jednotlivé politiky Evropské unie např. environmentální politika, jednotný vnitřní trh nebo změny klimatu.

Evropská komise navrhuje založit tři kategorie zdrojů rozpočtu Evropské unie, které by měly tvořit v budoucím finančním období 12 % příjmu rozpočtu. Jednalo by se o: podíl na společném konsolidovaném základu daně z příjmu právnických osob, příjmy ze systému obchodování s emisemi a příspěvky založené na množství nerecyklovaného odpadu z plastových obalů.

Následující schéma znázorňuje reformy u příjmové stránky rozpočtu Evropské unie.

Schéma č. 1: Vývoj zdrojů příjmů rozpočtu Evropské unie

Zdroj: Financial report 2018

Poznámky ke grafu č. 27 :Traditional own resources – Tradiční vlastní zdroje

Statistical value added tax-based own resources- Zdroje příjmu z daně přidané hodnoty

Other (surplus, fines, etc.) – Ostatní (přebytek, pokuty, aj.)

Own resource based on gross national income – Vlastní zdroj příjmu z hrubého národního důchodu

Own resource based on the common consolidated corporate tax base – Vlastní zdroj příjmu založený na společném konsolidovaném základu daně z příjmu právnických osob

Own resource based on non-recycled plastic packaging waste – Vlastní zdroj založený na nerecyklovaných plastových odpadech z obalů

Simplified value added tax-based own resource – Zjednodušený vlastní zdroj příjmu z daně přidané hodnoty

Evropská komise ve svém návrhu o víceletém finančním rámci 2021-2027 navrhla dále novou rovnováhu mezi politiky financovanými z unijního rozpočtu. V budoucnosti i nadále budou hrát nejdůležitější roli politika soudržnosti a společná zemědělská politika, avšak budou modernizovány dle nových priorit. Více finančních prostředků bude plynout do oblastí, jako jsou např. inovace, výzkum, bezpečnost, migrace, správa hranic, digitalizace, boj se změnami klimatu, mobilita studentů, aj.

„V současné době přispívají některé nejbohatší členské státy do rozpočtu EU méně, protože využívají tzv. slev, a v důsledku toho platí v porovnání se svým hrubým národním důchodem na obyvatele nejméně.. Odchod Spojeného království – kvůli kterému byl systém slev v roce 1984 zaveden – poskytuje příležitost příjmovou stranu rozpočtu EU reformovat a systém, který se stal neprůhledným a zkresleným, změnit.“⁵⁶

Tento systém by měl být postupně odstraněn do roku 2025.

Na závěr je nutné zmínit, že ke změnám v rozpočtu dojde, pokud Evropskou unii opustí Velká Británie, což by znamenalo čelit obrovské výzvě týkající se financování unijního rozpočtu. Pokud Velká Británie vystoupí z EU, ve společné kase ubude 14 mld. EUR. I přes to, že dojde k tak razantnímu snížení finančních prostředků ve společné pokladně, větší škrty se nenavrhují, naopak v některých oblastech jako je například inovace, výzkum, životní prostředí, energetika, rozvojová pomoc, Erasmus+ nebo Evropský sbor solidarity, do těchto oblastí bude více investováno.

---

⁵⁶ Reforma rozpočtu Evropské unie; [online]. [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/191009_budget_cs.

7 Závěr

Rozpočtová bilance je hlavní identifikátor, dle kterého jsou zjištěny „nepoměry“ a nevyváženost plateb do společného rozpočtu a výdajů ze společného rozpočtu Evropské unie. Výše rozpočtové bilance se každým rokem mění, to je způsobeno především schopností členských zemí čerpat finanční prostředky ze společného rozpočtu, zvláště ze zemědělské politiky a strukturálních fondů. Dalším důležitým faktorem je vyspělost ekonomik (HDP) jednotlivých členských států.

V diplomové práci byla čistá pozice členských zemí vypočítána nejdříve v absolutní výši dle stanovené metody Evropské unie. Poté byly hodnoty rozpočtové bilance přečteny na jednoho obyvatele jednotlivé členské země. Výsledky u obou metod charakterizovaly, zda je členská země čistým příjemcem nebo čistým plátcem.

Z analýzy rozpočtové bilance jednotlivých členských států v absolutní hodnotě za období 2008-2018 vyplynuly následující informace. Mezi nejvýznamnější čisté plátce za celé sledované období se řadí jednoznačně Německo, které odvedlo nejvíce finančních prostředků do společného rozpočtu v období let 2012-2016. Z výpočtu čisté pozice bylo zjištěno, že dalším významným čistým plátcem je Francie. Třetím nejvýznamnějším čistým plátcem je Velká Británie, která zaplatila nejvíce do společného rozpočtu v roce 2015, naopak nejméně v roce 2008. Tato členská země si však vyjednala korekci, aby nebyla znevýhodňována. Mezi významné čisté plátce se dále řadí Itálie, která během sledovaného období odvedla nejvíce finančních prostředků v roce 2011, naopak nejméně v letech 2015-2016. Dále je významným čistým plátcem Nizozemsko, které do společného rozpočtu přispívá stabilně, výjimka nastala v roce 2009, kdy se dle výpočtů dostalo mezi čisté příjemce. Mezi méně výrazné čisté plátce pro období let 2008-2018 se řadí Švédsko, Belgie, Rakousko, Dánsko a Finsko, u kterých se dle výpočtu čistá pozice výrazně nelišila. I Lucembursko se řadí mezi čisté plátce, avšak jen do roku 2015, neboť od roku 2016 je jeho hodnota čisté pozice kladná, tudíž se stává čistým příjemcem.

Naopak mezi nejvýznamnější absolutní příjemce patří Polsko, kterému se od počátku sledovaného období až do roku 2014 hodnota čistého příjemce zvyšovala, poté klesla, ale již pro rok 2018 hodnota opět stoupla. Druhým nejvýznamnějším plátcem je Řecko, z výpočtu vyplynulo, že nejvyšší míry čistého příjemce dosáhlo v roce 2008, naopak nejnižší v roce 2018. Mezi významné čisté příjemce se řadí i Maďarsko, u kterého nastal podobný průběh jako u Polska, od počátku sledovaného období až do roku 2014 se

absolutní hodnota čistého příjemce zvyšovala, poté nastal pokles, avšak v roce 2018 se hodnota opět zvýšila. Dále se mezi čisté příjemce řadí Rumunsko, Portugalsko, Španělsko, Slovensko, Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Slovinsko, Irsko, Malta, Kypr, Chorvatsko a Česká republika, která nejvíce finančních prostředků přijala v roce 2015, naopak nejméně v roce 2008.

Zatímco z pohledu rozpočtové bilance v absolutní hodnotě bylo největším čistým plátcem za sledované období 2008-2018 Německo, v přepočtu na obyvatele se největším čistým plátcem stává Švédsko. Mezi významné čisté plátce v absolutní hodnotě, jak již bylo zmíněno, patří Francie, Itálie a Velká Británie, avšak v přepočtu na jednoho obyvatele se těmito členskými zeměmi pozice výrazně mění a stávají se nejméně významnými čistými plátcí. Naopak mezi největší donátory do společného rozpočtu se v přepočtu na jednoho obyvatele kromě Švédska řadí: Nizozemsko, Dánsko, Belgie a Rakousko. Německo zůstalo více méně na stejné pozici, v přepočtu na jednoho obyvatele obsadilo druhé místo v pozici čistých plátců.

Ani v opačném případě, tedy na straně čistých příjemců nezůstaly pozice stejné. Polsko, které je největším absolutním čistým příjemcem, se stalo v přepočtu na jednoho obyvatele až devátým nejvýznamnějším čistým příjemcem. V přepočtu na obyvatele získala nejvíce finančních prostředků ze společného rozpočtu Litva. Je nutné zmínit, že i u této členské země se pozice výrazně změnila, neboť je až desátým absolutním největším čistým příjemcem. Dalšími významnými čistými příjemci v přepočtu na obyvatele jsou Řecko, Estonsko, Maďarsko, Lotyšsko, Portugalsko, Slovensko nebo Česká republika, které zůstala téměř stejná pozice čistého příjemce. V absolutní hodnotě v průběhu let 2008-2018 byla šestým největším čistým příjemcem a v přepočtu na jednoho obyvatele se stala osmým největším čistým příjemcem do společného rozpočtu Evropské unie.

Z analýzy rozpočtové bilance vyplynula skutečnost, že se čistá pozice jednotlivých členských zemí v porovnání absolutní výše a v přepočtu na jednoho obyvatele v průběhu let 2008-2018 změnila. U některých členských zemí se pozice změnila výrazněji, a to zvláště u: Švédska, Velké Británie, Francie, Itálie, Polska, Lotyšska, Španělska nebo Litvy.

Do budoucna bude zajímavé sledovat, jak se čistá pozice členských zemí bude vyvíjet, hlavně díky brexitu. Pokud Velká Británie vážně opustí v roce 2020 Evropskou unii, pozice jednotlivých členských států se jistě změní. Například Česká republika, která se od vstupu do Evropské unie řadí mezi čisté příjemce, by se právě po odchodu Velké

Británie mohla přesunout z pozice čistého příjemce na pozici čistého plátce. Až do roku 2019 Česká republika více finančních prostředků přijímala a odváděla spíše nepatrný objem financí do unijního rozpočtu.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

1. KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9.
2. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180.
3. CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace - Evropská unie*. V Praze: Vysoká škola ekonomická, Nakladatelství Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0.
4. BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.
5. LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9.
6. JANÍČEK, Ladislav, Karel RAIS a Miloš DRDLA. *Evropská unie: instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha: Computer Press, 2002, Business books (Computer Press). ISBN 80-7226-819-8.
7. ROŽŇÁK, Petr. *Mechanismy fungování Evropské unie: in quorum gratiam?*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-237-2.

Smlouvy a právní předpisy:

1. Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli [online]. [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf
2. Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom) - [online]. [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/757-smlouva_o_euratom.pdf.
3. ROZHODNUTÍ RADY ze dne 21. dubna 1970 o nahrazení příspěvků členských států vlastními zdroji (70/244/ESUO, EHS, Euratom). [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31970D0244&from=CS>.
4. Jednotný evropský akt (přijat 17. a 28. února 1986, platný od 1. července 1987) [online]. [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>.

5. Nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0027>

6. ROZHODNUTÍ RADY ze dne 21. dubna 1970 nahrazení finančních příspěvků členských států vlastními zdroji Společenství (70/243 ESCS, EEC, Euroatom). *EUR-Lex* [online]. [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31970D0243&from=EN>

Internetové zdroje:

1. Přijetí Eura. [online]. [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/euro/history-and-purpose-euro_cs.

2. Finanční rámec pro období 2000-2006. *EUROSKOP* [online]. [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8904/sekce/vicelety-financni-ramec/>.

3. Postup schvalování rozpočtu. *EUROPARL* [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/infographic/budgetary-procedure/index_cs.html.

4. Rozpočet, efektivní vynakládání prostředku. [online]. [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs.

5. Rozpočtová kontrola. *EUROPARL* [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.5.html.

6. Finanční rámec pro období 2014-2020. *EUROSKOP* [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8905/sekce/financni-ramec-2014-2020/>.

7. Úřední věstník Evropské unie. [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: file:///Dohoda_2013_Interinstitucionalni-dohoda-mez-EP-Radou-a-Komisi-o-rozpocetove-kazni.pdf.

8. Příjmy a výdaje rozpočtu Evropské unie. [online]. [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-budgetary-system/eu-revenue-own-resources/2014-2020/>.

9. Výdaje Evropské unie. *EUROSKOP* [online]. [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpocet-eu/>.

10. Reforma rozpočtu Evropské unie. [online]. [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/191009_budget_cs.

11. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. listopadu 2018 o víceletém finančním rámci na období 2021–2027 – postoj Evropského parlamentu ohledně uzavření dohody.

- EUROPARL* [online]. [cit. 2019-11-08]. Dostupné z:
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0449_CS.html#title1.
12. Commission European, EU budget 2008: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
13. Commission European, EU budget 2009: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
14. Commission European, EU budget 2010: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
15. Commission European, EU budget 2011: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
16. Commission European, EU budget 2012: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
17. Commission European, EU budget 2013: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
18. Commission European, EU budget 2014: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
19. Commission European, EU budget 2015: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
20. Commission European, EU budget 2016: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
21. Commission European, EU budget 2017: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.
22. Commission European, EU budget 2018: Financial report. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/info/publications/financial-reports_en.

